

**OCENA STANU
SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEGO
POWIATU GLIWICKIEGO
W 2018 ROKU**

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gliwicach

Luty 2019

wiepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

100 LAT SŁUŻB SANITARNYCH W POLSCE

Spis treści

1	Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych	2
2	Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	26
3	Ocena w zakresie szczepień ochronnych	57
4	Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia	60
5	Ocena stanu sanitarno – higienicznego w zakładach pracy	66
6	Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny komunalnej za	71
7	Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania	132
8	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	142

**Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów
żywnościowo – żywnościowych na terenie
Starostwa Powiatowego Gliwice za 2018 r.**

Państwowa Inspekcja Sanitarna jako wyspecjalizowana instytucja wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, poprzez sprawowanie kontroli i nadzoru nad warunkami higieny w różnych dziedzinach życia. W 2018 r. Sekcja HŻŻiPU Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Gliwicach realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

Głównym celem polityki Unii Europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa żywności jest zapewnienie jak najlepszej ochrony zdrowia ludzkiego i interesów konsumentów oraz jednocześnie zagwarantowanie niezakłóconego działania jednolitego rynku. Bezpieczeństwo artykułów spożywczych i produktów żywnościowych sprzedawanych w Unii Europejskiej może być zagwarantowane poprzez spełnienie szeregu wymogów, które nakładane są na przedsiębiorców poprzez akty prawne, nad egzekwowaniem których czuwają pracownicy Inspekcji Sanitarnej. Polityka bezpieczeństwa żywności opiera się na zintegrowanym podejściu „**od producenta do konsumenta**”, która obejmuje bezpieczeństwo żywności, zdrowie i dobrostan zwierząt oraz zdrowie roślin jak również gwarantuje możliwość śledzenia pochodzenia żywności od momentu jej wyprodukowania, aż do chwili gdy pojawi się na stole konsumenta. Zakłada przestrzeganie norm zarówno w odniesieniu do żywności wyprodukowanej w Unii Europejskiej, jak i do żywności importowanej. Podstawowymi aktami prawnymi określającymi wymogi zdrowotne żywności oraz wymagania dotyczące przestrzegania zasad higieny są: ustawa z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, która reguluje zagadnienia urzędowej kontroli żywności, a także rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych.

Zagrożenia dla żywności występują już na poziomie **produkcji podstawowej** produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, w tym celu podstawowym działaniem służb kontrolnych jest intensyfikacja ich wspólnych działań kontrolnych i szkoleniowych mających na względzie właściwą ochronę zdrowia publicznego. Istotną rolę również odgrywa świadomość przedsiębiorców ponieważ, muszą przestrzegać właściwe wspólnotowe i krajowe przepisy prawne odnoszące się do kontroli zagrożeń w produkcji podstawowej i powiązanych działań.

W związku z powyższym w celu ułatwienia kontaktów z podmiotami opracowano informację skierowaną do producentów sektora spożywczego - w zakresie produkcji podstawowej produktów pochodzenia roślinnego oraz dostaw bezpośrednich środków spożywczych, którą umieszczono na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno –Epidemiologicznej w Gliwicach. W ww. informacji pouczono ww. podmioty działające na rynku spożywczym o konieczności złożenia **wniosku o wpis do rejestru zakładów** podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie działania tutejszej Stacji znajdują się gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją pierwotną pochodzenia roślinnego i sprzedażą bezpośrednią. W 2018 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli ujętych było **67** gospodarstw rolnych.

W „Planie działania na 2018 r.” dotyczącym produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa działania kontrolne w zakresie bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

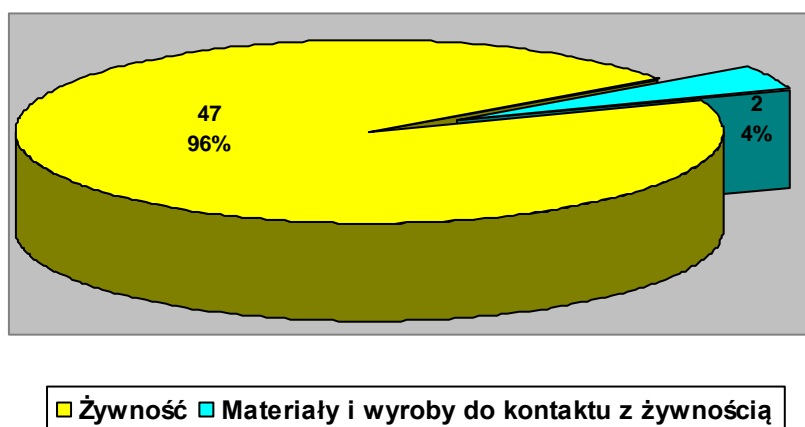
Ponadto w ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje **System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)**, który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składa się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**”. Ponadto zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych. W ramach systemu RASFF w 2018 r. ogółem otrzymano **49** powiadomień, w tym 41 alarmowych i **8** informacyjnych dotyczyły one w **47** przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz **2** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień **20** dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, **9** z Unii Europejskiej i **11** z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2018 r. przeprowadzono łącznie **66** kontroli interwencyjnych oraz **63** działań kontrolnych innego typu. Ponadto obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru podczas przeprowadzanych kontroli w 2018 r. nie otrzymano

powiadomień w ramach systemu RAPEX dotyczących kosmetyków uznanych za stwarzające zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

Tabela nr 1 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów.

	Suma powiadomień	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość powiadomień RASFF	49	47	2

Ilość powiadomień systemu RASFF - Żywność / Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

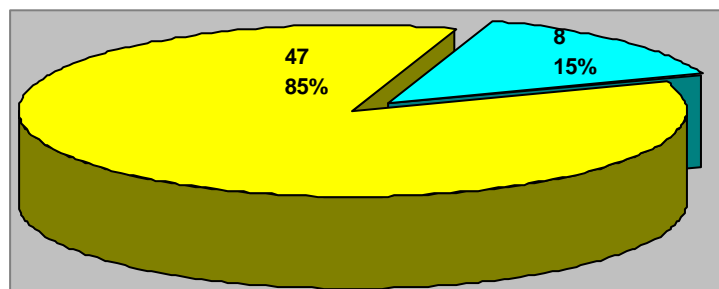
W roku 2018 z 47 powiadomień RASFF dotyczących żywności, 8 dotyczyło suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie m. nn. w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE Gliwice. Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzano zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Tabela nr 2 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów.

	Żywność	Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

Ilość powiadomień RASFF	47	8
-------------------------	----	---

Ilość powiadomień systemu RASFF - Żywność /Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

■ Żywność ■ Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

Sekcja HŻŻiPU w 2018 roku w ramach urzędowej kontroli żywności sprawowała nadzór nad **5266** obiektami żywieniowo-żywnościowymi ponadto nad obiektami prowadzącymi produkcję i obrót wyrobami kosmetycznymi z czego **1250** usytuowanych jest na terenie Starostwa Powiatowego w Gliwicach.

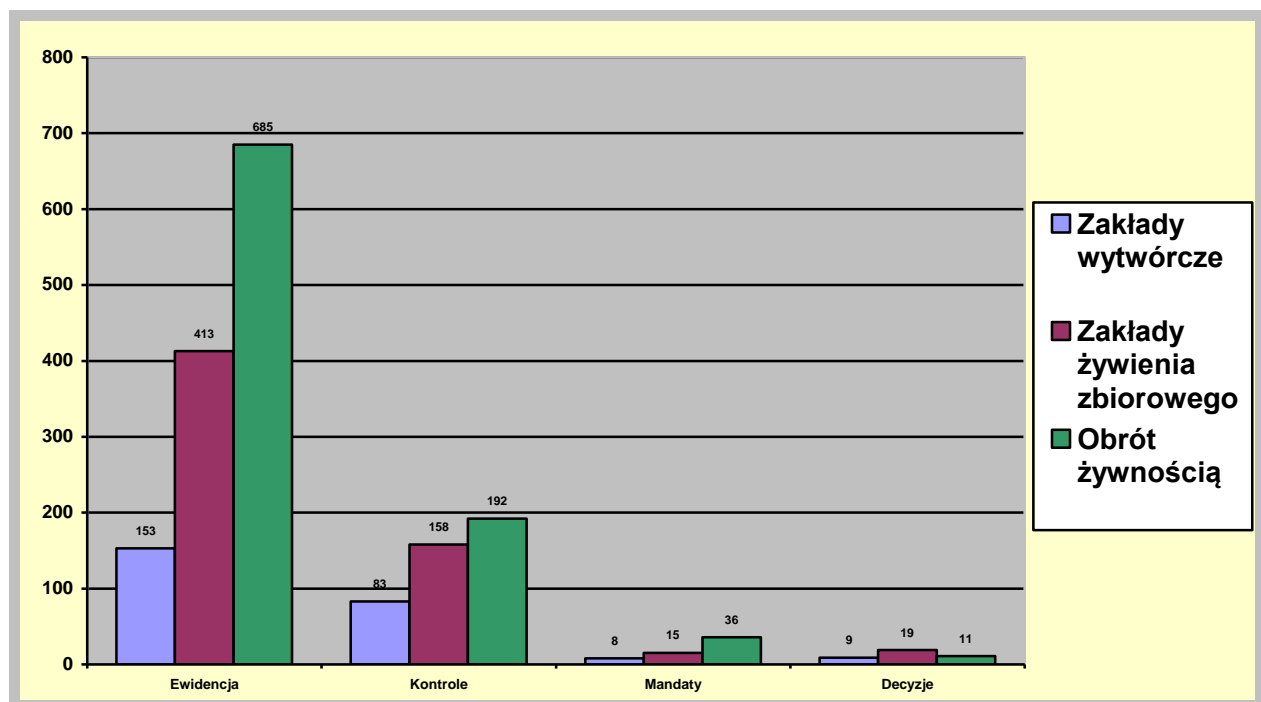
Tabela nr 3

Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie Starostwa Powiatowego Gliwice w 2018 r.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Decyzje terminowe	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze	153	83	9	8	1600
2	Zakłady żywienia zbiorowego	413	158	19	15	2200

3	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami	685	192	11	36	6050
	RAZEM	1250	433	39	59	9850

Wyniki działalności Sekcji HŻŻ i PU na terenie Starostwa Powiatowego Gliwice w 2018 r.

Na terenie starostwa powiatowego przeprowadzono **433 kontrole** sanitarnych, w wyniku, których Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach wydał **39** decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych oraz na osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **59** mandatami na łączną kwotę **9850 zł**. Natomiast w zakładach nowo otwartych lub po zmianie właściciela zgłaszającym się podmiotom wydano **71** decyzji zatwierdzających zakład do prowadzenia działalności.

Ponadto w ramach nadzoru pobrano do badań **65** próbki, środków spożywczych, które badane były

w kierunku parametrów mikrobiologicznych, organoleptycznych, obecności zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych, zawartości substancji farmakologicznie czynnych w suplementach diety. Próby zbadano w zintegrowanym laboratorium woj. śląskiego oraz w innych akredytowanych laboratoriach na terenie całego kraju.

W zakładach do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji w tej grupie obiektów należy:

- nie zachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- nieprawidłowe procedury i ich realizacja w zakresie GHP i GMP HACCP,
- brak prowadzonych badań właścicielskich.

Zakłady obrotu żywnością

W 2018 r. na terenie powiatu gliwickiego zlokalizowanych jest **685** obiektów obrotu żywnością, w których przeprowadzono **192** kontroli podczas, których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania prawa żywnościowego w związku z powyższym osoby odpowiedzialne za stan sanitarny ukarano mandatami karnymi w ilości **36** na łączną kwotę **6050 zł** oraz wydano **11** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Sklepy spożywcze, markety, kioski, magazyny hurtowe i inne obiekty obrotu żywnością to grupa zakładów najbardziej zróżnicowana pod względem wielkości, zakresu prowadzonej działalności, a także różnorodności asortymentu produktów wprowadzanych do obrotu. Najliczniejszą grupę obiektów obrotu środkami spożywczymi stanowią sklepy. Wśród nich tylko niewielką część stanowią sklepy wielko powierzchniowe. Zdecydowaną większość stanowią sklepy małe, o ograniczonej powierzchni, wprowadzające do obrotu szeroki asortyment środków spożywczych, często również artykuły przemysłowe i chemii gospodarczej.

Na terenie powiatu znajdują się sieci handlowe typu: **Biedronka, LIDL, Intermarche, Netto, Tesco, Carrefour, LEDI, Stokrotka, DINO-market, ALDI, Małpka, Żabka**, posiadające wystarczającą ilość pomieszczeń, wyposażone w odpowiednią ilość urządzeń i sprzętu, zapewniającego prawidłowe warunki do przechowywania i sprzedaży żywności.

W 2018 r. w sieci sklepów „**Żabka Polska**” oraz „**Freshmarket**” odnotowano kolejną zwiększoną ilość przeprowadzanych ponadplanowych kontroli tj. **87** w związku z częstą zmianą ajenta w tych samych obiektach nawet do 2, 3 razy w roku oraz poszerzenie działalności o działalność gastronomiczną w przypadku 11 zakładów. Przeprowadzono również 14 kontroli w związku ze zgłaszanymi petycjami na pogarszający się stan sanitarny w zakładach. W przypadku obiektów „**Freshmarket**” oraz „**Żabka**” stwierdzono szereg uchybień sanitarnych oraz oferowanie do sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej, za powyższe uchybienia nałożono 15 mandatów karnych na kwotę 2650 zł.

Na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach oprócz Urzędu Celnego i terminalu kontenerowego, na których odbywają się kontrole graniczne funkcjonuje firma AGROBAKAL z Pyskowic bardzo duży importer owoców suszonych, w syropie, kandyzowanych oraz, orzechów i ziaren oraz firma POLMARKLUS, która zajmuje się zaopatrzeniem i kompleksową obsługą zakładów cukierniczych, piekarskich, lodziarni, gastronomii, a także w niewielkim stopniu importem artykułów spożywczych.

Na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach oprócz Urzędu Celnego i terminala kontenerowego, na których odbywają się kontrole graniczne funkcjonuje firma „**AGROBAKAL**” z Pyskowic - duży importer owoców suszonych, w syropie, kandyzowanych oraz, orzechów i ziaren. W 2018 r. spośród przeprowadzonych łącznie **413** kontroli granicznych aż **52** dotyczyło produktów importowanych przez ww. firmę. Sprowadzono w sumie **1031** ton netto produktów spożywczych, w tym głównie rodzynek, wiórek kokosowych oraz suszonych: śliwek, moreli, brzoskwini, fig, żurawiny. Większość kontroli tj.: 50 odbywało się w miejscu docelowym czyli magazynie firmy, natomiast 2 kontrole w składach celnych w samochodzie ciężarowym i kontenerze. W 2018 r. pobrano do badań w kierunku zanieczyszczenia mikotoksynami 1 asortyment tj. pistacje, w których nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów. Natomiast dla firmy POLMARKUS wystawiono **21** świadectw jakości zdrowotnej skontrolowanych środków spożywczych.

Ponadto na terenie Knuruwa znajduje się duży importer materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i w 2018 r. wystawiono **28** świadectw jakości zdrowotnej na ww. produkty.

Pomimo stwierdzanych nieprawidłowości na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano poprawę stanu sanitarno-technicznego w placówkach handlowych między innymi dzięki systematycznym

i konsekwentnym kontrolom prowadzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Niektóre zakłady, szczególnie małe, mieszczące się w budynkach mieszkalnych lub w domach jednorodzinnych na wsi, pozbawione są możliwości rozbudowy i modernizacji, która jest niezbędna z uwagi na konieczność wdrażania systemów GHP, GMP oraz HACCP. Jednak dzięki coraz większej świadomości przedsiębiorców w zakresie obowiązujących wymagań stan sanitarny ulega systematycznej poprawie. W sklepach przeprowadzane były modernizacje przez co poprawiono

ich funkcjonalność. Wyposażone zostały w nowoczesne urządzenia chłodnicze z automatyczną regulacją temperatury, co poprawiło warunki przechowywania środków spożywczych łatwopsujących się i umożliwiło ich właściwą segregację. Corocznie zwiększa się liczba obiektów wyposażonych w klimatyzację.

Zakłady Wytwórcze

W 2018 r. na terenie powiatu gliwickiego zlokalizowanych jest **153** zakładów wytwórczych w których, przeprowadzono **83** kontrole sanitarne. W wyniku stwierdzenia uchybień dotyczących stanu sanitarnego nałożono **8** mandatów karnych na kwotę **1600** zł. oraz wydano **9** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

Na terenie działania starostwa powiatowego Gliwice znajdują się głównie małe i średnie zakłady wytwórcze. Najliczniejszą grupę wśród zakładów produkujących żywność stanowią piekarnie

i ciastkarnie. Pod względem wielkości w większości są to zakłady małe, w których produkcja jest częściowo zmechanizowana przy dużym udziale pracy ręcznej. Produkowane wyroby piekarnicze i ciastkarskie przeznaczone są głównie na zaopatrzenie rynku lokalnego.

W piekarniach i ciastkarniach stan sanitarno-higieniczny w dalszym ciągu nie jest w pełni zadawalający. Znaczna część zakładów działa od wielu lat i mieści się w starych budynkach, w zwartych zabudowach, bez możliwości rozbudowy i poprawy funkcjonalności. Systematycznie podejmowane są jednak działania mające na celu poprawę warunków sanitarno-technicznych poprzez modernizacje, polegające m.in. na poprawie funkcjonalności, wymianie urządzeń, wyposażenia i sprzętu produkcyjnego. Mandaty karne nałożone w zakładach produkcyjnych dotyczyły głównie piekarni i ciastkarni, w których stwierdzono brak dbałości o bieżącą czystość. Nadal istotnym problemem w tej grupie obiektów są trudności we wdrażaniu systemów bezpieczeństwa żywności opartych na zasadach systemu HACCP (analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli), wymaganych w przepisach prawa żywnościowego.

Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że większość zakładów piekarniczych nie posiadała aktualnej umowy z firmą DDD na prowadzenie monitoringu w zakresie wykrywania obecności szkodników. Właściciele zakładów na podstawie opracowanych instrukcji, procedur GHP prowadzili wewnętrzny monitoring bez stosownych zapisów. W przypadku stwierdzenia szkodników w tym zbożowo-mącznych wzywali specjalistyczną firmę DDD.

W związku z realizowaniem zadań mających na celu bezpieczeństwo żywności w 2018 roku w zakładach piekarniczych i zakładach przemysłu zbożowo-młynarskiego nadal będzie weryfikowany stopień wdrożenia i prawidłowość funkcjonowania systemu opartego na zasadach HACCP w tym w szczególności prawidłowość zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami.

Do wiodących zakładów wytwórczych na terenie powiatu należy **P.P.H.U. „GAW-POL”** w Kleszczowie. W zakładzie prowadzona jest działalność w zakresie produkcji i sprzedaży wyrobów garmażeryjnych mrożonych i chłodzonych z udziałem mięsa, wędlin oraz warzyw, produkcji pieczywa pszennego i pszenno – żytniego i lodów. W zakładzie w 2018 roku przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną planowaną kompleksową. W zakładzie systematycznie dokonuje się wymiany zużytego sprzętu i urządzeń posiadających atesty do kontaktu z żywnością oraz instaluje się nowy zautomatyzowany ograniczający nakład pracy ludzkiej np. automaty do produkcji pierogów. Ponadto zakład wyposażono w nowoczesny sprzęt do drukowania etykiet z programem uwzględniającym prawidłowe znakowanie żywności z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i krajowego. Nadal obserwuje się systematyczny spadek dziennej produkcji wyrobów garmażeryjnych, aktualnie wynosi ona ok. 100 kg w tym udział wsadu mięsnego stanowi od 5% do 15%. Ponadto wypieka się ok. 200 kg pieczywa stanowiącego półprodukt do wyrobu pizzy i zapiekanek. W zakładzie przestrzegane były zasady produkcyjne na podstawie

opracowanych instrukcji Dobrej Praktyki Higienicznej i Produkcyjnej w tym identyfikowalności surowców do każdej partii wyrobu gotowego nadal jednak system HACCP jest w trakcie wdrażania. Zmniejszono ilość zatrudnionych pracowników produkcyjnych i zlikwidowano pracę w systemie zmianowym. Właściciel dysponuje 6 środkami transportu żywności wyposażonymi w agregaty chłodnicze i trzema niechłodzonymi.

Ponadto na terenie działania tutejszej Stacji jest ujęta w rejestrze **produkcja pierwotna pochodzenia roślinnego w 67 gospodarstwach rolnych**. W 2018 r. dokonano wpisu do rejestru 2 nowych rolników, natomiast 1 złożył wniosek o wykreślenie z rejestru.

W związku z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie porozumienia dotyczącego współdziałania organów urzędowej kontroli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, przeprowadzono 5 wspólnych kontroli z przedstawicielami WIORIN w 5 gospodarstwach rolnych. Podczas kontroli pobrano 2 próbki truskawek, 1 próbkę ziemniaków oraz 1 próbkę ogórków, 1 próbkę pomidorów do badań laboratoryjnych w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia. Z otrzymanych sprawozdań z badań laboratoryjnych ww. próbek wynika, że w przypadku 1 próbki truskawek stwierdzono zawartość kadmu w ilości $0,069 \pm 0,017$ mg/kg. W związku z powyższym akta sprawy przekazano Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa do wykorzystania zgodnie z kompetencjami. Pozostałych próbek nie kwestionowano w badanym zakresie.

Ponadto przeprowadzono 1 kontrolę w gospodarstwie rolnym bez udziału innych organów urzędowej kontroli w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, podczas której pobrano 3 próbki ziarna żyta oraz pszenicy, które zbadano w kierunku zawartości skażeń promieniotwórczych oraz metali szkodliwych dla zdrowia. Przedmiotowych próbek nie zakwestionowano.

W ramach działań edukacyjnych na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Gliwicach umieszczono informację dla producentów sektora spożywczego – w zakresie produkcji podstawowej produktów pochodzenia roślinnego oraz dostaw bezpośrednich środków spożywczych w sprawie obowiązujących przepisów prawnych w ww. zakresie oraz wzory obowiązujących druków.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie starostwa powiatowego Gliwice zlokalizowanych jest **413** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego, w których przeprowadzono **158** kontroli sanitarnych. W 2018 r. w ww. zakładach nałożono **15** mandatów karnych na kwotę **2200 zł** oraz wydano **19** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących wykonanie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

W 2018 r. nadzorem w ramach urzędowej kontroli żywności objęte były bloki żywienia w szkołach, przedszkolach i szpitalach, w których prowadzona jest działalność w zakresie produkcji posiłków przygotowywanych od surowca do gotowej potrawy lub wydawania posiłków dostarczanych w ramach tzw. usług „cateringowych” przez firmy zewnętrzne. Nadal obserwuje się wzrost zapotrzebowania na usługi w zakresie dostaw gotowych posiłków tzw. usługi cateringowe w istniejących stołówkach usytuowanych na terenie szkół, przedszkoli oraz w nowopowstałych placówkach. Powyższe dotyczy przede wszystkim placówek oświatowych w których, był brak możliwości poprawy stanu technicznego, a dotychczasowe pomieszczenia spełniały wymagania określone przepisami prawa żywnościowego do prowadzenia działalności jako wydawalnie posiłków. W przypadku nowopowstałych bloków żywienia łatwiejszym rozwiązaniem dla właściciela jest wprowadzenie tzw. cateringu, gdyż wiąże się to z posiadaniem mniejszego zapleczem kuchennego.

W 2018 roku dokonano oceny ilościowej i jakościowej 11 jadłospisów pobranych w placówkach oświatowych co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 4 Analiza ilościowa jadłospisów w 2018 r.

Grupa placówek oświatowych	Ilość analizowanych jadłospisów
Stołówki szkolne	4
w tym wydawalnie szkolne	0

Stołówki przedszkolne	7
w tym wydawalnie przedszkolne	0
RAZEM	11

Do oceny żywienia w placówkach oświatowych wykorzystano 3 listy pytań wspomagających ocenę żywienia w jednostkach systemu oświaty pod kątem rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. tj.:

1. Lista wspomagająca ocenę żywienia w szkole (obiad szkolny),
2. Lista wspomagająca ocenę żywienia w przedszkolu,
3. Lista wspomagająca ocenę żywienia całodziennego.

W ocenie ilościowej jadłospisów w przedszkolach i szkołach stwierdzono co następuje:

- dobowe zapotrzebowanie na energię dla grupy dzieci analizowanych jadłospisów było wystarczające, pokrywało normy żywienia człowieka,
- posiłki były prawidłowo zbilansowane,
- procentowy udział podstawowych składników pokarmowych był prawidłowo rozłożony,
- posiłki były zróżnicowane pod względem doboru produktów z poszczególnych grup.

Najczęstszym błędem w ocenianych jadłospisach przedszkolnych było brak dwóch porcji mleka lub produktów mlecznych na dzień, co powodowało niedostateczną ilość wapnia we wszystkich posiłkach. Jedna szklanka mleka zawiera około 290 mg wapnia, natomiast zapotrzebowanie dzienne u dziecka w wieku przedszkolnym i szkolnym wynosi od 800-1200 mg wapnia na dzień. Jadłospis w przedszkolu powinien zapewnić 75% zapotrzebowania na wapń.

W jednym jadłospisie przedszkolnym zauważono błędy dotyczące podawania nienaturalnych składników. Dzieciom na podwieczorek podano kanapkę mleczną. Produkt ten zawierał niedozwolone składniki takie jak: olej palmowy, substancje spulchniające (difosforan disodowy, wodorowęglan sodu, węglan amonu), emulgator (mono- i diglicerydy kwasów tłuszczowych), aromaty, sól. Kwestionowany produkt wycofano z jadłospisu.

Kolejnym błędem w ocenianych jadłospisach dekadowych był brak wystarczającej ilości warzyw i owoców. W niektórych placówkach nie realizowano wymogów rozporządzenia dotyczących podawania warzyw i/lub owoców w każdym posiłku. Porcje warzyw niejednokrotnie stanowiły dodatek 10 gramowy.

Reasumując z roku na rok obserwuje się stopniową poprawę jakości posiłków w placówkach oświatowych. Wynika to z większej świadomości osób realizujących żywienie w przedmiotowych obiektach. Nieprawidłowości w placówkach oświatowych częściej dotyczyły wydawalni posiłków aniżeli stołówek szkolnych i przedszkolnych i stanowiły pojedyncze błędy wykazywane w jednym dniu ocenianego jadłospisu. Na przestrzeni ocenianej dekady nie stanowiły znaczącej nieprawidłowości dla oceny całego jadłospisu.

W 2018 roku dokonano oceny 5 jadłospisów pobranych w szpitalach podczas bieżącej kontroli. Ocena jakościowa posiłków opierała się na sprawdzeniu zgodności wykorzystywanych produktów z zaleceniami żywieniowymi dotyczącymi systemu dietetycznego oraz ogólnymi zasadami planowania jadłospisów. Do analizy poddano diety podstawowe. Analizowane jadłospisy poddano ocenie ilościowej na podstawie tabel wartości odżywczej produktów i potraw Instytutu Żywności i Żywienia. Dobowe zapotrzebowanie na energię dla analizowanych grup pokrywało normy żywienia człowieka. Jadłospisy zawierały prawidłowy rozkład posiłków w ciągu dnia. Zastrzeżenia głównie dotyczyły niewystarczającej ilości warzyw i owoców oraz produktów mlecznych. W szpitalach z kuchnią własną rzadziej występowały błędy żywieniowe. Problem stanowiły szpitale, w których dostawcami posiłków były firmy cateringowe.

W związku z przeprowadzonymi ocenami jadłospisów dekadowych z poszczególnych diet do ww. 5 placówek szpitalnych oraz do firm dostarczających posiłki przekazano informacje z zaleceniami związanymi z żywieniem pacjentów.

W przekazanych informacjach zawarto uwagi dotyczące:

- urozmaicenia posiłków z punktu widzenia doboru produktów z uwzględnieniem ich sezonowości,
- uwzględnienia dodatku warzyw i owoców do każdego posiłku,
- uwzględnienia produktów mlecznych, szczególnie fermentowanych,
- rodzaju i ilości używanego tłuszczu – masło i smalec zastępować olejami roślinnymi i miękkimi margarynami; wszystkie posiłki powinny być przyrządzane z małą ilością tłuszczu; tłuszcze w postaci niezmięnionej termicznie należy dodawać do gotowych już potraw,
- większej ilości spożycia ryb (w tym głównie morskich),
- zmniejszenie ilości soli (sodu) z uwagi na jej zawartość w innych produktach,
- wyeliminowania produktów niewskazanych,

Ponadto w pismach pouczono, że osoby odpowiedzialne za żywienie zobligowane są do edukowania, doskonalenia i stosowania posiadanej wiedzy. Prawidłowe żywienie jest jednym z najważniejszych czynników środowiskowych, wpływających na rozwój i utrzymanie przez niego dobrego stanu zdrowia, a także istotne w procesie leczenia i rekonwalescencji. Polega ono na całkowitym pokryciu zapotrzebowania organizmu na energię i wszystkie niezbędne składniki pokarmowe. Nieprawidłowe żywienie w czasie leczenia prowadzi do niedożywienia organizmu w składniki odżywcze i wydłuża proces leczenia.

W związku z powyższym w ramach prowadzonych działań w zakresie kontroli wewnętrznej i wytycznych dotyczących norm żywienia i zaleceń żywieniowych dla poddanych analizie diet zalecono utrzymać jakość posiłków, a wykazane błędy wyeliminować.

Nadzór nad obrotem grzybami

W Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Gliwicach w Sekcji HŻŻiPU **dwóch pracowników** posiada uprawnienia klasyfikatorów grzybów świeżych. Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach udostępniono ulotkę pt. „**Podstawowe Zasady Bezpiecznego Grzybobrania**” opracowaną przez Głównego Inspektora Sanitarnego. Ponadto przekazywano dysponentom targowisk i osobom zainteresowanym ulotkę wydaną przez Główny Inspektorat Sanitarny „Zatrucia grzybami – objawy, pierwsza pomoc, leczenie”.

W okresie letnio – jesiennym w siedzibie tutejszej Stacji prowadzone były konsultacje dla zainteresowanych osób na temat grzybów. Udzielono **12** konsultacji prywatnym osobom w sprawie klasyfikacji gatunkowej przyniesionych do oceny grzybów. Natomiast dla osób zbierających indywidualnie grzyby rosnące w warunkach naturalnych przeznaczone do celów handlowych nie wydawane były **atesty** na grzyby świeże potwierdzające ich zgodność gatunkową.

W 2018 r. pobrano do badań laboratoryjnych 4 próbki grzybów, w tym 1 próbkę grzybów świeżych, 1 próbkę przetworów grzybowych oraz 2 próbki grzybów suszonych. Przedmiotowe próbki pobrano i zbadano w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia. Z otrzymanych sprawozdań z badań laboratoryjnych wynikało, że nie kwestionowano żadnej próbki w badanym zakresie.

Akcje

W 2018 r. podejmowano wiele dodatkowych działań wynikających między innymi z sytuacji bieżącej tj.:

- wzmożonych i wnikliwych kontroli głównie na targowiskach, w zakładach żywienia zbiorowego celem wykrycia nielegalnej sprzedaży produktów pochodzenia wieprzowego oraz dziczyzny w związku wystąpieniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF),
- nadzoru nad przestrzeganiem wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności niepakowanej, w tym informowania o obecności alergenów,
- kontroli w sklepach typu „Biedronka” dotyczących pogarszającego się stanu sanitarnego,
- kontroli w zakładach obrotu żywnością w zakresie prawidłowego stosowania podkładek absorpcyjnych przy pakowaniu mięsa,
- nadzoru w zakresie skupu, magazynowania i przetwórstwa jabłek i owoców miękkich - pozostałości pestycydów,
- kontroli w zakresie śledzenia drogi pochodzenia ziemniaków dostarczanych do zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego oraz cateringowych,
- wzmożonych kontroli zakładów żywienia zbiorowego otwartego w okresie od 15.06.2018r do 15.09.2018 r.

Akcja „ASF”

W związku z występowaniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) Główny Inspektor Sanitarny polecił prowadzenie wzmożonego nadzoru nad sprzedażą mięsa oraz odpadami gastronomicznymi w zakładach żywienia zbiorowego, a także przekazywania informacji o przeprowadzonych kontrolach. W 2018 r. kontynuowano akcję tzw. „ASF”, szczególnie przeprowadzano wzmożone i wnikliwe kontrole:

- targowisk, w celu wykrycia nielegalnej sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego a także dziczyzny (mięsa z dzika i produktów z niej otrzymany),
- zakładów żywienia zbiorowego - w celu weryfikacji źródeł pozyskiwania mięsa wieprzowego, dziczyzny produktów z nich otrzymanych, sposób zagospodarowania odpadów z uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz realności częstotliwości odbierania odpadów,
- zakładów handlu detalicznego w ramach nadzoru bieżącego, zwracać uwagę na powyżej aspekty.

W związku z powyższym przesyłano do WSSE Katowice raporty co dwa tygodnie, a od grudnia 2018 r. co miesiąc, dotyczących kontroli przeprowadzonych ww. zakresie przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W 2018 r. Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna skontrolowała ogółem 105 zakładów żywnościowo - żywnościowych, w 9 sklepach stwierdzono nieprawidłowości:

- w 2 sklepach stwierdzono brak identyfikowalności mięsa mielonego, mięso mielone zmielone na tzw. „zapas”. podczas kontroli mięso mielone zostało zabezpieczone i wycofane ze sprzedaży. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał 2 decyzje o nieprzydatności środka spożywczego. Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły przekazanie zabezpieczonych środków spożywczych (mięsa mielonego) do utylizacji.

- w 7 sklepach stwierdzono nieprawidłowe przechowywanie wędlin (w temp. otoczenia), brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, brak zapisów z monitoringu temperatur CCP oraz brak ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk.

Za stwierdzone nieprawidłowości w sklepach zostało nałożonych 9 mandatów karnych na kwotę 1650 zł. oraz wydano 2 decyzje administracyjne na uchybienia techniczne i 2 decyzje o nieprzydatności środka spożywczego dla żywienia ludzi.

W kioskach na targowiskach i straganach skontrolowano 18 obiektów, w których przeprowadzono 19 kontroli sanitarnych, nałożono 9 mandatów karnych na kwotę 2700 zł. Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należało: przechowywanie mięsa i wędlin w nieprawidłowej temperaturze (otoczenia), wprowadzanie mięsa mielonego luzem, brak prawidłowego oznakowania wyrobów, niewłaściwy stan sanitarny, brak umowy na odbiór kat. III, brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz systemu HACCP.

W ramach współpracy z Inspekcją Weterynaryjną przeprowadzono wspólne kontrole na targowiskach zlokalizowanych na terenie miasta Gliwice, Zabrze, Knurów oraz Pyskowicach. Ogółem przeprowadzono 19 kontroli sanitarnych, w wyniku których nałożono 10 mandatów karnych na kwotę 1800 zł. Kontrole przeprowadzone zostały w miesiącach styczniu, marcu, kwietniu, maju, sierpniu, październiku oraz listopadzie 2018 r.

Natomiast w zakładach żywienia zbiorowego skontrolowano 44 obiekty, w których przeprowadzono 46 kontroli oraz stwierdzono: w 1 przypadku niewłaściwy stan techniczny, w 3 przypadkach nieprawidłowe warunki higieniczno-sanitarne, w 1 przypadku brak segregacji w urządzeniu chłodniczym. W związku powyższym nałożono 4 mandaty karne na kwotę 700 zł i wydano 1 decyzję administracyjną na uchybienia techniczne

Ogółem w omawianym okresie skontrolowano 105 zakładów żywienia-żywnościowych (tj. 18 kiosków na targowiskach, 44 zakładów żywienia zbiorowego oraz 3 hurtownie, 1 zakład garmażeryjny, 39 sklepów), w których przeprowadzono 110 kontroli, nałożono 22 mandatów karnych na kwotę 5050 zł., wydano 4 decyzje administracyjne represyjne na poprawę stanu technicznego oraz 2 decyzje o nieprzydatności środka spożywczego dla żywienia ludzi.

Ponadto nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie identyfikowalności dziczyzny oraz produktów, wyrobów z nich pozyskanych.

Akcja „podkładki absorpcyjne”

W związku z poleceniem Głównego Inspektora Sanitarnego zawartego w piśmie nr GIS-BŻ-PR-022-313/IB/17/4 z dnia 29.12.2017 r. na zwrócenie szczególnej uwagi podczas kontroli w I kwartale 2018 r. w obiektach obrotu żywnością na prawidłowość doboru wkładek absorpcyjnych i ustalenie, czy wyciek ze świeżej żywności ma miejsce., skontrolowano 5 sklepów. W 1 przypadku stwierdzono znaczny wyciek płynnego osocza ze schabu bez kości, zapakowanego w plastikowe pojemniki z wkładkami absorpcyjnymi. Znaczny wyciek płynnego osocza, może świadczyć o nieprawidłowym ich doborze. Zgodnie z przedłożoną dokumentacją tj. fakturami zakupu mięso dostarczone było przez Zakłady Mięsne. Podczas kontroli zobowiązano właściciela stoiska mięsno-wędliniarskiego do poinformowania dostawcy produktów mięsnych, że podkładki nie spełniają wymagań określonych dla aktywnych materiałów i wyrobów oraz ich skuteczność nie została prawidłowo obliczona. Powyższą sprawę przekazano do właściwego terenowo Powiatowego Lekarza Weterynarii sprawiającego nadzór nad zakładem produkcyjnym.

Akcja „Ziemniaki”

W związku z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach podjęto działania kontrolne w zakresie weryfikacji producentów i dystrybutorów ziemniaków, w tym pochodzenia i znakowania ziemniaków dostarczanych do zakładów żywienia zbiorowego.

Wzmoczone działania kontrolne ww. zakresie nawiązywały do ustaleń audytowych z 2017r. Misji ekspertów Komisji Europejskiej, mających na celu pełną weryfikację podmiotów prowadzących handel, dystrybucję i import ziemniaków mogących być ogniskiem Bakteriozy pierścieniowej ziemniaka – *Clavibacter michiganensis* ssp. *Sepedonicus*. Zgodnie z regulacjami

unijnymi i krajowymi ziemniaki będące w obrocie na terytorium Unii Europejskiej, w tym Polski muszą spełniać wymagania zdrowotne określone w przepisach fitosanitarnych oraz posiadać niezbędne znakowanie. Ponadto każdy podmiot gospodarczy prowadzący uprawę, dystrybucję lub import ziemniaków musi dopełnić obowiązku wpisu do rejestru prowadzonego przez WIORiN.

W 2018 r. ramach bieżącego nadzoru skontrolowano ww. zakresie 30 podmiotów sektora żywienia zbiorowego, w tym żywienia zbiorowego zamkniętego jak stołówki szkolne, przedszkolne, szpitalne oraz firmy cateringowe pod kątem identyfikowalności dostawców ziemniaków, kraju ich pochodzenia i znakowania. Zgodnie z pozyskanymi danymi w ramach powyższych kontroli ustalono 23 krajowych podmiotów gospodarczych tj.: producentów i dystrybutorów ziemniaków. Nie stwierdzono w ramach kontroli dostawców ziemniaków z UE lub importu. Uzyskane dane raportowane były w formie tabel i przekazywane do dalszego wykorzystania służbowego zgodnie z kompetencją.

Akcja „owoce i warzywa”

W związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącym wzmożenia kontroli pod kątem identyfikowalności i znakowania warzyw i owoców przewożonych do Polski z państw trzecich oraz państw członkowskich UE.

W związku z powyższym pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej skontrolowali łącznie 25 zakłady obrotu żywnością, w których prowadzona była sprzedaż owoców i warzyw, w tym 3 hurtownie owocowo-warzywne, 21 sklepów i 1 kiosk na targowisku.

W trakcie ww. kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie identyfikowalności i znakowania warzyw i owoców. W ramach akcji prowadzone były tygodniowe raportowania w formie tabel dotyczące pochodzenia, znakowania warzyw i owoców, w tym ziemniaków znajdujących się w obrocie szczególnie z innych krajów.

Podczas prowadzonej akcji i wzmożonych działań kontrolnych zostały pobrane do badań laboratoryjnych w kierunku oznaczenia azotanów i znakowania 2 próbki warzyw tj: kapustę i rukię siewną pochodzące z Importu oraz w kierunku oznaczenia metali i znakowania 1 próbkę ziemniaków pochodzących z UE. Otrzymane wyniki badań laboratoryjnych nie wykazały niezgodności w przedmiotowych zakresach.

Akcja „ Jabłka i owoce miękkie - pozostałości pestycydów”

W związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie wzmoczonych działań kontrolnych dotyczących skupu, magazynowania i przetwórstwa jabłek i owoców miękkich zlokalizowanych na terenie działania tutejszej Stacji. Akcja miała na celu min. zwiększenie świadomości podmiotów o pozostałościach pestycydów i spełnienia wymagań w zakresie NDP w krajowych jabłkach oraz owocach miękkich pochodzących importu i innych krajów Unii Europejskiej.

W okresie 03.09.-26.10.2018 r. przeprowadzono działania kontrolne w podmiotach zlokalizowanych na terenie giełdy towarowej oraz 1 magazynie hurtowym oferującym do sprzedaży jabłka i owoce miękkie. Skontrolowano 5 podmiotów wprowadzających do obrotu głównie jabłka oraz w jednym przypadku borówkę amerykańską. Przedsiębiorcy przedłożyli prawidłową dokumentację dotyczącą identyfikowalności produktów, niemniej właściciele nie posiadali kompletnych procedur przyjęcia surowca uwzględniających między innymi badania pod kątem pestycydów wybranych partii owoców. W związku z powyższym polecono zweryfikować procedury postępowania dotyczące przyjęcia towaru. Ponadto podczas kontroli poinformowano podmioty o dostępnej na stronie internetowej broszurze opracowanej przez MRIRW dotyczącej pozostałości pestycydów i spełnienia wymagań w zakresie NDP.

Ocena przestrzegania wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym informowania o obecności alergenów

W związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego przesyłano do Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej kwartalne raporty dotyczące działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzonych w odniesieniu do nadzoru nad przestrzeganiem wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym informowania o obecności alergenów.

W 2018 r. skontrolowano **543 obiektów żywnościowo-żywnościowych**, w których oferowana jest żywność nieopakowana. Ogółem przeprowadzono w tych zakładach 544 kontrole. Skontrolowano 15 sklepów wielko powierzchniowych, 177 sklepów, 35 piekarni, prowadzących

sprzedaż pieczywa na miejscu, 35 ciastkarni, 182 zakłady żywienia zbiorowego otwartego, 99 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego. W piekarniach, ciastkarniach i w super marketach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przekazywania konsumentowi informacji na temat wykazu składników żywności nieopakowanej oraz zawartości alergenów.

W wyniku przeprowadzonych w 2018 r. kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przekazywania powyższej informacji w **20** zakładach: w **4** sklepach oraz w **10** zakładach żywienia zbiorowego otwartego a także w **6** zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego.

Do stwierdzonych nieprawidłowości należało: brak wykazu alergenów i składników w 1 zakładzie, brak wykazu składników w 7 zakładach, nieprawidłowy wykaz alergenów i brak wykazu składników w 1 zakładzie, nieprawidłowy wykaz składników i alergenów w 6 zakładach, a nieprawidłowy wykaz składników w 5 zakładach.

Natomiast tylko w 1 zakładzie tj. sklepie spożywczym prowadzącym sprzedaż pieczywa niepakowanego stwierdzono brak informacji na temat wykazu składników oraz zawartości alergenów oferowanej żywności. Pouczono właściciela sklepu o konieczności uzyskania od producenta pieczywa informacji (katalogu) o składnikach i alergenach zawartych w pieczywie oraz o konieczności umieszczenia tej informacji w miejscu dostępnym dla klientów.

W 20 zakładach, w których stwierdzono nieprawidłowości osoby odpowiedzialne w trakcie przeprowadzonych kontroli zostały pouczone w zakresie prawidłowego przekazywania informacji na temat środków spożywczych sprzedawanych bez opakowania oraz zobligowane do usunięcia uchybień w tym zakresie.

Stwierdzone nieprawidłowości wynikały z uwagi na:

- brak aktualizacji przy zmianie asortymentu, lub pominięcie niektórych środków spożywczych w wykazie,
- pominięcie przy wykazywaniu zawartości alergenów niektórych składników mogących wywoływać objawy alergii lub nietolerancji pokarmowej,
- podanie informacji o alergenach przy braku pozostałych danych np. wykazu składników,
- niepełne lub nieprawidłowe podanie składników w wykazie składników np. brak składu składników złożonych.

Wzmoczone działania kontrolne w 2018 r. okresie potwierdziły wzrost świadomości przedsiębiorców, co przekładało się na zmniejszenie ilości stwierdzanych nieprawidłowości

w ww. obszarze. W omawianym okresie nie odnotowano skarg wniesionych przez klientów w zakresie znakowania środków spożywczych niepakowanych.

Akcja Biedronki

W związku z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w sprawie stwierdzonych nieprawidłowości występujących w placówkach należących do sieci Biedronka należących do firmy Jeronimo Martins Polska S.A. polecono przeprowadzić postępowanie wyjaśniające. W Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Gliwicach pod nadzorem

w znajduje się 41 sklepów sieci BIEDRONKA, z czego 20 sklepów na obszarze miasta Gliwice, 14 w Zabrze i 7 powiecie gliwickim. W okresie od 01.01.2018 do dnia 31.12.2018 r. ogółem skontrolowano 40 sklepów sieci Biedronka, w których przeprowadzono 69 kontroli sanitarnych, w tym 29 interwencyjne oraz 22 sprawdzające 10 kompleksowych 7 tematycznych. W omawianym okresie, w wyniku przeprowadzonych kontroli za stwierdzone uchybienia sanitarno – porządkowe ogółem nałożono 23 mandaty karne na kwotę 3250 zł oraz wydano 15 decyzji represyjnych na poprawę stanu technicznego. W wyniku przeprowadzonych kontroli sprawdzających stwierdzono niewielką poprawę stanu sanitarnego. Ponadto zarządzenia wydanych decyzji represyjnych na poprawę stanu technicznego w 5 przypadkach zostały wykonane, w 8 przypadkach na wniosek Strony przedłużono ich wykonanie, w 1 przypadku prowadzone jest postępowanie egzekucyjne, a w 2 przypadkach termin wykonania zarządzeń ustalono na 2019 rok.

Do najczęściej stwierdzonych uchybień stanu sanitarnego należały między innymi:

- brak czystości i porządku na sali sprzedaży, pomieszczeniach magazynowych,
- brudne urządzenia chłodnicze i mroźnie,
- stanowiska do krojenia owoców i warzyw nie uporządkowane,
- brudne wózki i koszyki dla klientów,
- otoczenie sklepu od strony dostawy środków spożywczych zaśmiecone

Ponadto stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego:

- brudne ściany i sufity,
- zniszczone urządzenia chłodnicze,

- posadzki uszkodzone trudne do utrzymania w czystości.

Ponadto w obiektach obrotu artykułami spożywczymi w systemie bieżącym dokonuje się poboru prób żywności do dnia 31.12.2018 r. z obiektów na terenie pozostającym pod nadzorem PSSE pobrano łącznie 689 próbek z czego w sklepach sieci BIEDRONKA ogółem 93,co stanowi 13,5% wszystkich pobranych próbek.

Akcja „Żywnienie zbiorowe otwarte w sezonie letnim”

W związku z sezonem letnim i zagrożeniami zatruc/zakażeń pokarmowych Główny Inspektor Sanitarny polecił przeprowadzić wzmożone kontrole zakładów żywienia zbiorowego otwartego. Podczas kontroli należało zwracać szczególną uwagę na identyfikowalność warzyw i owoców oraz mięsa (w kontekście ASF), a także na temperaturę i warunki sanitarne dostarczania żywności do konsumentów.

W okresie od 15 czerwca do 15 września 2018 r. w ewidencji figurowało 1292 zakładów żywienia zbiorowego otwartego, z czego skontrolowano 129, w tym 67 zakładów małej gastronomii. Natomiast w 12 zakładach małej gastronomii i 13 restauracjach stwierdzono nieprawidłowości. Ogółem przeprowadzono 135 kontroli (w tym 11 interwencyjnych, 20 sprawdzających), nałożono 20 mandatów karnych na kwotę 3400 oraz wydano 7 decyzji administracyjnych represyjnych.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości:

- brak segregacji produktów żywnościowych w tym w urządzeniach chłodniczych,
- brak możliwości ustalenia ciągłości łańcucha chłodniczego,
- nieprawidłowe magazynowanie środków spożywczych,
- środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości,
- brak zabezpieczenia żywności przed zanieczyszczeniami zewnętrznym, w tym szkodnikami,
- brak bieżącej czystości w zakładzie,
- brak środków do mycia, dezynfekcji i higienicznego suszenia rąk,
- brak prawidłowej odzieży roboczej dla personelu,
- brak bieżących szkoleń w zakresie obowiązujących w zakładzie procedur/instrukcji w zakresie GHP i GMP HACCP,

- nieprawidłowe procedury i ich realizacja (zapisy) w zakresie GHP i GMP HACCP,
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.
-

Import

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gliwicach na mocy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia w ramach granicznej kontroli sprawuje nadzór nad eksportem i importem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu z krajów trzecich. W wyznaczonych miejscach, na terenie Urzędu Celnego w Gliwicach oraz w magazynach importerów i eksporterów przeprowadzono przy współudziale funkcjonariuszy Urzędu Celnego, przedstawicieli agencji celnych lub importerów, eksporterów przeprowadzane są kontrole przywożonych z zagranicy produktów spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W związku z prowadzeniem granicznego nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano **413** kontroli, w tym **166** kontroli na środkach transportu. Skontrolowano **385** partii środków spożywczych, **28** partii przedmiotów użytku w wyniku czego wydano **413** świadectw jakości zdrowotnej. W ramach granicznych kontroli przywiezionych z zagranicy (importu) dokonano oceniono **281** partii ww. produktów, natomiast w przypadku wywozu za granicę (eksport) unii europejskiej środków spożywczych oceniono **132** partii.

Wstępnej ocenie organoleptycznej poddano **413** partii, laboratoryjnie zbadano 1 próbkę pod względem obecności zanieczyszczeń – **1**

Tabela nr 5

Ilość przeprowadzonych kontroli towarów importowanych z podziałem na kategorie artykułów.

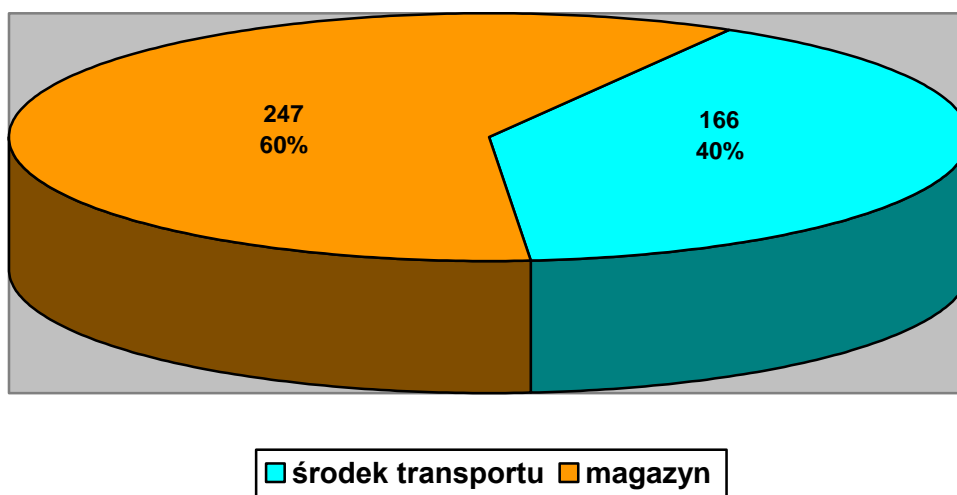
	Suma kontroli	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość kontroli granicznych	413	385	28

Tabela nr 6

Ilość kontroli importowych z podziałem na miejsce kontroli środek transportu / magazyn.

	Środek transportu (samochód, kontener)	Magazyn w urzędzie celnym lub importera
Ilość kontroli	166	247

Kontrole z podziałem na miejsce
środek transportu / magazyn

Od 2018 r. na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach funkcjonuje również nowy, główny magazyn firmy cukierniczej **MIESZKO S.A.** z Raciborza. W roku 2018 przeprowadzono w tym magazynie aż **105** kontroli granicznych towarów eksportowanych do krajów trzecich w łącznej ilości **1147 ton**. Tym samym ww. magazyn był miejscem gdzie najczęściej dokonywany kontroli granicznej w 2018 r.

Współpraca z innymi służbami kontroli

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W okresie od stycznia do października 2018 r. Sekcja HŻŻiPU kontynuowała realizację porozumienia ramowego zawartego w 2008 r. pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gliwicach i Powiatowym Lekarzem Weterynarii.

W dniu 16 października 2018 r. podpisane zostało nowe porozumienie ramowe pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym i Głównym Lekarzem Weterynarii, co wynikało z potrzeby uaktualnienia postanowień dotychczas obowiązującego w tym zakresie porozumienia. Nowy dokument przewiduje zacieśnienie współpracy organów obu Inspekcji na wszystkich szczeblach ich struktury organizacyjnej. Obejmować będzie przede wszystkim nadzór nad produkowaną i wprowadzaną do obrotu żywnością, również eksportowaną i przywożoną na terytorium Unii Europejskiej. W porozumieniu zawarto także wytyczne dotyczące zwalczania chorób odzwierzęcych, prowadzenia nadzoru nad paszami oraz zagospodarowania ubocznych produktów zwierzęcych.

Na podstawie ww. porozumienia zostały przygotowane przez Głównego Lekarza Weterynarii i Głównego Inspektora Sanitarnego wytyczne w związku z koniecznością wdrożenia jednolitego postępowania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej, w związku ze zmianą organu nadzorującego niektóre zakłady.

W dniu 15 listopada 2018 r. zostało zawarte również porozumienie ramowe na szczeblu powiatowym pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gliwicach i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Gliwicach. Ww. dokument określa szczegółowe warunki i sposób współdziałania w zakresie:

- sprawowania nadzoru oraz przeprowadzania urzędowych kontroli żywności w zakładach produkujących lub przechowujących produkty pochodzenia zwierzęcego oraz inne środki spożywcze, o których mowa w art. 73 ust. 6 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia;
- sprawowania nadzoru oraz przeprowadzania urzędowych kontroli żywności nad zakładami produkującymi żywność zawierającą jednocześnie produkty pochodzenia roślinnego i przetworzone produkty pochodzenia zwierzęcego, o której mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego;
- zwalczania chorób zakaźnych, które mogą być przenoszone ze zwierząt na ludzi lub z ludzi na zwierzęta.

W związku potrzebą przeanalizowania i omówienia zagadnień zawartych w ww. porozumieniem zorganizowane zostało szkolenie zewnętrzne, w którym wzięli udział przedstawiciele Inspekcji Sanitarnej (15 osób) oraz Inspekcji Weterynaryjnej. Szkolenie odbyło się w siedzibie Inspektoratu Weterynarii w Gliwicach.

Zgodnie z obowiązującym porozumieniem w styczniu i lipcu 2018 r. przedstawiciel Sekcji HŻŻIPU przesał do Inspekcji Weterynaryjnej listę zakładów produkujących i przechowujących środki spożywcze wspólnie nadzorowanych przez obie inspekcje oraz listę zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze, które produkują i wprowadzają na rynek pasze dla zwierząt.

Organy szczebla powiatowego obu inspekcji w ramach współdziałania i współpracy, przekazywały sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów: w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

W 2018 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii w Gliwicach poinformował, że w wyrobach tj.: kiełbasa polska surowa z pieprzem, kiełbasa wieprzowa średnio rozdrobniona, surowa, wędzona producent firma „JANO” stwierdzono obecność pałeczek Salmonella z gr BO w 10g. Zgodnie

z przesłaną listą dystrybucyjną ww. produkty zostały dostarczone do sklepów oraz hurtowni znajdujących się na terenie miasta Gliwice oraz Zabrze. W związku z powyższym przeprowadzono 5 kontroli interwencyjnych w wyniku których nie stwierdzono kwestionowanych wyrobów w obrocie. Zgodnie z przedłożoną dokumentacją przedstawiciel producenta w terminie wcześniejszym odebrał łącznie z 4 znajdujących się na liście zakładów 9,77 kg. kwestionowanych produktów. Ww. wyroby zgodnie z przedłożoną dokumentacją zostały przekazane do utylizacji.

Ponadto w ramach współpracy w związku z występowaniem na terenie Polski Afrykańskiego Pomoru Świń przeprowadzono wspólne kontrole z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej głównie na targowiskach zlokalizowanych na terenie miasta Gliwice, Zabrze, Knurów oraz Pyskowicach. Kontrole przeprowadzone zostały w miesiącach styczniu, marcu, kwietniu, maju, sierpniu, październiku oraz listopadzie 2018 r. Ogółem przeprowadzono 19 kontroli sanitarnych, w wyniku których nałożono 10 mandatów karnych na kwotę 1800 zł. Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należało: przechowywanie mięsa i wędlin w nieprawidłowej temperaturze (otoczenia), wprowadzanie mięsa mielonego luzem, brak prawidłowego oznakowania wyrobów, niewłaściwy stan sanitarny, brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz systemu HACCP.

W ramach współpracy z Inspekcją Weterynaryjną ogółem w 2018 r. skontrolowano 26 zakładów żywnościowo-żywnościowych (6 sklepów, 2 restauracje oraz 18 kiosków na targowisku), w których przeprowadzono 27 kontroli i nałożono 10 mandatów karnych na kwotę 1800 zł.

Przedstawiciel Inspekcji Weterynaryjnej w dniu 07.12.2018 r. w Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Gliwicach przeprowadził szkolenie wewnętrzne dla pracowników Sekcji HŻŻiPU obejmujące tematykę: „Dobrostan karpia - postępowanie z żywymi rybami w punktach sprzedaży detalicznej.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

Porozumienie o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie śląskim w 2017 r. było ściśle realizowane.

Na bieżąco Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach powiadamiał pisemnie Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego o zamiarze przeprowadzania kontroli w aptekach zlokalizowanych na obszarze tutejszej Stacji w zakresie poboru próbek, wynikających z aktualnej sytuacji. W związku z powyższym przekazywano sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

Współpraca z Policją

W związku z pismem Komendy Miejskiej w Gliwicach dotyczącym stwierdzenia niewłaściwych warunków sanitarno-higienicznych podczas kontroli środka transportu do przewozu pieczywa należącym do piekarni „KATARZYŃKA” z Pyskowic przeprowadzono kontrolę interwencyjną. Podczas działań kontrolnych we wskazanym zakładzie ustalono, że zakład posiada środek transportu do przewozu żywności spełniający wymagania ujęte w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 852/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych. Właściciel w dniu kontroli złożył wniosek dotyczący zmian w rejestrze w związku z zakupem kolejnego środka transportu do przewozu żywności. Natomiast środek transportu, który nie spełniał wymagań higieniczno-sanitarnych do przewozu żywności został użyty

jednorazowo do transportu pieczywa. Po przeprowadzonej kontroli funkcjonariuszy policji samochód został wycofany z eksploatacji.

Współpraca ze Strażą Miejską

W dniu 23.06.2018 r. przeprowadzono 5 wspólnych kontroli na straganach zlokalizowanych na targowisku Miejskim w Knurowie. Kontrole przeprowadzone zostały w obiektach oferujących do sprzedaży ryby, wędliny oraz ciasta. Podczas kontroli stwierdzono szereg nieprawidłowości w tym niewłaściwe warunki oraz temperaturę sprzedaży. Wyroby oferowane były w temperaturze otoczenia oraz niezabezpieczone przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono 3 mandaty na 1500 zł.

Współpraca z Państwowym Inspektorem Sanitarnym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

W dniu 09.11.2018 r. otrzymano pismo od Państwowego Inspektora Sanitarnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie objęcia nadzoru nad warunkami sanitarno – higienicznymi pracy i służby funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa, Policji, Państwowej Straży Pożarnej oraz Straży Granicznej, podczas szczytu klimatycznego ONZ 2018 w Katowicach, w miejscach zakwaterowania i wyżywienia ww. funkcjonariuszy. Zgodnie z pismem wyznaczono do kontroli kompleks restauracyjno – hotelowy „Biały Dom” zlokalizowany w Paniówkach przy ul. Darwina znajdujący się pod nadzorem tutejszej Stacji.

W związku z powyższym w dniu 21.11.2018 r. przeprowadzono 2 kontrole sanitarne tematyczne m.in. bloku żywienia przy współudziale Państwowego Inspektora Sanitarnego MSWiA na obszarze woj. śląskiego. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Skargi i wnioski

W Sekcji Higieny Żywności i Żywienia w 2018 r. ogółem zgłoszono **209 petycji**, w związku z powyższym ogółem przeprowadzono 219 kontroli interwencyjnych, w 6 przypadkach spraw nie rozpatrzono z uwagi na brak możliwości tj. obiekt został zlikwidowany lub np. nie stwierdzono prowadzenia działalności we wskazanym miejscu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli za potwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarnego nałożono 85 mandatów karnych na kwotę 16100 zł oraz wydano 8 decyzji administracyjnych.

W 2018 r. na 203 rozpatrzone petycje:

- 100 uznano za uzasadnione,
- 103 za nieuzasadnione.

Petycje zgłaszane w Sekcji HŻŻiPU w 2018 r. dotyczyły głównie:

- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- niehigieniczną sprzedaż środków spożywczych,
- niewłaściwy stan higieniczno - sanitarny pomieszczeń zakładu,
- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- niewłaściwą jakość produktów oraz potraw w zakładach żywienia zbiorowego otwartego np. o niewłaściwych cechach sensorycznych.

W związku ze złożonymi interwencjami w trzech zakładach tj. piekarni, pkt. sprzedaży oraz zakładzie małej gastronomii, podczas kontroli stwierdzono anty-sanitarne warunki przy sprzedaży i produkcji środków spożywczych. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach wydał decyzje administracyjne nakazujące przerwanie działalności zakładu w zakresie produkcji i/lub sprzedaży posiłków do czasu zapewnienia prawidłowych warunków technicznych i higieniczno – sanitarnych. Ponadto osoby odpowiedzialne w zakładach ukarano wysokimi mandatami karnymi.

Ocena i wnioski końcowe

Działalność Sekcji HŻŻiPU Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Gliwicach w 2018 r. miała za zadanie sprawowania nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu, poprzez prowadzenie efektywnej działalności kontrolnej w podległych zakładach.

Głównym zmierzaniem było wyegzekwowanie przestrzegania obowiązujących przepisów prawa krajowego i europejskiego w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia oraz kosmetyków.

W wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru stwierdzono, że stan sanitarny zakładów uległ pogorszeniu w stosunku do 2017 r.

Potwierdzeniem powyższego faktu jest porównanie wynikowości kontroli w stosunku do roku ubiegłego. W 2017 r. wynikowość wynosiła 26,57% natomiast w ocenianym okresie wynosił 31,18 %. Wynikowość kontroli jest rezultatem zmniejszoną ilością kontroli planowanych na rzecz działań ponadplanowych. Ponadto na zmniejszoną ilość kontroli planowanych ma przedstawiona wyżej trudna sytuacja kadrowa. Procent próbek kwestionowanych z **2,4 %** uległ zwiększeniu do **4,9 %**. Powyższe wynikało z kwestionowania próbek do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

W 2018 r. w związku ze zmianą postępowania administracyjnego w Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Gliwicach w sprawie regulacji sposobu rozpatrywania skarg, wniosków i petycji został określony tryb przyjmowania interwencji od klientów jako petycji. W omawianym okresie ilość wniesionych petycji wynosiła **209** i była znacznie wyższa do ubiegłego roku gdzie wniesiono ich 176. Ponadto 100 spraw uznano za uzasadnione, co również wpłynęło na wynikowość kontroli.

Nadal realnym problemem jest prowadzenie sprzedaży przez Internet, a szczególnie na **portalu allegro** środków spożywczych w tym suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz kosmetyków. Prowadzenie postępowania wyjaśniającego ww. w sprawach jest znacznie utrudnione i długotrwałe z uwagi na trudność ustalenia osoby odpowiedzialnej i wyegzekwowania stosownej dokumentacji. Powyższe sprawy niejednokrotnie wymagają współdziałania kilku właściwych terenowo Powiatowych Stacji Sanitarno - Epidemiologicznych.

Liberalizacja przepisów prawnych dotyczących rolniczego handlu detalicznego oraz tzw. kuchni domowych i obowiązującego wyłącznie wpisu do rejestru, staje się realnym problemem w zakresie bezpieczeństwa produkowanej żywności. Produkcja w nieustalonym czasie pod indywidualne zamówienia znacznie będzie utrudniała możliwość przeprowadzenia kontroli „ad hoc”.

Analiza chorób zakaźnych dla powiatu gliwickiego za rok 2018

Państwowa Inspekcja Sanitarna w roku 2018 kontynuowała wielokierunkową działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych.

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych w powiecie gliwickim za rok 2018 przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia Mz-56.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu gliwickiego zostały przedstawione w formie tabelarycznej [tab. nr 1].

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w powiecie gliwickim w 2018r należy uznać za ogólnie dobrą. Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, zaś wzrost liczby zachorowań na niektóre choroby zakaźne, przybierał podobnie jak w latach ubiegłych, charakter sezonowy lub był kontynuacją obserwowanych wcześniej trendów wieloletnich. Poza znaczną liczbą zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne sytuacja epidemiologiczna w powiecie gliwickim nie wykazywała znaczących zmian.

Od szeregu lat obserwuje się tendencję spadkową w występowaniu wielu chorób zakaźnych a od kilku lat niektórych chorób nie rejestruje się tj. błonica, porażenie dziecięce. Nie odnotowano również zachorowań na szczególnie groźne choroby zakaźne tj. dżumę, wąglik, wściekliznę oraz wirusowe gorączki krwotoczne.

Stale obserwuje się kontynuację korzystnych tendencji zapadalności na te choroby zakaźne, którym można zapobiegać przez szczepienia w tym objęte programem szczepień obowiązkowych. Nadzór nad tą grupą chorób jest szczególnie ważny ze względu na to, iż dane o zapadalności na te choroby mają bezpośrednie przełożenie na politykę szczepień.

Spowodowało to spadek zachorowań na choroby m.in. świnkę, różyczkę, krztusiec.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwi wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenia zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

Ogółem w powiecie gliwickim w 2018r odnotowano **22226** zachorowań na choroby zakaźne z czego ok. 95% zachorowań stanowiły zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne. Nastąpił wzrost liczby zachorowań o ok. 19%. Przyczyną tego był znaczny wzrost zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne. Dla porównania w 2017r zarejestrowano **18653** zachorowań na choroby zakaźne.

Liczba osób hospitalizowanych z powodu chorób zakaźnych nieznacznie spadła. Spośród ogółu zachorowań w 2018r hospitalizowano 194 osoby co stanowiło ok. 0,8% wszystkich zachorowań. W 2017r hospitalizowano 206 osób.

W 2018r przeprowadzono 639 wywiadów epidemiologicznych, nadzorem epidemiologicznym objęto 111 osób z kontaktu z chorymi.

Podobnie jak w roku ubiegłym w 2018 dominowały zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne, a także choroby wieku dziecięcego które cechują się cyklicznością wzrostu zachorowań i występowaniem cyklicznych epidemii wyrównawczych.

Śmiertelność z powodu chorób zakaźnych pozostaje na tym samym poziomie co w roku ubiegłym. W 2018r z powodu chorób zakaźnych zmarły 4 osoby (1 zgon z powodu gruźlicy płuc, 2 zgony z powodu zakażenia jelitowego wywołanego przez *Clostridium difficile*, 1 zgon z powodu posocznicy wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*). W 2017 roku z powodu chorób zakaźnych zmarły 4 osoby.

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania stanowi poważny problem zdrowia publicznego. Powoduje ona również duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa. Nadzór epidemiologiczny nad grypą prowadzony jest w ciągu całego roku, ze szczególnym wzmoczeniem nadzoru wirusologicznego w okresie zwiększonej liczby zachorowań, który trwa zwykle od września do kwietnia. W 2018r

nastąpił wzrost zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne o ok. 22%. Problemem pozostaje niski odsetek rozpoznań grypy potwierdzonej badaniami wirusologicznymi. Rejestruje się zachorowania przebiegające pod postacią zespołów objawów klinicznych tj. zachorowania grypopodobne lub ostre zakażenia górnych dróg oddechowych. Szczepienia przeciw grypie zmniejszają prawdopodobieństwo zachorowania, hospitalizacji i zgonu z powodu tej choroby. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

Poważnym problem dla zdrowia publicznego jest gruźlica, nad którą należy wzmocnić nadzór. Czynniki ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawiania się groźnego dla zdrowia zjawiska lekooporności gruźlicy są przede wszystkim:

- przerywanie leczenia gruźlicy
- prowadzenie leczenia gruźlicy bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych
- stosowanie leczenia przeciwpątkowego niezgodnie z zaleceniami.

Pomimo obserwowanej wysokiej zapadalności osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych obserwuje się również zachorowania wśród osób młodych pracujących zawodowo. Osoby te często lekceważą swój stan zdrowia, nie korzystają z porad lekarskich i zwolnienia lekarskiego w obawie przed utratą pracy.

Kolejnym problemem zdrowia publicznego są zakażenia krwiopochodne wirusowe, tj. zapalenia wątroby typu B i C. Spośród nich najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi wirusowe zapalenie wątroby typu C. Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachowań na WZW typu C można jedynie zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywanych świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze

niemedycznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, jak również poprzez działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym. Inspekcja Sanitarna podejmuje działania w zakresie uregulowań prawnych jak i w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego, mające na celu poprawę warunków sanitarnych udzielania świadczeń zdrowotnych oraz w zakresie sterylizacji narzędzi i dezynfekcji pomieszczeń oraz urządzeń.

Sytuacja epidemiologiczna zakażeń WZW typu B jest kształtowana przede wszystkim przez możliwość czynnego uodpornienia, gdzie istotną sprawą jest utrzymanie wysokiego poziomu zaszczepienia przeciwko WZW B.

Problemy związane z zakażeniami wirusami hepatotropowymi wymagają usprawnienia działań profilaktycznych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych związanych z higieną i jakością sterylizacji oraz poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń. W ramach działań edukacyjnych PPIS w Gliwicach bierze czynny udział w realizacji projektu „ Zapobiegania zakażeniom HCV” dotyczącej dystrybucji materiałów informacyjnych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa.

W zakresie zatruc pokarmowych i zakażeń pokarmowych dominującymi są zakażenia o etiologii wirusowej przede wszystkim zachorowania wywołane przez rotawirusy oraz biegunki i zakażenia jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Natomiast w zakresie bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych dominowały zakażenia wywołane przez odzwierzęce pałeczki

z rodzaju *Salmonella* oraz laseczki *Clostridium difficile*.

Istotnym problemem w zakresie zatruc i zakażeń pokarmowych są zachorowania u dzieci do lat dwóch, a więc w przedziale wieku, w którym biegunki mogą mieć groźny przebieg prowadząc do ciężkiego odwodnienia oraz zaburzeń elektrolitowych.

Do zachorowań dochodzi niemal wyłącznie w środowisku domowym. Znaczący wpływ na kształtowanie zachowań prozdrowotnych na rzecz zwiększania higieny osobistej, otoczenia oraz higieny przygotowania posiłków ma oświata zdrowotna, a także propagowanie szczepień ochronnych małych dzieci przeciwko rotawirusom.

Na terenie powiatu gliwickiego stale prowadzony jest aktywny nadzór nad OPW. Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów neurologii dziecięcej a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania do badań laboratoryjnych w NIZP-PZH próbek kału. Od lat nie odnotowano żadnego przypadku zachorowania na OPW.

W związku z zaistnieniem zagrożenia dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są dzienne i tygodniowe raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Na terenie powiatu gliwickiego w 2018r odnotowano 10 przypadków zatrucia dopalaczami.

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych niewątpliwie ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym i Narodowym Funduszem Zdrowia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do Narodowego Funduszu Zdrowia. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do Powiatowej Stacji Sanitarno –Epidemiologicznej w Gliwicach.

W związku z powyższym, do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do Narodowego Funduszu Zdrowia i Powiatowej Stacji Sanitarno –Epidemiologicznej w Gliwicach, wysyła się pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

Podsumowując

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek.

Korzystna sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych nie zwalnia z konieczności systematycznego monitorowania zachorowań i prowadzenia aktywnego nadzoru epidemiologicznego nad tymi chorobami.

Pomyślna sytuacja może być utrzymana w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis i eliminacji odry
- zwrócenia uwagi na wczesne wykrywanie chorych i zakażonych, ich zgłaszanie i rejestracje umożliwiające szybkie podjęcie postępowania leczniczego i przeciw epidemicznego – zwłaszcza dotyczy to chorób rzadko występujących lub tych, które mogą być zawleczone do Polski
- zwiększenie dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

'tab.[nr 1]' [Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne w 2018r i 2017r w powiecie gliwickim]

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2018r	Zapadalność na 100 000 ludności w 2018r	Liczba zachorowań w 2017r	Zapadalność na 100 000 ludności w 2017r	Wzrost/spadek zapadalności
Grypa	21163	19091,57	17273	15488,3	+ 3603,27
Odra	6	5,51	0	0	+ 5,41
Gruźlica	31	27,97	27	24,21	+ 3,76
Świnka	11	9,92	7	6,28	+ 3,64
WZW B	8	7,22	4	3,59	+ 3,63
Inne Neuroinfekcje	6	5,41	4	3,59	+ 1,82
Różyczka	2	1,80	0	0	+ 1,80
ICH wywołan przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	2	1,80	1	0,89	+ 0,91
ICH wywołan przez <i>Neisseria meningitidis</i>	0	0	1	0,89	- 0,89
Krztusiec	0	0	2	1,79	- 1,79

Salmonelozy – zatrucia pokarmowe i zakażenia pozajelitowe	21	18,94	24	21,52	- 2,57
WZW A	0	0	4	3,59	- 3,59
Płonica	56	50,52	61	54,7	- 4,18
<i>Streptococcus pyogenes</i>	49	44,20	57	51,11	- 6,91
WZW C	0	0	9	8,07	- 8,07
Bakteryjne zakażenia jelitowe	38	34,28	62	55,59	- 21,31
Borelioza	39	35,18	76	68,14	- 32,96
Wirusowe zakażenia jelitowe	83	74,88	121	108,5	- 33,62
Ospa wietrzna	561	506,09	641	574,77	- 68,68
Biegunki i zapalenia żołądkowo- jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	108	97,43	270	242,1	- 144,68

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

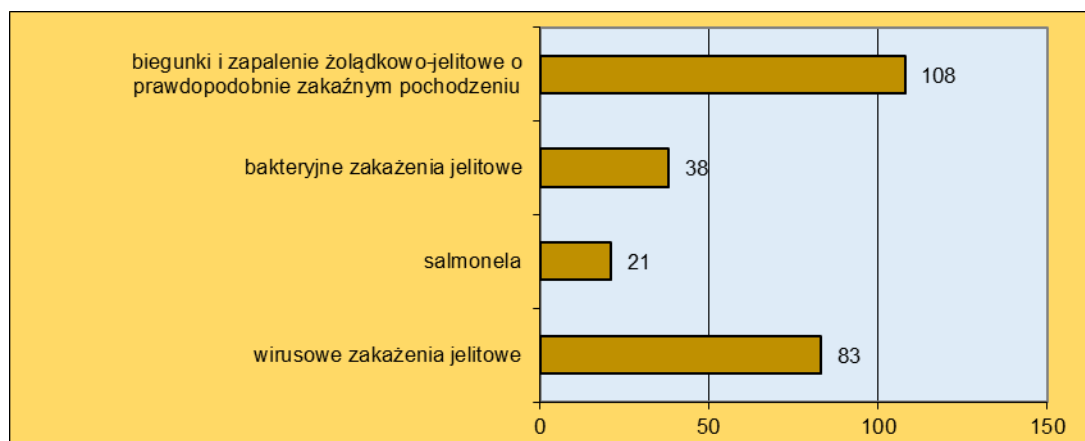
ZATRUCIA I ZAKAŻENIA POKARMOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport, składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. Mimo poprawy w tym zakresie obserwowanej w ostatnich latach nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Dominują tutaj zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe oraz biegunki w tym wirusowe, bakteryjne i nie określone o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu [rys. nr 1].

Głównym problemem w zakresie bakteryjnych i wirusowych zatruc i zakażeń pokarmowych jest problem niedodiagnozowania. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie, a objawy pomimo wdrożonego leczenia utrzymują się nadal. Natomiast osoby z nieżytem żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu przeważnie nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

W związku z powyższym ok. 43% wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych stanowią biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w których nie przeprowadzono odpowiednich badań diagnostycznych celem ustalenia etiologii zachorowania.

'rys.[nr 1]' [Liczba zachorowań na salmonellozy i inne bakteryjne i wirusowe zakażenia pokarmowe]

Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

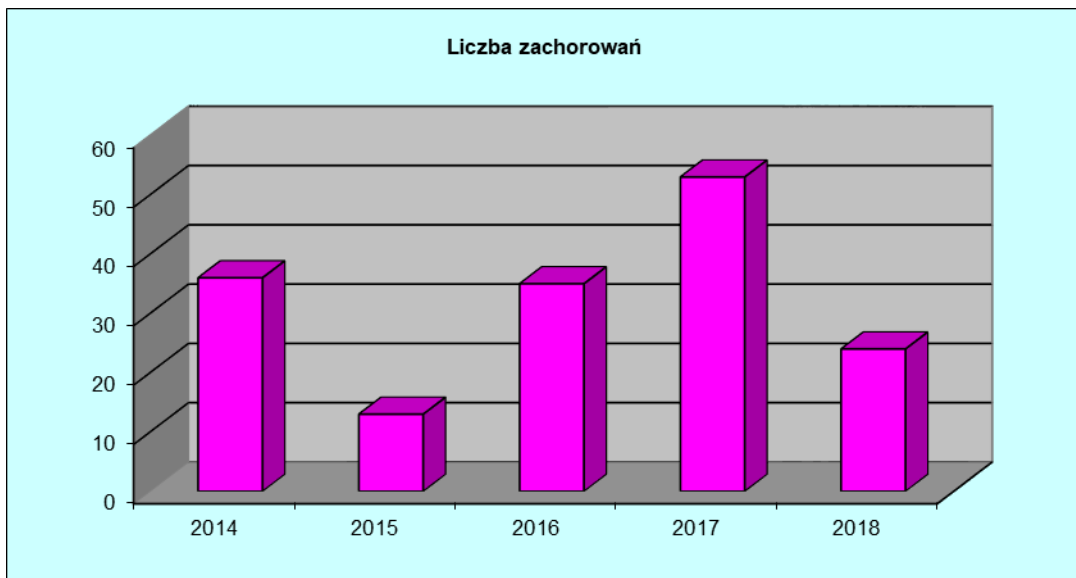
Biegunka, w szczególności u dzieci, może powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienie organizmu i zaburzenia metaboliczne.

W **2018r** odnotowano **108** przypadków, w tym **24** dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu zachorowań hospitalizowano 37 osób, w tym 13 dzieci do dwóch lat.

W **2017r** zarejestrowano **270** zachorowań, w tym **53** dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu chorych hospitalizowano 23 osoby, w tym 14 dzieci do dwóch lat.

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg o czym świadczy niewielki odsetek hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie, a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

Liczba zachorowań u dzieci do lat dwóch w 2018 uległa spadkowi o ok. 60 % co może świadczyć o rosnącej świadomości społeczeństwa w zakresie higieny i opieki nad dziećmi [rys. nr 2].

'rys. [nr 2]' [Liczba zachorowań na biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 w latach 2014-2018]

Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe

Wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki, stanowią poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe. Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny. Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie, a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne, ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych mogłoby przyczynić się szersze stosowanie szczepień zalecanych przeciwko rotawirusom. W 2018r przeciwko rotawirusom zaszczepiono **455** dzieci.

W **2018r** zarejestrowano **83** przypadków na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym 33 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 50 chorych, w tym 29 dzieci do lat dwóch.

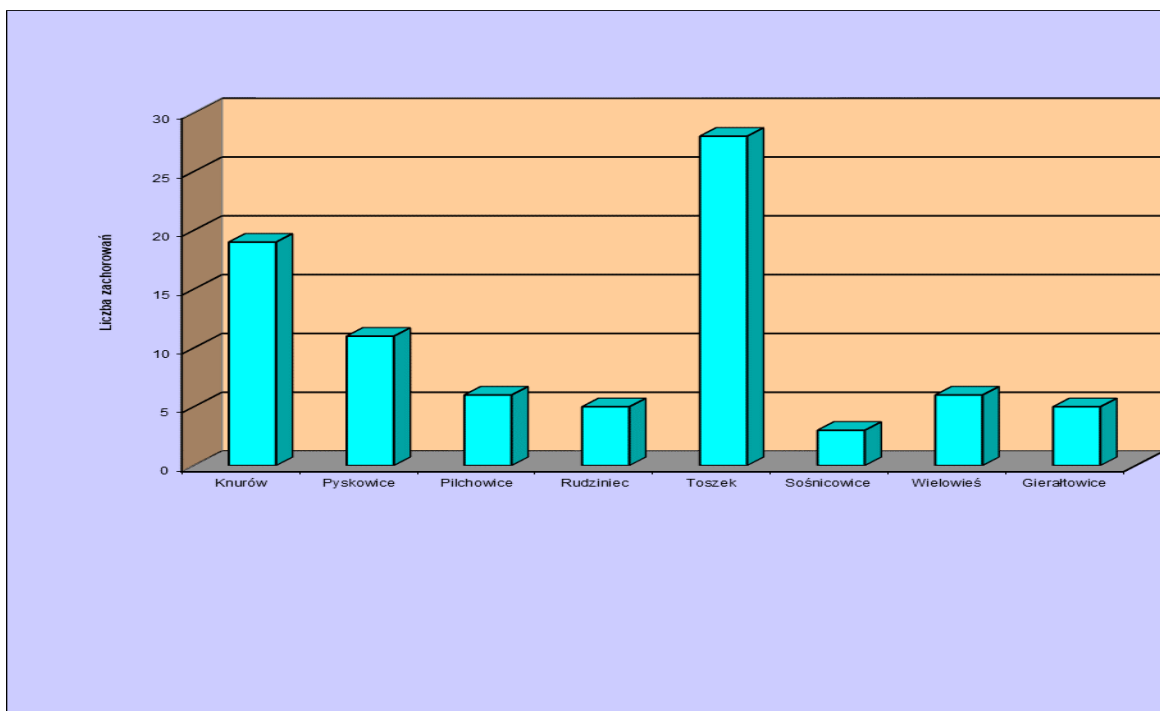
W **2017r** odnotowano **121** zachorowań na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym 52 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 81 osób, w tym 45 dzieci do lat dwóch.

W **2018r** zarejestrowano **28** zachorowań wywołanych przez rotawirusy, **8** zachorowań przez norowirusy, **47** zachorowań sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe nieokreślone.

Zachorowania wywołane przez rotawirusy stanowią 33% wszystkich zachorowań i są najczęstszym powodem hospitalizacji. Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały dzieci, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom. Nie odnotowano zachorowań u osób dorosłych.

Zachorowania na zakażenia wirusowe nieokreślone wystąpiły głównie u osób leczonych ambulatoryjnie, u których nie wykonano badań diagnostycznych, a rozpoznanie postawiono na podstawie objawów klinicznych.

Najwyższą zapadalność na wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe odnotowano w Knurówie i w gminie Toszek [rys. nr 3].

'rys. [nr 3]' [Liczba zachorowań na wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe w 2018r]

Salmonellozy

Salmonellozy są nadal najczęściej rejestrowaną jednostką chorobową wśród chorób bakteryjnych przebiegających z niezżytym żołądkowo-jelitowym. Najczęstszym źródłem zakażeń pałeczkami *Salmonella* były skażone jaja i produkty je zawierające, mięso drobiowe, wołowe. Głównym powodem występowania chorobotwórczych drobnoustrojów w spożywanej żywności była nieodpowiednia obróbka termiczna, brak dbałości o higienę przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzegania warunków chłodzenia.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na salmonellozę sukcesywnie się poprawia. Zapadalność utrzymuje się na zbliżonym poziomie [rys.nr 4].

W **2018r** zarejestrowano **21** zachorowań na salmonellozę. Hospitalizowano 11 osób.

W **2017r** odnotowano **24** przypadków zachorowań na salmonellozę. Hospitalizowano 19 osób.

Nadzorem epidemiologicznym objęto 61 osób ze styczności z chorymi. U 43 osób wykonano badania laboratoryjne kału w kierunku obecności pałeczek *Salmonella*. U 4 osób stwierdzono bezobjawowe nosicielstwo.

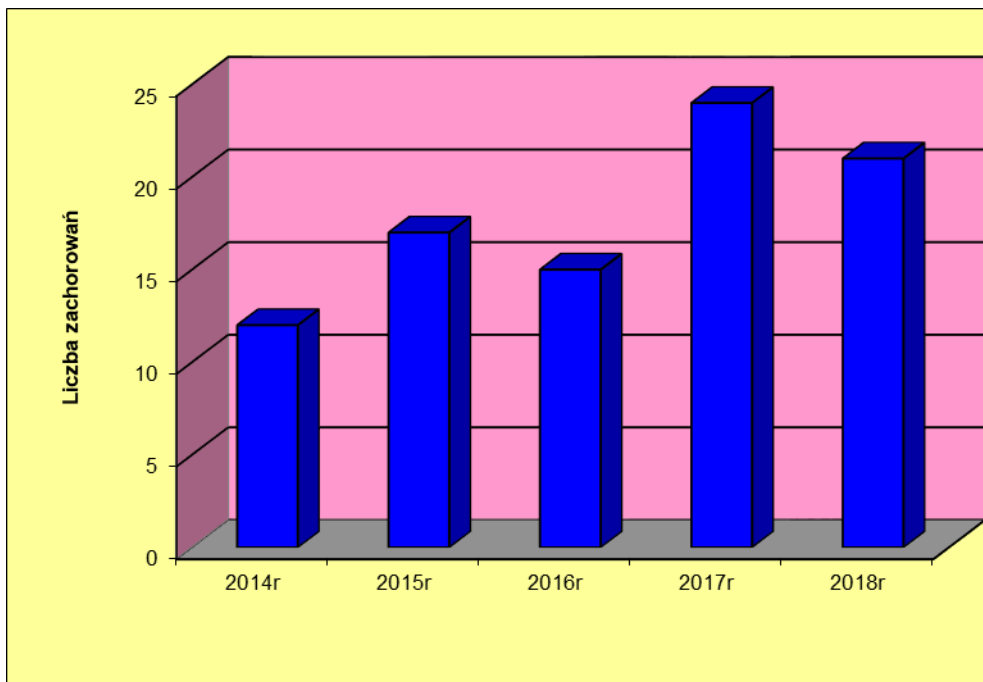
Zapadalność u kobiet jest wyższa niż u mężczyzn. Zachorowało 12 kobiet i 9 mężczyzn.

Największą zapadalność odnotowano u dzieci w grupie wiekowej od 0 do 9 roku życia.

Największą liczbę zachorowań zarejestrowano w gminach Knurów, Pilchowice i Gierałtowice.

Podobnie jak w latach ubiegłych najczęstszym czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z *gr D enteritidis*. Zachorowania wystąpiły w środowiskach rodzinno – domowych.

Przyczynami zachorowań były zaniedbania higieny i błędy związane z niewłaściwym przechowywaniem gotowych potraw, błędy technologiczne w przygotowywaniu posiłków i nie poddawaniu żywności odpowiedniej obróbce termicznej, a także nie przestrzeganie wymogów sanitarno- higienicznych. Nie odnotowano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych.

'rys. [nr 4]'

[Liczba zachorowań na salmonellozę w latach 2014-2018]

Bakteryjne zakażenia jelitowe

Zapadalność na bakteryjne zakażenia pokarmowe wzrosła. Czynnikiem chorobotwórczym wywołującym najliczniejsze zachorowania było *Clostridium difficile*.

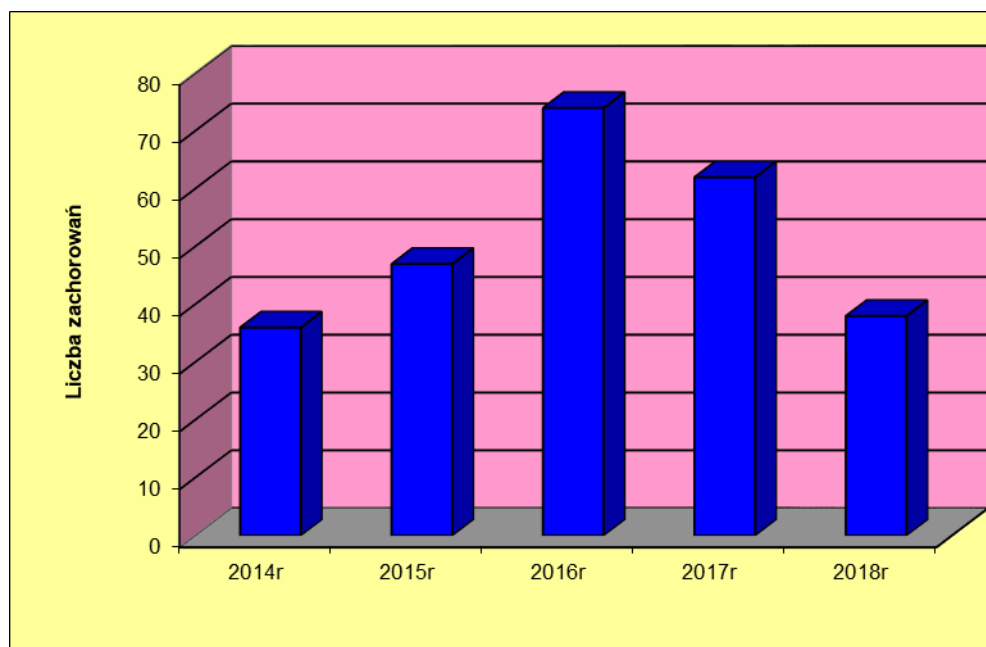
W **2018r** zarejestrowano **38** bakteryjne zakażenia pokarmowe, w tym 36 zakażenia wywołane przez *Clostridium difficile* oraz 2 zachorowania na nieokreślone zakażenia jelitowe. Ogółem hospitalizowano 37 osób [rys.nr 5].

W **2017r** odnotowano **62** bakteryjne zakażenia pokarmowe, w tym 61 zakażeń wywołane przez *Clostridium difficile* oraz 1 zakażenie o nieokreślonej etiologii. Hospitalizacji podano 59 osób.

Kolonizacja *Clostridium difficile* jest szczególnie częsta w warunkach szpitalnych.

Zakażenia najczęściej występują u chorych, leczonych przeciwbakteryjnie lub przeciwnowotworowo w ciągu 8 tygodni poprzedzających wystąpienie objawów. Podeszły wiek chorego jest najważniejszym czynnikiem rozwoju objawowego zakażenia a także ciężkiego i powikłanego przebiegu choroby. Ponadto istotnymi czynnikami są: czas trwania leczenia

szpitalnego oraz kontakt z innymi osobami zakażonymi *Clostridium difficile* w przebiegu hospitalizacji, antybiotykoterapia. Zachorowania wystąpiły wśród osób dorosłych najczęściej po 60 roku życia.

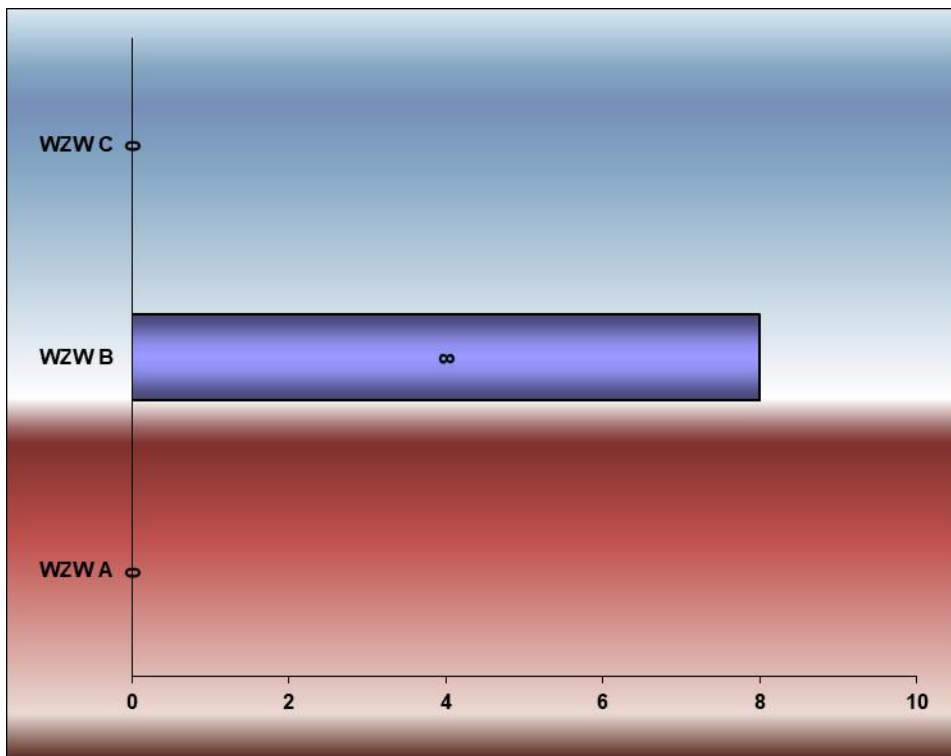

'rys. [nr 5]' [Liczba zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe w latach 2014-2018]

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań.

Spośród nich najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C, przeciw któremu nie ma skutecznej szczepionki [rys. nr 6].

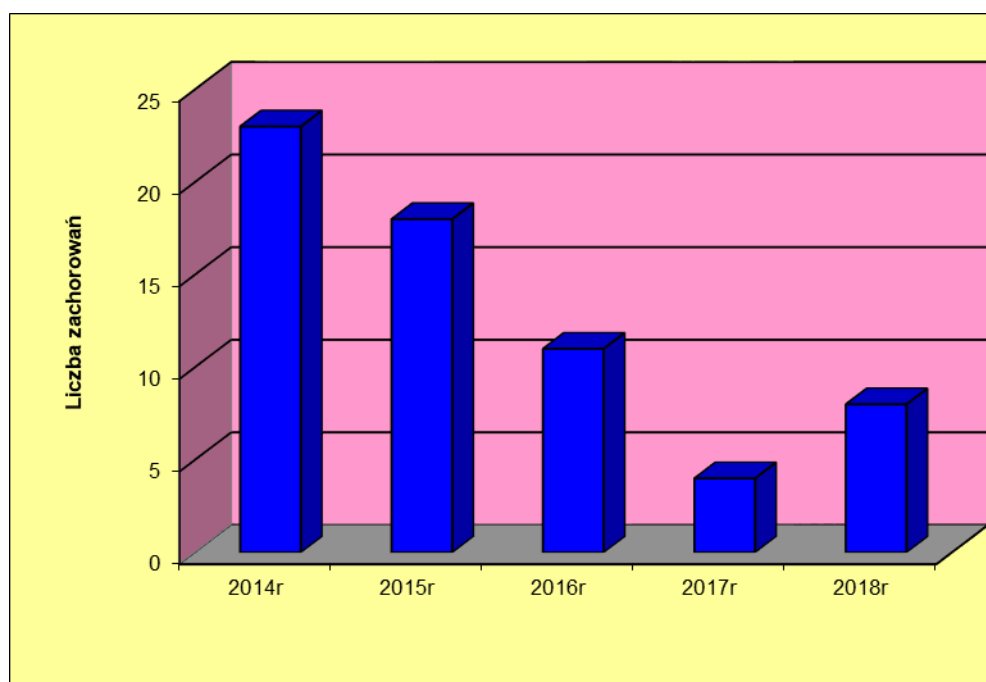

'rys. [nr 6]' [Liczba zachorowań na WZW w 2018 r]

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W **2018r** odnotowano **8** zachorowań, z czego 3 osoby hospitalizowano.

W **2017r** zarejestrowano **4** przypadki, hospitalizowano 1 osobę [rys. nr 7].

'rys. [nr 7]' [Liczba zachorowań na WZW typu B w latach 2014-2018]

Największą zapadalność odnotowano w grupie wiekowej 40-50 lat. Zachorowało 7 mężczyzn i 1 kobieta. Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci, co jest efektem wprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych przeciwko WZW typu B.

Spośród chorych 1 osoba była zaszczepiona przeciwko WZW B.

U wszystkich osób zachorowania miały przebieg bezobjawowy.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż wszyscy chorzy poddani byli zabiegom medycznym związanym z naruszeniem ciągłości tkanek wykonanych w otwartych i zamkniętych zakładach opieki zdrowotnej.

Nie odnotowano zachorowań ostrych.

Wpływ na zapadalności na WZW B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B.

Ze względu na wzrost liczby zachorowań nabywanych drogą pozamedyczną i styl życia uzasadnionym jest również zalecanie szczepień ochronnych osobom nieszczepionym.

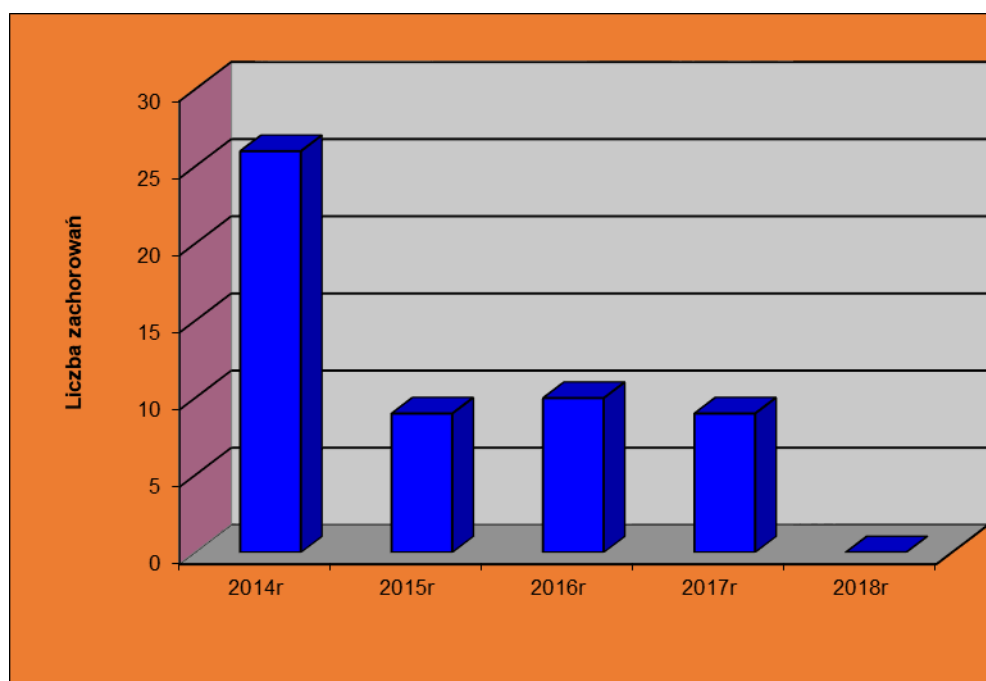
Wirusowe zapalenie wątroby typu C

W **2018r** nie odnotowano żadnych zachorowań [rys. nr 8].

W **2017r** odnotowano **9** przypadków.

Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrożeniu i utrzymaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyceznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równoległe do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

'rys. [nr 8]' [Liczba zachorowań na WZW typu C w latach 2014–2018]

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W **2018r** nie zarejestrowano zachorowań na WZW typu A.

W **2017r** odnotowano **4** zachorowania na WZW typu A.

NEUROINFEKCJE I CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

W **2018r** odnotowano **6** zachorowań na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu, w tym **4** zachorowanie o etiologii bakteryjnej, **1** zachorowanie o etiologii wirusowej i **1** zachorowanie o nie ustalonej etiologii.

W **2017r** zarejestrowano **5** zachorowań na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu, w tym **1** zachorowanie o etiologii bakteryjnej, **3** zachorowania o etiologii wirusowej i **1** zachorowanie o nie ustalonej etiologii.

Najwięcej zachorowań odnotowano w Knurowie. Etiologia wszystkich zachorowań została ustalona na podstawie badania ogólnego i mikrobiologicznego płynu mózgowo-rdzeniowego.

Infekcje wirusowe

Wirusowe zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych są najczęściej rozpoznawane na podstawie objawów klinicznych i badania płynu mózgowo-rdzeniowego. Potwierdzenia wirusologiczne wykonywane są rzadko, gdyż wymagają kosztownych badań.

Na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu zachorowała 1 osoba. Zachorowanie sklasyfikowano jako limfocytarne zapalenie opon mózgowych.

Zachorowała 27-letnia kobieta, zamieszkała w Knurowie. Chora była hospitalizowana w oddziale neurologicznym. Po kilku dniowej hospitalizacji chora w stanie dobrym bez powikłań została wypisana do domu.

'tab. [nr 2]' [Zachorowania na wirusowe zapalenie opon i mózgu]

	2018		2017	
	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu
Inne i nieokreślone	-	-	-	-
Limfocytarne	1	-	3	-
Opryszczkowe	-	-	-	-

Infekcje bakteryjne

Bakteryjne zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią nadal istotny problem współczesnej medycyny. Pomimo postępów farmakoterapii i intensywnej opieki medycznej, bakteryjne, ropne zapalenie opon i mózgu pozostają chorobami o niepewnym rokowaniu. W wielu przypadkach dochodzi do wystąpienia trwałych, neurologicznych następstw pochorobowych.

Podstawowym badaniem w diagnostyce zakażeń bakteryjnych OUN jest posiew płynu mózgowo-rdzeniowego na podstawie, którego można określić rodzaj bakterii i wdrożyć odpowiednie, celowane leczenie.

Zachorowali dorośli mężczyźni. Chorych z objawami oponowymi, bólami głowy, gorączką zostali hospitalizowani w oddziałach neurologicznych.

'tab. [nr 3]'[Zachorowania na bakteryjne zapalenie opon i mózgu/posocznice]

	2018		2017	
	Zapalenie opon i lub mózgu	posocznica	Zapalenie opon i lub mózgu	posocznica
<i>Acinetobacter baumannii</i>	1	-	-	-
<i>Inne i nieokreślone</i>	3	-	-	-

Inwazyjna Choroba pneumokokowa

W 2018 r zarejestrowano 2 zachorowania na chorobę pneumokokową.

Zachorowało 2 mężczyzn, zamieszkałych w Knurowie w wieku 55 i 59 lat.

U jednego chorego rozpoznano posocznice i zapalenie płuc wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*. Chorego przyjęto z objawami osłabienia, kłopotów z oddychaniem, gorączką i nieżytem górnych dróg oddechowych. Chorego w stanie ogólnym dobrym wypisano do domu.

Na posocznicę pneumokokową zachorował 55-latek. Chorego przyjęto do oddziału chorób wewnętrznych z gorączką, dusznością, kłopotami w oddychaniu oraz wybroczynami na kończynach. Po trzydniowej hospitalizacji chory zmarł.

Spośród zarejestrowanych chorób inwazyjnych w **2018r** odnotowano **49** przypadków choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*. Były to zachorowania na różę, miały przebieg łagodny. Żadna osoba nie wymagała leczenia szpitalnego. Wszystkie zachorowania zostały rozpoznane jedynie na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia laboratoryjnego. W **2017** zarejestrowano **57** przypadki zachorowań na różę.

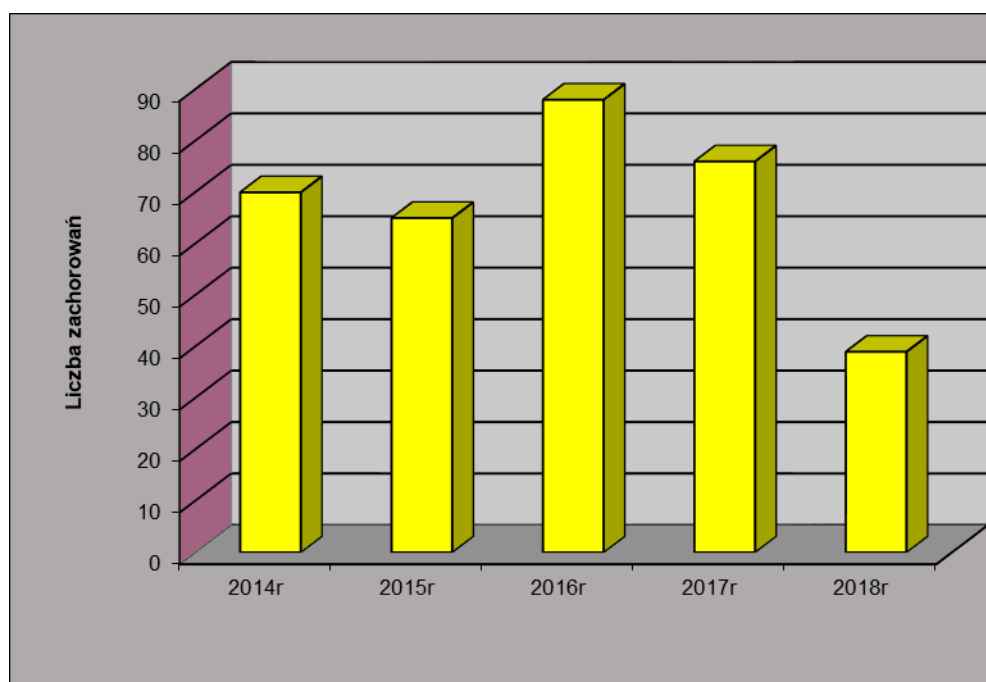
CHOROBA z LYME

Borelioza stała się chorobą ogólnopolską. Jest odzwierzęcą wieloukładową chorobą zakaźną przenoszoną przez kleszcze. W Polsce zakażenia szerzą się w obszarach do tej pory nieendemicznych. Symptomatologia boreliozy jest zróżnicowana dlatego istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy jest diagnostyka laboratoryjna. Przeciwno boreliozie nie ma szczepionki, co potęguje problem i skutecznie uniemożliwia szybkie jego opanowanie.

W **2018r** zarejestrowano **39** przypadków zachorowań na boreliozę

W **2017r** odnotowano **76** przypadków boreliozy.

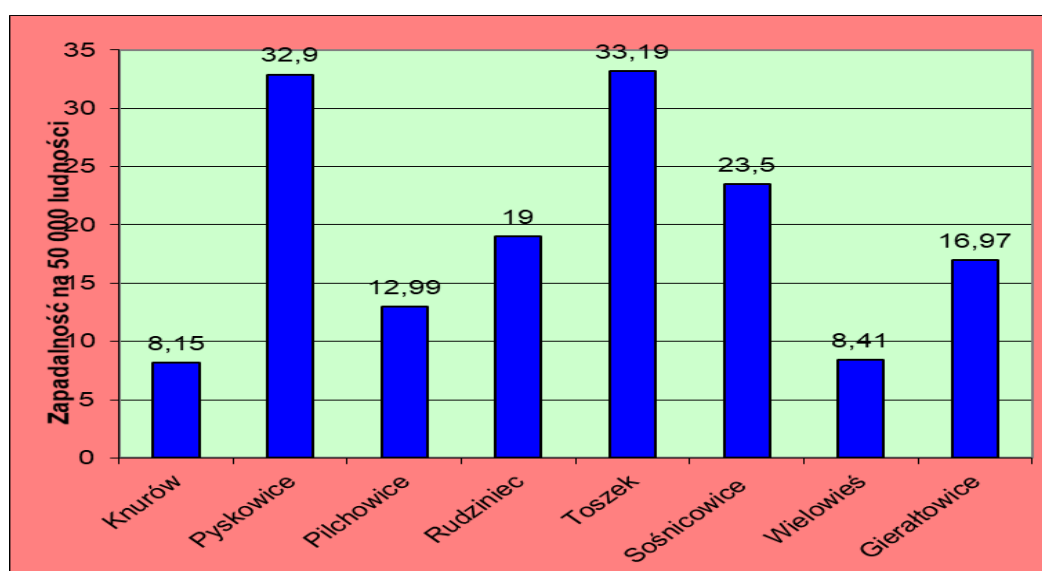
Zapadalność w porównaniu z rokiem ubiegłym zmalała o połowę [rys.nr 9].

'rys. [nr 9]' [Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2014-2018]

W oddziałach chorób zakaźnych hospitalizowano 7 osób. Wszystkie osoby chore były poddane antybiotykoterapii. Zachorowania wystąpiły u osób dorosłych.

Największą zapadalność odnotowano w gminie Rudziniec, Gieraltowice oraz Knurowie [rys. nr 9].

'ryc. [nr 9]' [Zapadalność zachorowań na boreliozę w poszczególnych gminach powiatu gliwickiego w 2018r]

Zapadalność na boreliozę jest wyższa u kobiet jak i u mężczyzn. Zachorowało 13 mężczyzn i 26 kobiet.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane częstszym przebywaniem na terenach zielonych.

Najwięcej ukąszeń przez kleszcze dochodzi w miesiącach wiosennych i letnich. Wszystkie osoby chore poddane były antybiotykoterapii.

Przyczyn zachorowalności należy upatrywać m.in. w stale zmieniającym się zasięgu geograficznym bytowania kleszczy, wydłużaniu okresu ich żerowania, zmianach klimatu, zmianach ekonomicznych i społecznych w otoczeniu ludzi. Istotną rolę odgrywają także migrujące zwierzęta przenoszące zakażone kleszcze.

Duża wilgotność występująca w miesiącach wiosennych i wysokie temperatury zimą niedostatecznie przetrzebiamą populację zakażonych kleszczy, co również może przyczynić się do wzrostu liczby zachorowań na boreliozę. Groźnymi dla ludzi są również nimfy, które również przenoszą krętki wywołujące boreliozę, a które nie są zauważalne gołym okiem.

GRUŹLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia oraz obowiązek leczenia szpitalnego chorych na gruźlicę prątkującą istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym.

Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia, co tym samym prowadzi to do lekooporności, która utrudnia leczenia i może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2014-2018 zarejestrowano następującą liczbę chorych:

w roku 2014 – 29 osób

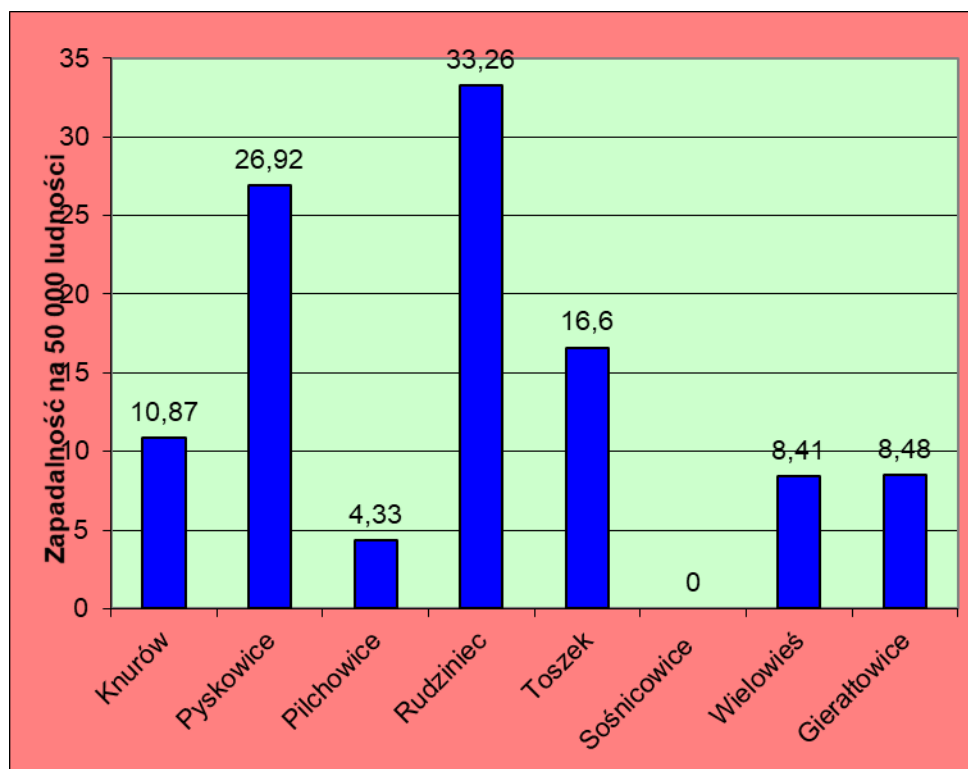
w roku 2015 – 38 osób

w roku 2016 – 31 osób

w roku 2017 – 27 osób

w roku 2018 – 31 osób

Zapadalność na gruźlicę nieznacznie wzrosła. Najwyższą zapadalność obserwuje się w gminie Rudziniec i Pyskowicach [rys. 10].

'rys. [nr 10]' [Zapadalność na gruźlicę w powiecie gliwickim w 2018r.]

Zachorowało 26 mężczyzn i 5 kobiet. 5-krotnie częściej chorują mężczyźni niż kobiety. Najczęściej chorują mężczyźni w wieku średnim i podeszłym. Większa zapadalność na gruźlicę wśród mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u mężczyzn czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol i niehigieniczny tryb życia.

Wszystkich chorych hospitalizowano w oddziałach chorób płuc.

6% z wszystkich zachorowań to wznowy. Wznowy wystąpiły u osób wcześniej leczonych lekami przeciwprątkowymi, które przerwały leczenie i nie współpracowały z lekarzami i lekcewały zalecenia lekarskie.

94% wszystkich zachorowań stanowi gruźlica układu oddechowego. Odnotowano 2 zachorowania na gruźlicę zlokalizowaną poza układem oddechowym. Była to gruźlica węzłów chłonnych oraz gruźlica prosówkowa.

Osoby z kontaktu z chorym obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań. W 2018r pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań skierowano 50 osób.

Z powodu gruźlicy zmarła 1 osoba.

Zgon jest najczęstszą przyczyną zbyt późnego wykrycia choroby lub przerwania leczenia przez chorego, nie przyjmowanie środków farmakologicznych oraz braku współpracy chorego z lekarzem.

Zapadalność na gruźlicę wzrasta z wiekiem, najwyższą rejestruje się w przedziale wiekowym 50-70 lat. Zachorowania wystąpiły przeważnie u osób o niskim statusie społecznym, 48% przypadków wśród osób bezrobotnych, 42% odnotowano u osób przebywających na rentach i emeryturach. Wśród osób czynnych zawodowo odnotowano zachorowania u osób pracujących fizycznie, które lekcewały swój stan zdrowia i objawy chorobowe.

CHOROBY WENERYCZNE

W roku **2018** odnotowano **1** przypadek zachorowania na kiłę.

W roku **2017** nie zarejestrowano zachorowań na choroby weneryczne.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec.

Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci i młodzieży do 15 r.ż. Od 2002r obowiązują zalecenia stosowania szczepień przeciw ospie wietrznej. Na terenie powiatu gliwickiego zaszczepiono **180** dzieci.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa, a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie za wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

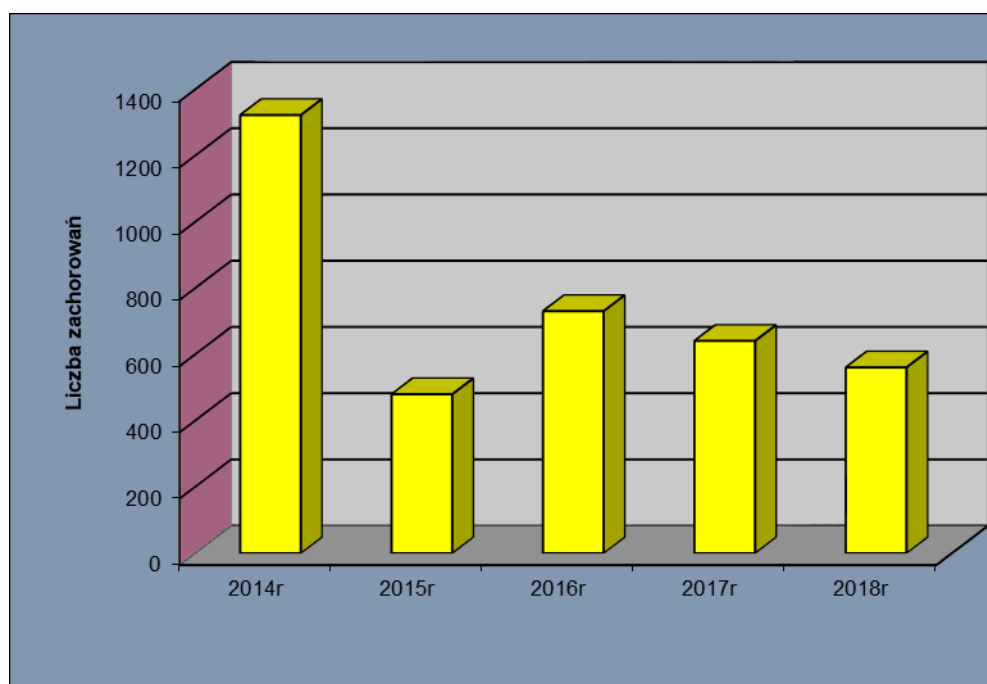
W **2018r** zarejestrowano **561** zachorowań na ospę wietrzną.

W **2017r** odnotowano **641** przypadków ospy wietrznej.

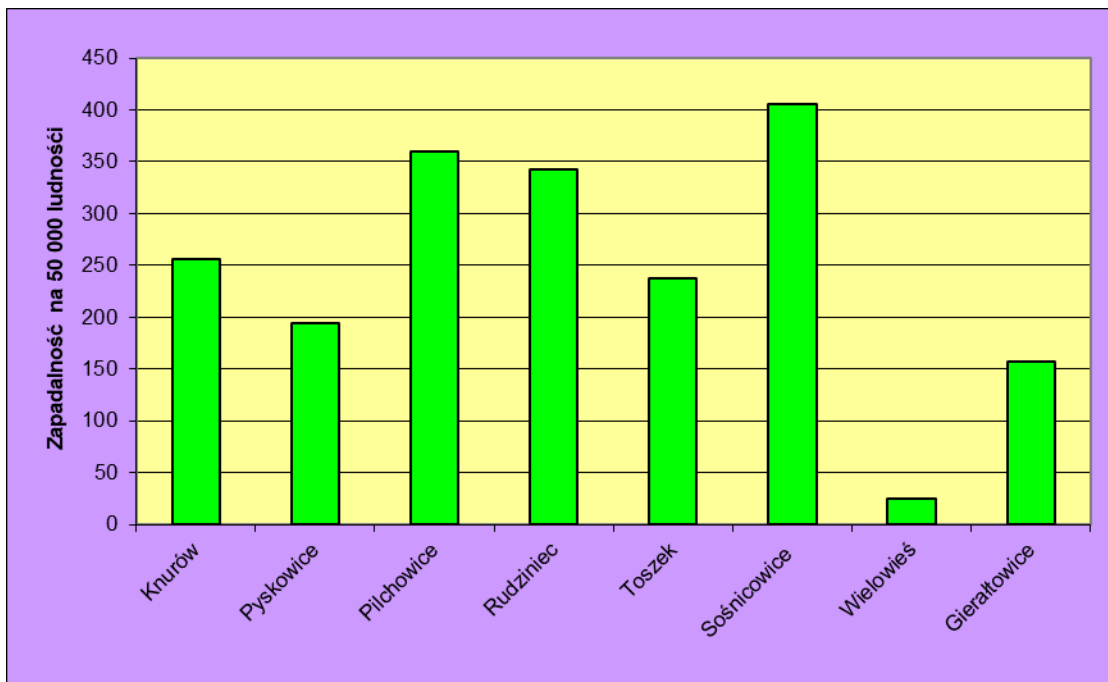
Nastąpił nieznaczny spadek zachorowań o ok. 12% [rys. nr 11]. Przebiegały one łagodnie, nie odnotowano powikłań pochorobowych.

Najwięcej zachorowań odnotowano wśród dzieci w grupie wiekowej od 3 do 6 lat. Zarejestrowano również zachorowania wśród osób dorosłych.

Wystąpiły u osób nie szczepionych przeciwko ospie. Spadek liczby zachorowań na ospę potwierdza okresowość epidemiczną tej choroby. Najwyższa zapadalność miała miejsce w gminie Sośnicowice, Pilchowice i Rudziniec [rys. nr 12].

'rys. [nr 11]' [Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2014-2018]

'rys. [nr 12]' [Zapadalność na ospę wietrzną w powiecie gliwickim w 2018r]

Płonica

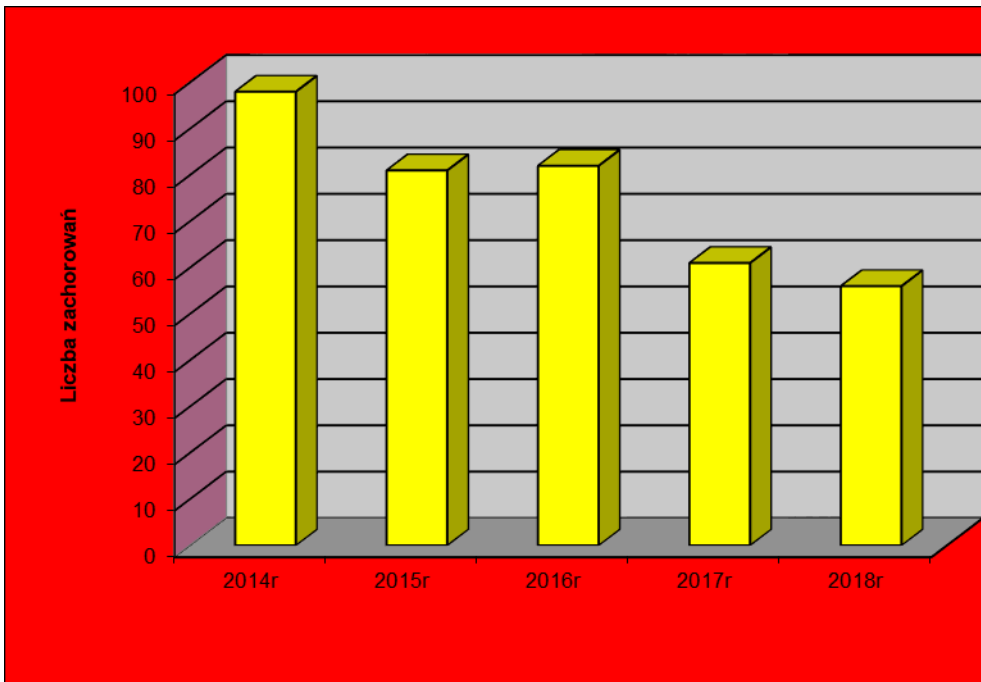
Płonica jest chorobą bakteryjną przeciwko, której nie ma szczepionki.

W **2018r** odnotowano **56** zachorowań.

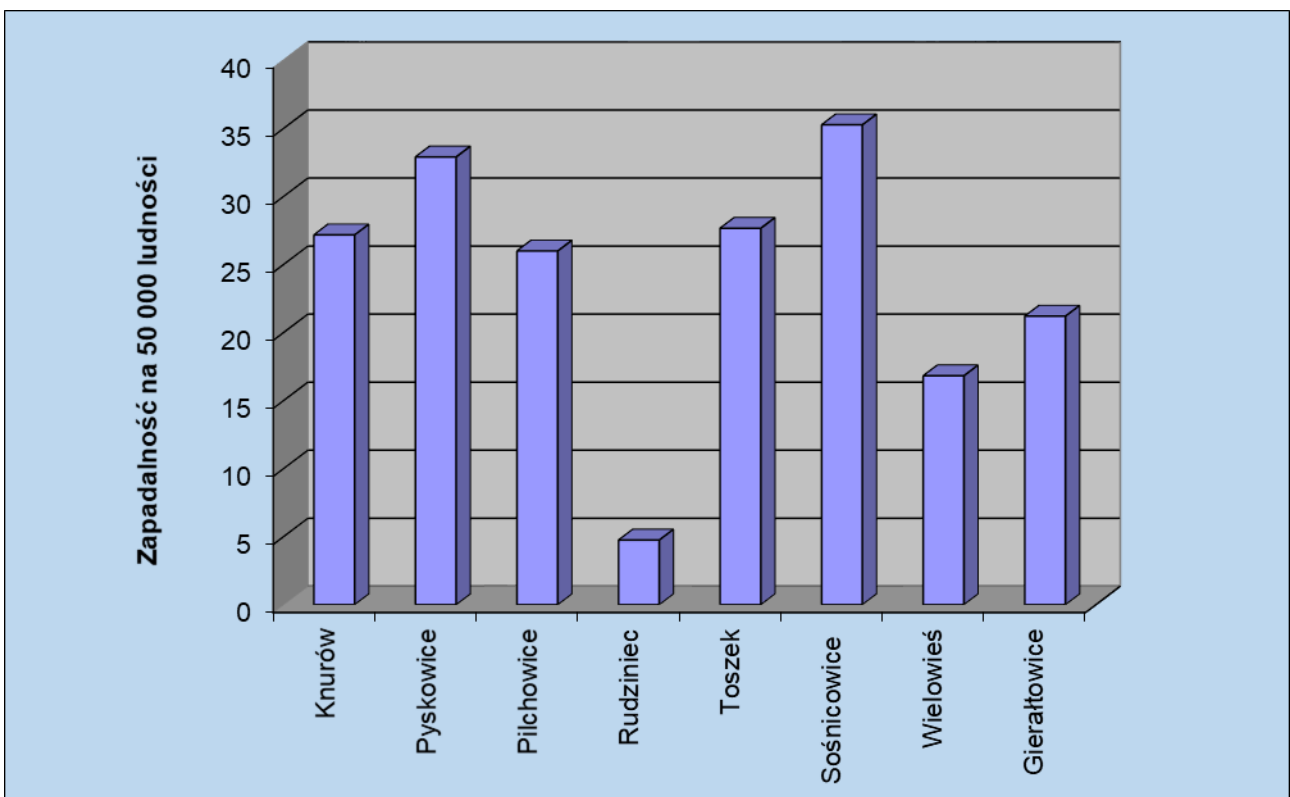
W **2017r** zarejestrowano **61** przypadków płonicy [rys. nr 13].

Zachorowania wystąpiły głównie u dzieci w wieku od 3 do 7 lat uczęszczających do przedszkoli i szkół.

Najwyższą zapadalność odnotowano w gminie Sośnicowice i Pyskowice [rys. nr 14].

'rys. [nr 13]' [Liczba zachorowań na płonice w latach 2014-2018]

'rys. [nr 14]' [Zapadalność na płonice w powiecie gliwickim w 2018]

Sytuacja epidemiologiczna odry, świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom.

Odra i różyczka zostały objęte przez WHO programem eliminacyjnym.

Wprowadzenie od 1975r szczepienia przeciw odrze, od 1988r szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004r szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006r dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowało znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby [rys. nr15].

Odra

W 2018r zarejestrowano 6 zachorowań.

W IV kwartale 2018r odnotowano ognisko zachorowań na odrę wśród pracowników firmy Rossman w Pyskowicach. Pierwsze zachorowanie na odrę wystąpiło u obywatela Ukrainy, którego hospitalizowano w oddziale zakaźnym. Zachorowanie potwierdzono badaniami serologicznymi. Z uwagi na powyższe, zaszczepionych zostało 5 osób z bezpośredniego kontaktu z chorym. Kolejne zachorowania wystąpiły u współlokatora w/w chorego również pochodzenia ukraińskiego oraz u współpracowników, którzy mieli bezpośredni kontakt z pierwszym chorym. Ostatnie zachorowanie w ognisku odnotowano u pracownika innej zmiany, który nie miał styczności w/w chorymi.

Ogółem zachorowanie wystąpiło u 6 osób, w tym u 3 osób pochodzenia Ukraińskiego. Zachorowania wystąpiły u 5 pracowników pracujących na tej samej zmianie i jednego pracownika innej zmiany. Wszystkie zachorowania były potwierdzone badaniami laboratoryjnymi. Wszystkie osoby z zachorowaniem na odrę były hospitalizowane w oddziale zakaźnym.

W związku z wystąpieniem ogniska epidemicznego odry rozpoczęto szczepienia przeciwko odrze wszystkich pracowników firmy. Ogółem zaszczepiono 211 osób, w tym pracowników pochodzenia polskiego i ukraińskiego oraz personel medyczny mający bezpośredni kontakt z chorymi oraz wykonujący szczepienia ochronne.

W 2017r nie odnotowano zachorowań na odrę.

Świnka

Zapadalność na świnkę w ostatnich 5-latach utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie [rys. nr 15].

W **2018r** zarejestrowano **11** przypadków zachorowań.

W **2017** zarejestrowano **7** zachorowań na świnkę.

Zachorowały 4 kobiety i 7 mężczyzn. Odnotowano 9 zachorowań u dzieci i młodzieży do 15r.ż. oraz 2 zachorowania u osób dorosłych. Najwięcej zachorowań odnotowano w gminie Knurów, Pyskowice.

Jedna osoba - dorosły mężczyzna - nie był zaszczepiony p/śwince. Pozostałe osoby były zaszczepione przeciwko odrze, śwince i różyczce zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

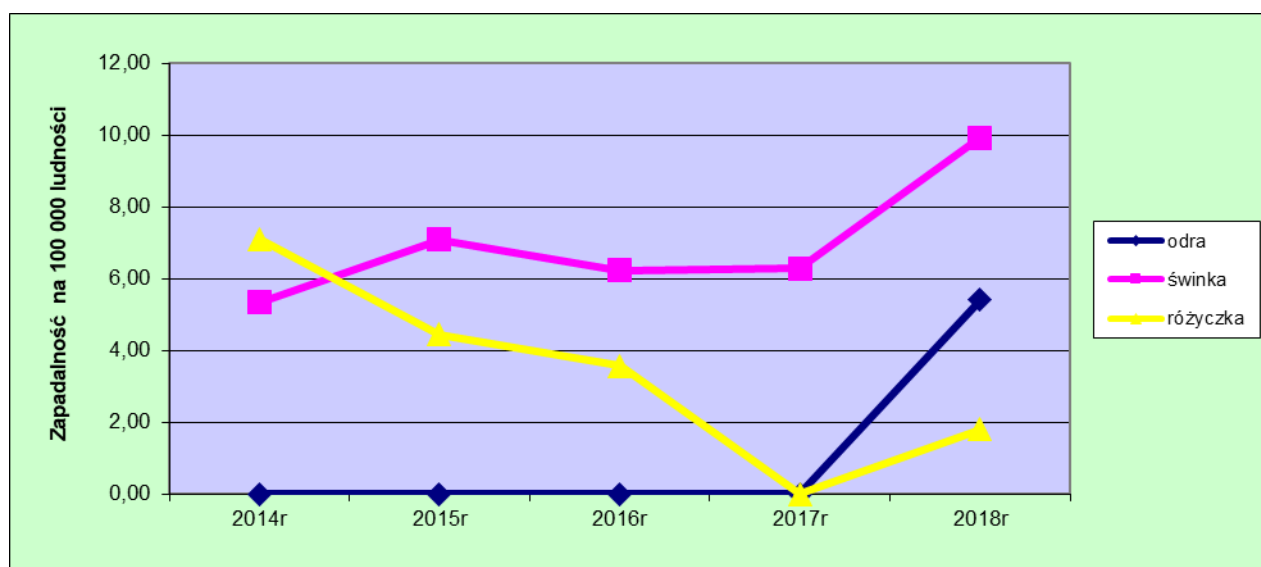
Różyczka

Od kilku lat obserwuje się tendencję spadkową zachorowań na różyczkę [rys. nr 15].

W **2018r** zarejestrowano **2** przypadki zachorowań.

W **2017r** nie odnotowano zachorowań.

Zachorowania wystąpiły w gminie Rudziniec. Zachorował roczny chłopczyk nie szczepiony przeciwko różyczce ponieważ nie podlegał jeszcze szczepieniu zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień oraz dorosła kobieta szczepiona w dzieciństwie przeciwko różyczce.

'rys. [nr 15]' [Zapadalność na odrę, świnkę i różyczkę w latach 2014-2018]

Sytuację epidemiologiczną tych chorób określają systematycznie od lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie powiatu gliwickiego ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich pięciu latach nie odnotowano zachorowań na błonicę i tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertusis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieuodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca na przestrzeni ostatnich lat uległa istotnym zmianom. Wysoki odsetek zachorowań na krztusiec dotyczy młodzieży nastoletniej oraz osób dorosłych. Najskuteczniejszą strategią zapobiegania zachorowaniom pozostaje realizacja szczepień zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

W **2018r** nie odnotowano zachorowań.

W **2017r** zarejestrowano **2** zachorowania na krztusiec.

GRYPA

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powodują duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczby zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

Na terenie powiatu gliwickiego przeciwko grypie zaszczepiono **1849** osób.

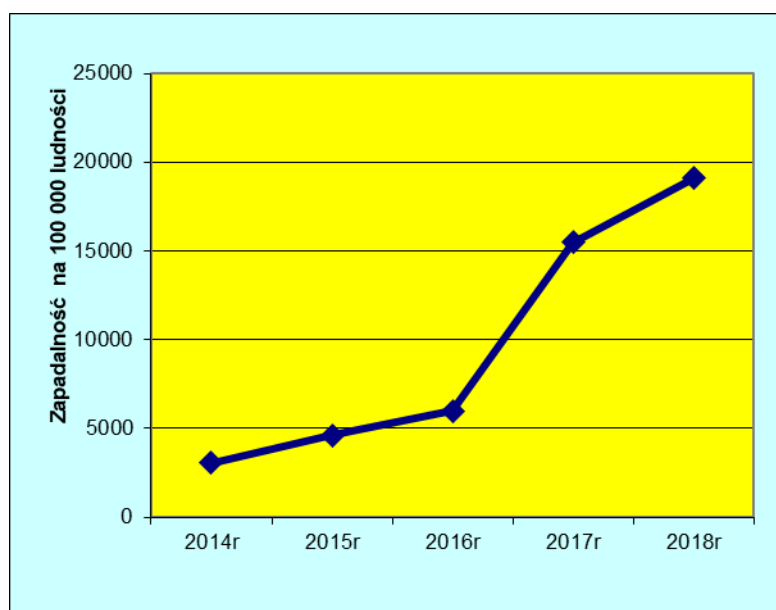
W **2018r** zarejestrowano **21163** zachorowań, w tym 9788 dzieci do lat 14 lat.

W **2017r** odnotowano **17273** zachorowań, w tym 8313 dzieci do lat 14 lat [rys. 16].

Najwyższą zapadalność odnotowano w Knurowie, Pyskowicach i Pilchowicach.

Wszystkie zachorowania były rozpoznane jako zachorowania grypopodobne na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia wirusologicznego.

Szczyt zachorowań na gripę przypada w miesiącach od listopada do marca.

'rys. [nr 16]' [Zapadalność na gripę w latach 2014-2018]

i. Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach na terenie powiatu gliwickiego prowadził nadzór nad 28 punktami szczepień. Przeprowadzono 27 kontroli w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

Kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości w przedmiocie kontroli.

Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta. Dokumentacja medyczna prowadzona prawidłowo (karta uodpornienia, książeczka szczepień, historia choroby). Szczepienia wykonywane są wyłącznie sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy

i zapewnia potrzeby zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczany i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Każdy punkt szczepień wyposażony jest w urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Część punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych, co poprawia bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych. W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa, szczepionkami sprowadzonymi z hurtowni jak również dostarczonymi przez pacjenta. W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury postępowania zapobiegające zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Zakłady opieki zdrowotnej prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych i wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

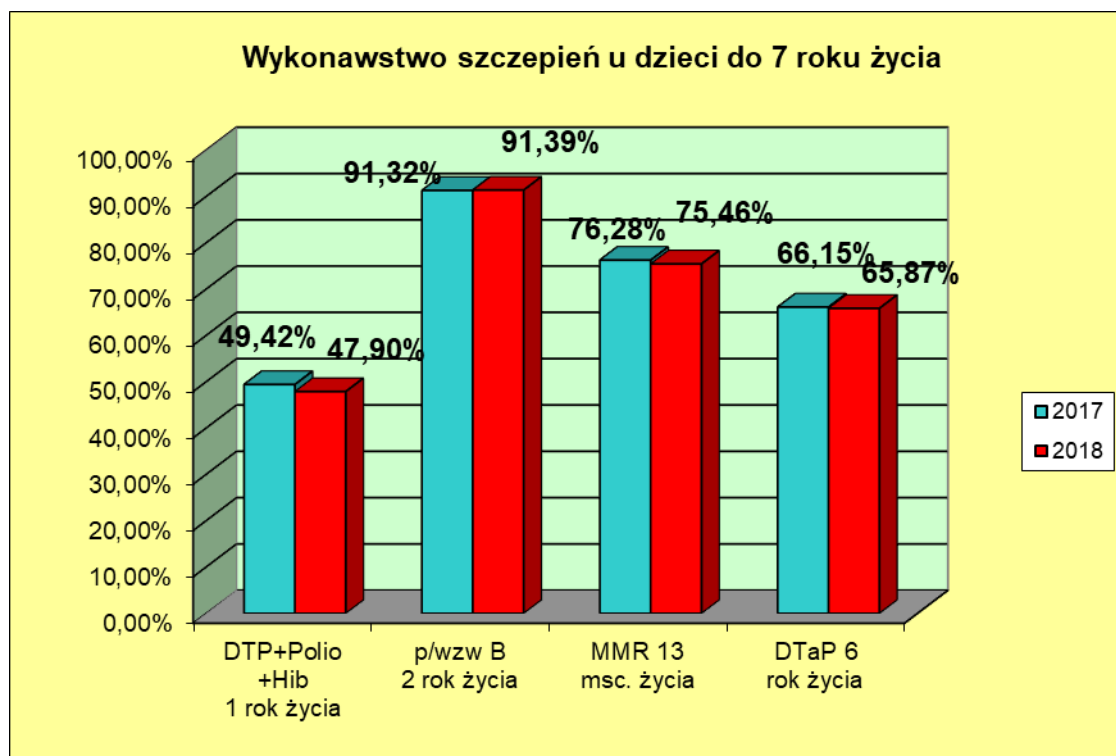
W PSSE Gliwice od 2012r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek, który został w 2013r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji Programu Szczepień Ochronnych w Polsce.

Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku Mz-54. Analiza roczna Mz-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia w grupach ryzyka i zalecane, nie finansowane z budżetu państwa.

W 2018 roku w ramach ogólnopolskiej kampanii „Wiosna bez pneumokoków” przeprowadzono szczepienia przeciwko pneumokokom u dzieci do ukończenia 5 roku życia z roczników nie objętych szczepieniami obowiązkowymi tj. 2013-2016. Kontynuowano również szczepienie obowiązkowe przeciwko *Streptococcus pneumoniae* u dzieci urodzonych w 2018r. W związku z otrzymaniem nieodpłatnie szczepionki p/meningokokom z Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych zostały również przeprowadzone szczepienia profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży z terenu powiatu gliwickiego. Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w powiecie gliwickim utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do roku 2017. Szczepienie dzieci przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia uległo nieznacznemu spadkowi - o 0,82% w stosunku do roku ubiegłego. Szczepienie przypominające przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi u dzieci w 6 roku życia utrzymuje się na porównywalnym poziomie w stosunku do roku ubiegłego [rys.1].

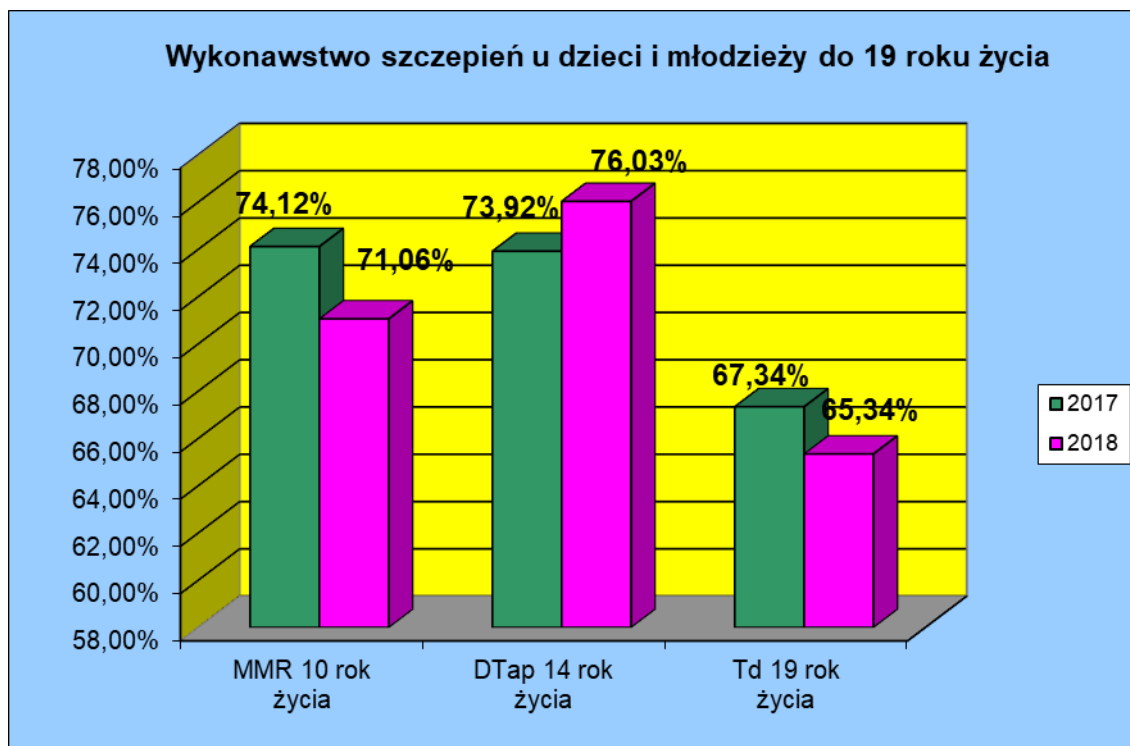
W 2018 roku wzrosła ilość rodziców kwestionujących zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci. Wzrasta również ilość rodziców uchylających się od szczepień ochronnych na skutek dużej aktywności medialnej ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego. W mniejszym stopniu jako przyczynę uchylania się od szczepień notuje się odrębność kulturową, etniczną czy religijną. Opóźnienia w stosunku do programu szczepień są spowodowane przeważnie czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi jak również decyzją rodziców o rozdzieleniu poszczególnych szczepień oraz przesuwaniu terminów szczepień, co skutkuje większą ilością wizyt w poradni. W przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego. W mniejszym stopniu jako przyczynę uchylania się od szczepień notuje się odrębność kulturową, etniczną czy religijną.

Na terenie powiatu gliwickiego władze samorządowe kontynuowały inicjatywę refundacji szczepień ochronnych p/Neisseria meningitidis, i przeciwko p/wirusowi brodawczaka ludzkiego wśród dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenie powiatu.

rys. [1] Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia

Od momentu zmiany organizacji szczepień ochronnych polegającej na przeniesieniu realizacji szczepień ze szkół do zakładów opieki zdrowotnej odnotowuje się stały poziom wykonawstwa szczepień [rys.2]. W 2017 roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku znacznie wzrosło o 9,90%. Szczepienie dzieci w 10 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce w porównaniu do roku poprzedniego uległo nieznacznemu spadkowi o 0,70%. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia wykonano w 73,92%.

rys. [2] Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia

W 2018 roku uodporniono p/gruźlicy 98,89 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p /wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

W 2018 roku uodporniono p/wzw B 13 pracowników służby zdrowia.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzano szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

- p/grypie 1852 osób
- p/wzw typu A 39 osoby
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu 69 osób
- p/Streptococcus pneumoniae 573 osoby
- p/Neisseria meningitidis 458 osób
- p/rotawirusom 455 dzieci
- p/ospie wietrznej 180 osób
- p/wirusowi brodawczaka ludzkiego 60 osób

- p/durowi brzuszemu 25 osób.

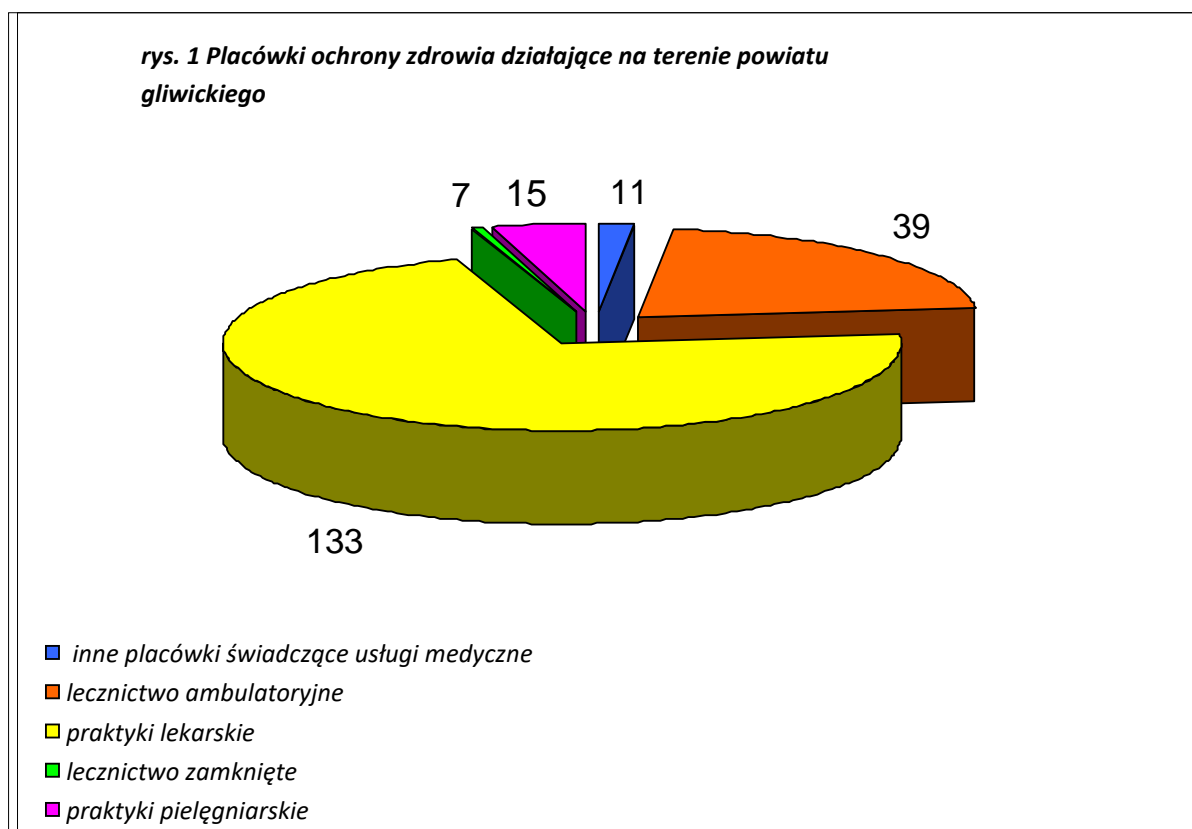
Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 990 osobom.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gliwicach prowadzi rejestr zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych.

W roku 2018 zarejestrowano 7 zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych, wszystkie o charakterze łagodnym z pełnym powrotem do zdrowia. Większość odczynów miała postać odczynów miejscowych, niektóre w przebiegu z gorączką. Żaden niepożądany odczyn poszczepienny nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki. W stosunku do roku poprzedniego ilość zgłoszeń odczynów poszczepiennych zmalała.

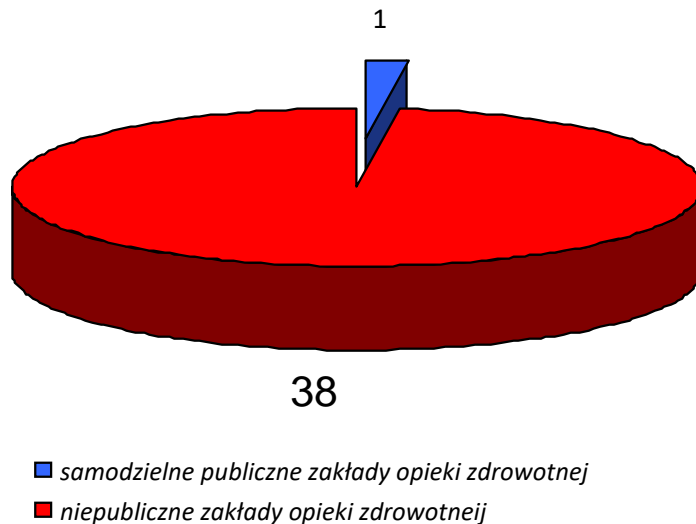
Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

W roku 2018 na terenie powiatu gliwickiego sprawowano nadzór sanitarny nad (rys.1):

- 7 zakładami lecznictwa zamkniętego tj. 4 szpitalami z 1obiektem, 1 zakładem pielęgnacyjno-opiekuńczym, 1 zakładem opiekuńczo – leczniczym, 1 ośrodkiem leczenia uzależnień,
- 39 zakładami lecznictwa ambulatoryjnego wraz z 32 obiektami, 11 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 1 zakład i 2 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej (rys.2),

rys. 2 Zakłady lecznictwa ambulatoryjnego powiatu gliwickiego

- 133 praktykami lekarskimi, w tym 46 indywidualnymi praktykami lekarskimi, 83 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 4 grupowymi praktykami lekarskimi,
- 15 praktykami pielęgniarskimi,
- 11 innymi placówkami świadczącymi usługi medyczne.

Lecznictwo zamknięte

W placówkach lecznictwa zamkniętego przeprowadzono 13 kontroli, w tym skontrolowano 3 szpitale wraz z 1 obiektem, zakład opiekuńczo-leczniczy. W ramach oceny stanu sanitarno-higienicznego tych podmiotów wydano dwie decyzje administracyjne. Termin realizacji zarządzeń decyzji wyznaczono do dnia: 15.12.2018r. (nakazy decyzji wykonano), 30.04.2019r., 31.05.2019r., 28.06.2019r. (decyzja w trakcie realizacji), natomiast drugą decyzję wydano z terminem realizacji do dnia 30.03.2018r. (nakazy decyzji wykonano).

Na negatywną ocenę placówek miały wpływ nieprawidłowości, m.in. niewłaściwy stan sanitarno – techniczny ścian, sufitów i podłóg, brak zgłaszalności ognisk epidemicznych, brak procedur dotyczących zapobiegania zakażeniom wewnątrzzakładowym.

W pozostałych skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodnie z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W ramach przeprowadzonych kontroli działalności zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest aktywne monitorowanie i rejestracja zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych. Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń zakładowych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W 2018r. w podmiotach leczniczych udzielających stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych nie odnotowano wystąpienia ogniska epidemicznego.

W jednym szpitalu funkcjonuje centralna sterylizatornia, która nie spełnia wymagań określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012r.poz. 739). Trzy szpitale mają podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. W zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej zainstalowane są 4 autoklawy parowe.

Przyjęto i rozpatrzono 1 interwencję, dotyczącą nieprawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń oddziału szpitalnego. Interwencja uznana za zasadną – podmiot jest w trakcie realizacji zarządzeń decyzji administracyjnej, termin realizacji do dnia 31.08.2019r.

W placówkach lecznictwa zamkniętego, tj. szpitalu w Knurowie, Pilchowicach, Toszku oraz w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym w Knurowie prowadzone są nadal prace remontowo-modernizacyjne związane z dostosowaniem pomieszczeń do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012r. poz. 739).

Lecznictwo ambulatoryjne

W zakładach lecznictwa ambulatoryjnego przeprowadzono 78 kontroli. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 5 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu higieniczno – sanitarnego oraz technicznego pomieszczeń zakładów, 1 placówka zrealizowała zarządzenia, decyzję administracyjną zakończono, pozostałe 4 decyzje są w trakcie realizacji.

Przeprowadzono 3 kontrole tematyczne wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego pod kątem zastosowanych procedur dekontaminacji. Nie stwierdzono nieprawidłowości w przedmiocie kontroli, placówki zapewniają bezpieczne użytkowanie takiego sprzętu przez kolejnych pacjentów.

W zakładach zainstalowanych jest 27 autoklawów parowych, 8 zakładów posiada podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach stosowany jest sprzęt jednorazowego użycia. W roku 2018 w zakładach lecznictwa ambulatoryjnego przeprowadzono kontrole dokumentacji z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji. Dokumentacja prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zakłady dysponowały wystarczającą ilością środków dezynfekcyjnych stosowanych zgodnie z zaleceniami producenta, sprzętu jednorazowego użycia oraz środków ochrony osobistej.

Przyjęto i rozpatrzono jedną interwencję, która dotyczyła nieprzestrzegania harmonogramu przyjęć dzieci zdrowych i dorosłych chorych. W wyniku przeprowadzonej kontroli uznano interwencję za zasadną, wydano zalecenie doraźne. Dyrekcja podmiotu leczniczego niezwłocznie podjęła działania mające na celu usunięcie stwierdzonej w trakcie kontroli nieprawidłowości.

Praktyki lekarskie, pielęgniarские oraz inne usługowe obiekty medyczne

W 2018 roku przeprowadzono 12 kontroli, w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oceny stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń praktyk.

W praktykach lekarskich zabiegowych zainstalowane są 32 autoklawy parowe, 17 praktyk ma podpisaną umowę w zakresie sterylizacji z innym podmiotem świadczącym usługi w tym zakresie, a pozostałe praktyki korzystają ze sprzętu jednorazowego użycia.

Dokumentacja w zakresie wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia w ilości i asortymencie pokrywającym zapotrzebowanie gabinetów. Stwierdzono dostateczną ilość i rodzaj preparatów dezynfekcyjnych.

W 2018 roku, w związku z wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi, przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach wzmożyli nadzór nad postępowaniem z odpadami medycznymi w miejscach ich powstawania celem minimalizacji ryzyka przeniesienia zakażenia w trakcie udzielania świadczeń zdrowotnych.

**OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE POWIATU
GLIWICKIEGO za 2018 rok**

Człowiek poddany jest ciągłemu działaniu czynników o różnym charakterze i pochodzeniu, nie zawsze korzystnych dla jego zdrowia. Czynności związane z wykonywaniem określonej pracy mogą wpływać na powstanie zagrożeń w środowisku pracy. Higiena Pracy powstaje i rozwija się w celu ochrony zdrowia i dobrego samopoczucia człowieka podczas wykonywanej pracy.

Podstawowym zadaniem Sekcji Higieny Pracy jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy, utrzymanie należytego stanu higienicznego w zakładach pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy, sprawują nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy w nadzorowanych zakładach, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi stosowanymi w działalności zawodowej, środkami biobójczymi, detergentami, czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy.

Na terenie powiatu gliwickiego, nadzorem sanitarnym objętych jest 225 zakładów pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 11514 pracowników.

W 2018 r. skontrolowano 56 zakładów pracy, zatrudniających 7223 pracowników.

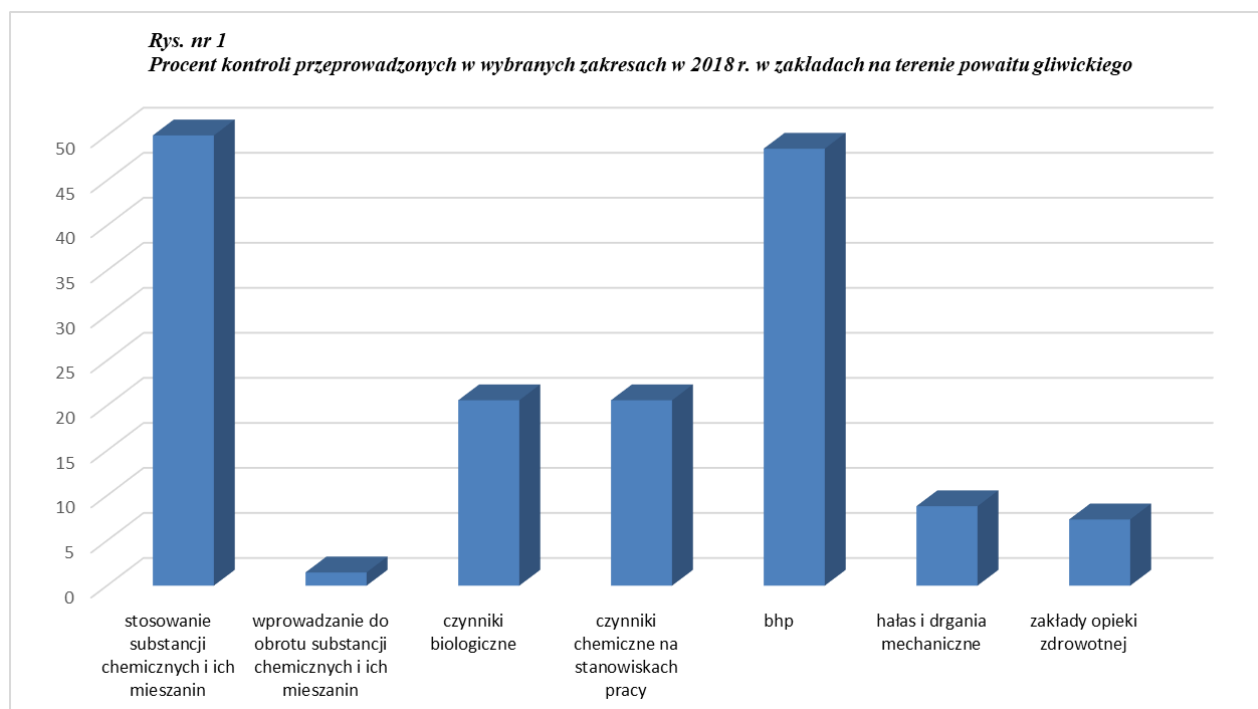
Przeprowadzono 68 kontroli.

Na stwierdzone uchybienia wydano 20 decyzji administracyjnych oraz 15 decyzji płatniczych.

Przeprowadzono kontrole m.in. w zakresie:

L.p.	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1.	Kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin.	34	1
2.	Kontrole w zakresie szkodliwych czynników biologicznych	14	1
3.	Kontrole w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.	33	13
4.	Kontrole w zakresie oceny realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych	14	1
5.	Kontrole w zakresie oceny realizacji wymogów w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas i drgania mechaniczne.	6	1
6.	Kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu substancji chemicznych w ich postaci własnej, jako składników mieszanin lub w wyrobach	1	0
7.	Kontrole w zakładach opieki zdrowotnej	5	1

W 2018 r. pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE Gliwice przeprowadzili 68 kontroli w zakładach różnych branż, zlokalizowanych na terenie Powiatu Gliwickiego.

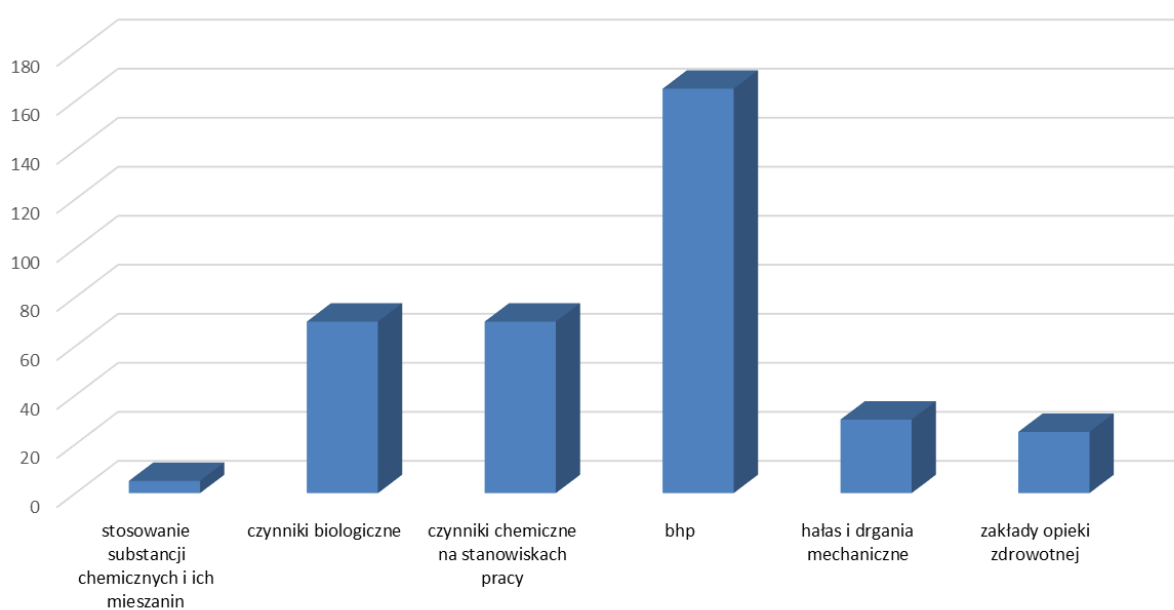
Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono przekroczenia NDS/NDN w 5 zakładach różnych branż, na stwierdzone przekroczenia hałasu oraz pyłów przemysłowych wydano 5 decyzji dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych. Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach NDS/NDN wynosi 25 osób.

Przeprowadzono 5 kontroli w zakresie warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami, na stwierdzone w czasie kontroli nieprawidłowości zostały wydane 3 decyzje administracyjne.

Dzięki kontrolom w zakładach różnych branż, poprzez wydanie decyzji administracyjnych, przyczyniono się do przeprowadzenia pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy, założenia rejestrów czynników szkodliwych, zapewnienia pracownikom właściwego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń sanitarnych i pomieszczeń pracy, a także poprawienia warunków pracy poprzez obniżenie stężeń lub natężeń czynników szkodliwych na stanowiskach pracy do granic obowiązujących norm.

Na stwierdzone uchybienia wydano w sumie 20 decyzji administracyjnych oraz 15 decyzji płatniczych.

Rys. nr 2
Procent decyzji, wydanych w wybranych zakresach w 2018 r. w zakładach na terenie powiatu gliwickiego

Sekcja Higieny Pracy prowadzi profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przeprowadzanie szkoleń w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

Wiedza o skutkach zdrowotnych narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe środowiska pracy stale się rozszerza i pogłębia. Nieustannie zwiększa się świadomość pracodawców odnośnie zagrożeń występujących na stanowiskach pracy w zakładzie, między innymi poprzez wykonywanie poleceń, nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy.

W 2018 r. stwierdzono 11 chorób zawodowych w 3 zakładach pracy oraz 2 gospodarstwach rolnych mających siedzibę w powiecie gliwickim:

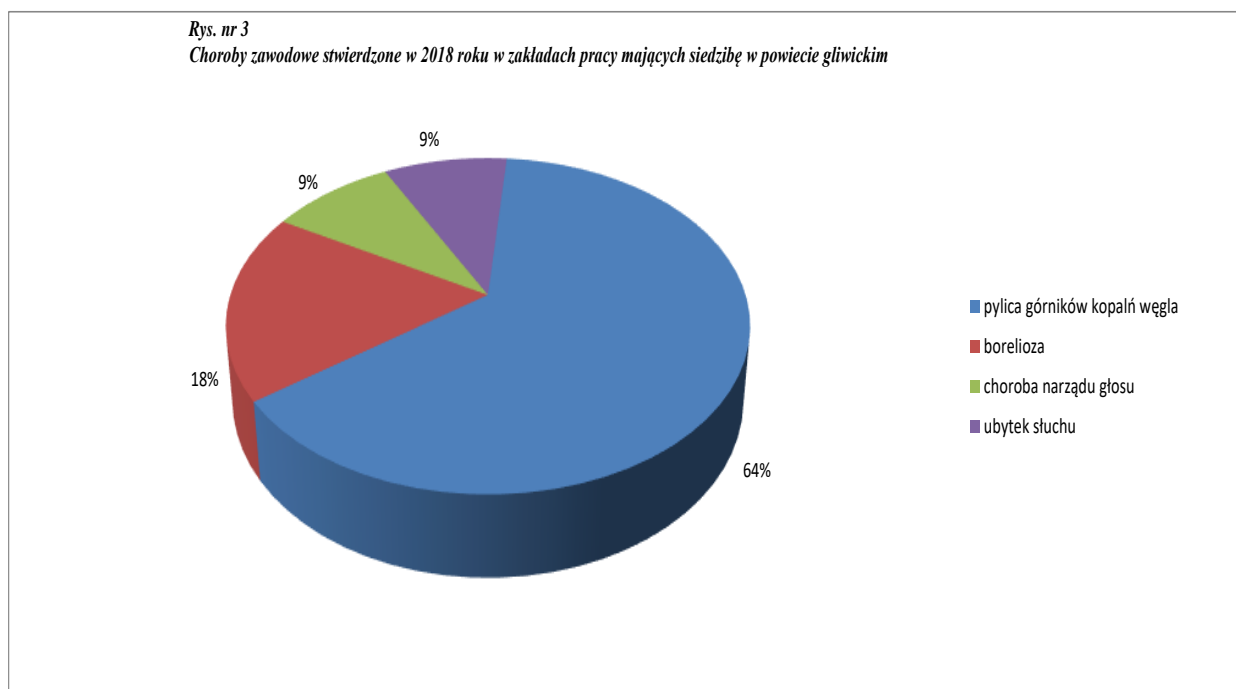
- 7 przypadków pylic górników kopalń węgla,
- 2 przypadki choroby zakaźnej - boreliozy,
- 1 przypadek choroby narządu głosu,
- 1 przypadek ubytku słuchu.

Najczęściej stwierdzaną jednostką chorobową była pylica górników kopalń węgla, która stanowiła 64 % ogółu stwierdzonych chorób.

Branżą, w której stwierdzono najwięcej chorób zawodowych jest górnictwo węgla kamiennego: 73 % stwierdzonych chorób zawodowych dotyczyło pracowników zakładu wydobywania węgla kamiennego PKD 05.10.Z., były to: 7 pylic płuc i 1 ubytek słuchu.

Chorobę narządu głosu spowodowaną nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych stwierdzono u pracownika szkoły podstawowej PKD 85.20Z

2 przypadki boreliozy stwierdzono u właścicieli gospodarstw rolnych PKD 01.

Zdrowie – zdefiniowane przez Światową Organizację Zdrowia jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego niewątpliwie jest dla człowieka najwyższą wartością. Dlatego też nasza przyszłość zależy od troski, jaką będziemy otaczać człowieka i jego prawo do bezpieczeństwa i zachowania zdrowia zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym.

OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU GLIWICKIEGO

W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA ROK 2018

Poniższa ocena obrazuje stan sanitarny obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, nieruchomości, a także pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz jakości wody przeznaczonej do spożycia i kąpieli w miastach: Knurów, Pyskowice oraz w gminach miejsko-wiejskich : Sośnicowice, Toszek i wiejskich: Gierałtowice, Pilchowice, Rudziniec, Wielowieś.

W roku 2018 skontrolowano **155** obiektów przeprowadzając w nich **178** kontroli. Wydano **10 decyzji administracyjnych nakazujących** usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, **1 decyzję prolongującą** termin wykonania nałożonych obowiązków, **2 decyzje umarzające** oraz **7 decyzji** dot. zbiorczej rocznej **oceny o jakości wody** na pływalniach.

W roku sprawozdawczym w związku z uchybieniami sanitarnymi nałożono **4 mandaty karne** na łączną kwotę **1200 zł**.

TABELA 1 Stan sanitarny obiektów nadzorowanych na terenie powiatu gliwickiego w zakresie higieny komunalnej w roku 2018.

Lp.	Grupa obiektów	ilość obiektów wg ewidencji na dzień 31.12.2018r.	ilość skontrolowanych urządzeń i obiektów ogółem /środków transportu	ilość wykonanych kontroli	Ilość decyzji wydanych w poszczególnych grupach (bez decyzji dot. jakości wody)		mandaty nałożone w trakcie kontroli	
					nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	ilość	na łączną kwotę
1.	ustępy - ogółem	5	5	5	0	0	0	0 zł

2.	pływalnie - ogółem	7	6	8	2	0	0	0 zł
4.	dps i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, noclegownie	8	1	1	0	0	0	0 zł
5.	hotele	5	4	8	0	0	0	0 zł
6.	inne obiekty, w których świadczono są usługi noclegowe	25	22	27	3	1	0	0 zł
7.	zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biolog. i tatuażu	185	59	70	3	0	4	1200 zł
8.	tereny rekreacyjne	9	3	3	0	0	0	0 zł
9.	cmentarze	42	13	13	0	1	0	0 zł
10.	apteki	31	15	15	1	0	0	0 zł
11.	obiekty sportowe	20	8	9	1	0	0	0 zł
12.	pozostałe obiekty użyteczności publicznej	59	19	19	0	0	0	0 zł
RAZEM		396	155	178	10	1	4	1200 zł

Podobnie jak w roku ubiegłym kontrolą objęto m.in. jednostki organizacyjne pomocy społecznej, ustępy publiczne i ogólnodostępne, zakłady sektora „*beauty*”, hotele i inne jednostki świadczące usługi noclegowe, obiekty służące obsłudze podróżnych, apteki, cmentarze oraz obiekty sportowe.

Obiekty skontrolowane w 2018r. na terenie powiatu gliwickiego to m.in.:

USTĘPY PUBLICZNE I TOALETY OGÓLNODOSTĘPNE

Ustępy publiczne oraz toalety ogólnodostępne zlokalizowane w miejscach obsługi podróżnych przy autostradzie A-4 – są to obiekty utrzymane w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym. Wyposażone są w oddzielne kabiny dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych. Podłączone są do sieci wodno-kanalizacyjnej lub do przydomowych oczyszczalni ścieków (Miejsca Obsługi Podróżnych przy autostradzie A-4). Toalety wyposażone są w środki higieny oraz pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych, które usuwane są na bieżąco przez firmy zewnętrzne, z którymi to zarządcy lub właściciele danego obiektu posiadają stosowne umowy. W roku sprawozdawczym obiekty tej grupy nie wymagały prowadzenia postępowania administracyjnego.

PŁYWALNIE

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny wraz z monitoringiem wody w 7 pływalniach: 2 baseny szkolne, 3 baseny całoroczne, 2 baseny sezonowe.

Wydano 7 decyzji dot. zbiorczej rocznej oceny o jakości wody na pływalni, 1 decyzję nakazującą usunięcie uchybień w związku ze skażeniem bakteriami *Legionella* sp. w obiegu niecek

basenowych oraz 1 upomnienie. W 2 obiektach toczy się od kilku lat postępowanie administracyjne mające na celu poprawę stanu technicznego pływalni. Są to baseny szkolne: przy Szkole Podstawowej nr 5 w ZS w Pyskowicach, ul. Szkolna 2, przy Szkole Podstawowej w Paczynie, ul. Wiejska 80. W Pyskowicach zakończenie remontu ustalono na koniec 2018r., natomiast w Paczynie pływalnia od czerwca 2018 r. była zamknięta, a zakończenie prac remontowych planowano na koniec stycznia 2019 r.. Przeprowadzone kontrole sanitarne pozostałych pływalni, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektów nie wykazały uchybień. Mandatów nie nałożono.

Wszystkie pływalnie poza Home Lake przy ul. Węgorza 1 w Pyskowicach ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań z częstotliwością nie mniejszą niż określona w załączniku nr 3 oraz w zakresie obejmującym parametry ujęte w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano 533 próbek wody z pływalni. Nieprawidłowości stwierdzono w 136 próbkach wody.

W 2 próbkach wody pobranych pod natryskami badania wykazały skażenie wysokie instalacji bakteriami *Legionella sp.*

Wśród najczęściej przekraczanych parametrów w próbkach wody pobieranych z pływalni należy wymienić: chlor związany (niecki - 17 próbek, cyrkulacje- 17 próbek), mętność (niecki - 6 próbek, cyrkulacje- 9 próbek), chloroform (niecki - 31 próbek, cyrkulacje - 24 próbki) i Σ THM (niecki - 6 próbek, cyrkulacje - 8 próbek) zwłaszcza w przypadku pływalni sezonowych, redox (niecki 10 próbek), ogólną liczbę mikroorganizmów po 48 h (niecki - 4 próbki, cyrkulacje - 21 próbek), *Escherichia coli* (niecki - 3 próbki, cyrkulacja- 1 próbka), *Pseudomonas aeruginosa* (niecki - 2 próbki, cyrkulacje - 5 próbek). W jednym z basenów wystąpiły problemy z bakteriami *Legionella sp.* w obiegu wody basenowej (niecki – 13 próbek, cyrkulacje - 8 próbek).

System uzdatniania wody basenowej zwykle przewiduje w ogólnej technologii fazę oczyszczania wody poprzez filtrację, a następnie fazę chlorowania (dezynfekcji). Chlor, którego celem jest eliminacja drobnoustrojów wiąże się również z zanieczyszczeniami organicznymi wody na bazie amoniaku (pot, mocz) - tworząc chloroaminy oraz na bazie metanu - tworząc

trichlorometan (THM), w tym chloroform. Są to składowe tzw. chloru związanego. Powstałe mono-, di-, tri-chloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej - wyczuwalny charakterystyczny nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych oraz zmian skórnych i astmy.

Ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h jest wskaźnikiem skuteczności procesów uzdatniania, w tym dezynfekcji wody basenowej, których celem jest utrzymanie możliwie najniższej liczebności populacji tych drobnoustrojów. Są to drobnoustroje pochodzące z różnego rodzaju zanieczyszczeń, które mogą się namnażać w wodzie oraz na powierzchni materiałów mających kontakt z wodą powodując tworzenie się błony biologicznej (biofilmu). Wartość tego parametru może świadczyć o czystości instalacji basenowej. Ponadnormatywna liczba mikroorganizmów w większości przypadków pojawiała się w systemach cyrkulacji i była spowodowana prawdopodobnie stagnacją wody w kurkach czerpalnych służących do poboru wody.

Bakterie *P. aeruginosa* są wskaźnikiem prawidłowości przebiegu poszczególnych etapów procesu uzdatniania wody basenowej i ich obecność może świadczyć o niewłaściwej eksploatacji filtrów, nieodpowiednim stanie technicznym instalacji basenowej. Wykrywanie obecności tych bakterii ma na celu ogólną ocenę jakości wody i pośrednio służy ocenie stanu sanitarno-higienicznego instalacji wodnej oraz ocenie skuteczności zabiegów czyszczenia i dezynfekcji. Bakterie *P. aeruginosa* są fakultatywnym patogenem występującym powszechnie w środowisku, mogą powodować infekcje u osób o obniżonej odporności. *Escherichia coli* jest wskaźnikiem zanieczyszczenia kałowego, a jej obecność w wodzie na pływalni wskazuje, że system dezynfekcji wody nie działa prawidłowo. Niektóre szczepy zwłaszcza u osób z obniżoną odpornością powodować mogą zatrucia pokarmowe, infekcje układu moczowego, zapalenia zatok.

Parametry takie jak chlor wolny, chlor związany, redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej. Mętność jest wskaźnikiem procesu uzdatniania wody i może świadczyć o problemach z koagulacją podczas filtracji wody.

Bakterie *Legionella* sp. są czynnikiem etiologicznym chorób układu oddechowego tzw. choroby legionistów i gorączki Pontiac. Do zakażenia może dojść na skutek wdychania skażonego aerozolu powietrzno-wodnego. Bakterie te występują powszechnie w środowisku naturalnym człowieka,

jednak w sprzyjających warunkach (temperatura 25°C - 45°C) bardzo szybko się namnażają. Czynniki zwiększającymi ryzyko zakażenia jest ich wysoka koncentracja w instalacji ciepłej wody, możliwość przeniesienia przez inhalację i obniżona odporność osób narażonych na infekcję. Z uwagi na powyższe badania wody pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. wykonuje się w nieckach wytwarzających aerozol wodno-powietrzny oraz pod natryskami na pływalniach.

Tabela 2. Pływalnie na terenie powiatu gliwickiego

	Adres	Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek (niecka + cyrkulacja) (natryski)	Liczba próbek złych w niecce/ cyrkulacji (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PŁYWALNIE SZKOLNE	Szkoła Podstawowa Nr 5 ul. Szkolna 2, Pyskowice	1 / 1	32 (2)	2 / 1 (0)	NIECKA: E. coli (1) ogólna l. mikroorg. po 48h (1) Pseudomonas aeruginosa (1) Redox (1) CYRKULACJA: Pseudomonas aeruginosa (1) ogólna l. mikroorg. po 48h (1)
	Szkoła Podstawowa ul. Wiejska 80, Paczyna	1 / 1	19 (3)	6 / 5 (0)	NIECKA: E. coli (1) ogólna l. mikroorg. po 48h (3) chlor związany (4) CYRKULACJA: Pseudomonas aeruginosa (1)

PŁYWALNIE KRYTE					ogólna l. mikroorg. po 48h (5) chlor związany (2)
	WODNIK ul. Gliwicka 11b, Paniówki	6 / 4	229 (8)	22 /19 (0)	NIECKA: chloroform (5) chlor związany (5) pH (2) azotany (1) <i>Legionella sp.</i> (13) CYRKULACJA: chloroform (4), chlor związany (7) ogólna l. mikroorg. po 48h (5) <i>Legionella sp.</i> (8),
	AQUARELAX ul. Szpitalna 23, Knurów	3 / 3	141 (4)	17 / 23 (0)	NIECKA: chlor związany (4) chloroform (11) redox (1) mętność (1) CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. po 48h (5) <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (2) chlor związany (6) chloroform (10) mętność (1)

	Pływalnia w Szczygłowicach ul. Górnicza 2, Knurów	2 / 1	54 (6)	5 / 5 (2)	NIECKI: mętność (2) redox (2) chlor związany (2) CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. po 48h (5) mętność (2) NATRYSKI: <i>Legionella sp.</i> (4)
	Adres	Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek (niecka + cyrkulacja) (natryski)	Liczba próbek złych w niecce/ cyrkulacji (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PŁYWALNIE SEZONOWE	Pływalnia sezonowa HOME LAKE ul. Węgorza 1, Pyskowice	1 / 1	4 (0)	2/2 (0)	NIECKA/CYRKULACJA: Escherichia coli (2) Pseudomonas aeruginosa (2) chloroform (2), THM (2) Mętność (2) redox (1)
	Kąpielisko Leśne Zacisze ul. Niepodległości 109, Knurów	3 / 2	41 (1)	17/9 (0)	NIECKA: chloroform (14) THM (5) mętność (2)

					chlor związany (3) redox (4) CYRKULACJA: chloroform (9) THM (1) mętność (4) chlor związany (1)
--	--	--	--	--	---

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa nr 5 ul. Szkolna 2, Pyskowice posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

W stosunku do obiektu prowadzone jest postępowanie administracyjne (decyzja nr NS/HK-432-D-1/16 z dn. 07.01.2016 r. przedłużona w 2017 r. na wniosek strony do dnia 31.12.2018 r.). Zarządzenia ujęte w ww. decyzji dotyczą zapewnienia prawidłowej wymiany powietrza w pomieszczeniach obiektu celem likwidacji nadmiernego zawilgocenia obiektu oraz odnowienia powłok malarskich w pomieszczeniach przedsionka basenu, szatni damskiej i męskiej.

W 2018 r. z Pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 30 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 4 próbki w ramach kontroli urzędowej.

W lutym stwierdzono przekroczenia parametrów mikrobiologicznych początkowo w systemie cyrkulacji (ogólna liczba mikroorganizmów po 48h – 91 jtk/1ml, przy dopuszczalnej wartości 20 jtk/1ml oraz *Pseudomonas aeruginosa* – 3 jtk/100ml, przy dopuszczalnej wartości 0 jtk/100ml), przy prawidłowych parametrach w niecce basenowej. Zarządca podjął działania naprawcze obejmujące wzmożoną dezynfekcję wody w obiegu. Badanie kontrolne nie wykazało nieprawidłowości. Analiza laboratoryjna wody pobranej z niecki basenowej przy kolejnym poborze wykazała obecność bakterii *Escherichia coli* (14 jtk/ 100ml, przy dopuszczalnej liczbie 0 jtk/100ml) oraz *Pseudomonas aeruginosa* (1 jtk/ 100ml, przy dopuszczalnej liczbie 0 jtk/100ml), przy obniżonym redox i dolnej granicy ustalonej dla chloru wolnego 0,3 mg/l. W związku z powyższym po otrzymaniu powiadomienia z laboratorium zarządca niezwłocznie unieruchomił basen, niecka została opróżniona z wody, wyczyszczona i zdezynfekowana. Pływalnia została włączona do

eksploatacji po uzyskaniu wyników badań wody spełniających wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016). W marcu stwierdzono ponadto podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h w niecce basenowej. Po przeprowadzonej wzmożonej dezynfekcji badania kontrolne nie wykazały przekroczeń.

Poza powyższymi incydentami w 2018r, wszystkie parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania ww. rozporządzenia.

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa ul. Wiejska 80, Paczyna posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

W stosunku do obiektu prowadzone jest postępowanie administracyjne- decyzja nr NS/HK-432-D-120/13 z dnia 04.11.2013 r., przedłużona w 2017 r. do dnia 31.03.2019 r., dotycząca zniszczonych, wyeksploatowanych płytek ceramicznych na posadzce wokół niecki basenowej, zniszczonych i skorodowanych metalowych paneli ściennych i sufitowych w holu basenu. Termin decyzji został przedłużony ponieważ wszystkie zalecenia wskazane w ww. decyzji zostaną zrealizowane w ramach modernizacji basenu w Szkole Podstawowej w Paczynie.

W 2018 r. z Pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 19 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 3 próbki w ramach kontroli urzędowej.

W próbkach wody pobranych z pływalni szkolnej w okresie od marca do zamknięcia obiektu stwierdzono utrzymujące się przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h w granicach 160- >300 jtk/1ml, przy dopuszczalnej liczbie 100 jtk/1ml w niecce basenowej. Nieprawidłowości w zakresie powyższego parametru stwierdzono również w 5 próbkach pobranych z systemu cyrkulacji (36- >300 jtk/ml, przy dopuszczalnej liczbie 20 jtk/ml). Ponadto w pierwszym badaniu wody w styczniu wykryto bakterie *Escherichia coli* w liczbie 16 jtk/100ml (dopuszczalna wartość 0jtk/100ml) w niecce oraz *Pseudomonas aeruginosa* - 4 jtk/100ml (dopuszczalna wartość 0 jtk/100ml) w systemie cyrkulacji, przy braku obecności chloru wolnego w obiegu. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości. Problemy z jakością mikrobiologiczną wody oraz podwyższoną zawartością chloru związanego (4 próbki z niecki: 0,47 – 0.79 mg/l, przy normie 0,3

mg/l oraz 2 próbki: 0,66 – 0.75 mg/l, przy normie 0,2 mg/l) w obiekcie mogą wynikać ze złego stanu technicznego obiektu.

Pływalnia została zamknięta dnia 16.06.2018 r. w związku z remontem, którego zakończenie planowane jest do końca stycznia 2019 r.

Kryta Pływalnia Wodnik ul. Gliwicka 11B, Paniówki posiada 1 nieckę basenową, 5 niecek wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 4 systemy cyrkulacji.

W 2017r. z Krytej Pływalni Wodnik pobrano ogółem:

- 203 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 26 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Obecność bakterii *Legionella* sp. stwierdzono w 6 próbkach pobranych z jacuzzi słodkiego prawego (4 -230 jtk/100ml), w 6 próbkach z jacuzzi słodkiego lewego (4 - 21 jtk/100ml) oraz w 8 z systemu cyrkulacji (4 – 41 jtk/100ml), przy dopuszczalnej liczbie 0 jtk/100ml.

W związku z pojawiającymi się przekroczeniami parametru *Legionella* sp. w nieckach i systemie cyrkulacji jacuzzi słodkiego oraz w wodzie ciepłej w styczniu i lutym PPIS w Gliwicach wystosował pismo do zarządcy o podjęcie działań naprawczych oraz wydano decyzję administracyjną nr NS/HK-432-D-49/18 z dnia 13.03.2018 r. zarządzającą w terminie do dnia 10.04.2018 r. doprowadzić parametr mikrobiologiczny wody ciepłej w zakresie obecności bakterii *Legionella* sp. do wartości określonych w przepisach prawa w punktach poboru: jacuzzi nr 3 lewe (słodkie), jacuzzi nr 4 prawe (słodkie), cyrkulacja – jacuzzi nr 3,4 (słodkie). Badanie kontrolne wykazało utrzymujące się powyższe przekroczenie mikrobiologiczne w systemie cyrkulacji, w związku z czym wydano upomnienie nr NS/HK-432-D-49/18/1618/RP/U-11/0413/2018r. z dnia 08.05.2018 r.. Kontrola sprawdzająca z dn. 08.06.2018 r. na podstawie wyników badań z ponownego poboru wody z obiegu jacuzzi słodkich wykazała wykonanie zarządzeń powyższej decyzji. Zarządca w związku ze skażeniem mikrobiologicznym obiegu podejmował szereg działań naprawczych obejmujących m.in.: czyszczenie i płukanie obiegów wanien słodkich, nocne chlorowanie szokowe podchlorynem sodu, przegrzewanie oraz dezynfekcję dwutlenkiem chloru.

Ponadto obecność bakterii *Legionella* sp. (3 jtk/100ml) wykazały badania próbki wody pobranej z basenu rekreacyjnego. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości.

Zaobserwowano również przekroczenia parametru fizykochemicznego – chloroformu w I półroczu 2018r. w obiegu basenu rekreacyjnego oraz w obiegu wanien słodkich, co było prawdopodobnie związane ze wzmożonym chlorowaniem wody w związku z powyższymi przekroczeniami mikrobiologicznymi. Wartość przekroczeń chloroformu w nieckach basenowych wynosiła od 0,046 do 0,132 mg/l (5 próbek), a w systemach cyrkulacji od 0,051 do 0,095 mg/l (4 próbki) przy zalecanej maksymalnej wartości 0,03 mg/l. W tym samym okresie stwierdzono ponadnormatywną zawartość chloru związanego w 5 próbkach pobranych z niecek basenowych (0,41 – 0,58 mg/l, przy zalecanym maksymalnym stężeniu 0,03 mg/l) oraz w 7 próbkach z systemu cyrkulacji (0,3 – 0,9 mg/l, przy zalecanym maksymalnym stężeniu 0,02 mg/l). W celu redukcji stężenia ww. parametru zwiększono częstotliwość płukania filtrów oraz dolewano świeżej wody do obiegów. Problemy z utrzymaniem parametrów fizykochemicznych związanych z dezynfekcją ustąpiły po rezygnacji ze stosowania podchlorynu sodu stabilizowanego w beczkach (zakup) i uruchomieniu po naprawie elektrolizera wytwarzającego podchloryn na miejscu.

Podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h stwierdzono w 5 próbkach pobranych z systemu cyrkulacji niecki rekreacyjnej (33-77 jtk/1ml, przy normie 20 jtk/1ml). Podejmowane działania naprawcze, m.in. częstsze płukanie kurka czerpalnego przyczyniły się do redukcji ww. nieprawidłowych wyników.

Kryta Pływalnia AQUARELAX ul. Szpitalna 23, Knurów posiada 2 niecki basenowe, 1 nieckę wyposażoną w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 3 systemy cyrkulacji.

W 2018 r. z Krytej Pływalni aQuarelatex pobrano ogółem:

- 128 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 13 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W czasie przerwy technicznej w dniach 16.06-07.07.2018 r. prowadzono prace związane z wymianą żłób w filtrach (basen sportowy i brodzik), zasypano filtry piaskiem kwarcowym oraz węglem aktywnym, zamontowano pompki dozujące aktywator węgla, przebudowano instalację wodną w cyrkulacji, zamontowano falowniki do pomp basenowych, a także opróżniono niecki, a następnie wymyło i zdezynfekowano.

Analiza laboratoryjna wody w I półroczu 2018 r. wykazała przekroczenia chloroformu powyżej zalecanej wartości 0,03 mg/l w obiegu niecki sortowej i brodzika. Wartość przekroczeń chloroformu w nieckach basenowych wynosiła od 0,047 do 0,1 mg/l (11 próbek), a w systemach

cyrkulacji od 0,04 do 0,083 (10 próbek). Zaobserwowano również niewielkie przekroczenia innych parametrów fizykochemicznych (mętność - 2 próbki, , chlor związany – 10 próbek, redox – 1 próbka). Wartość chloru związanego wahała się w granicach 0,42 - 1,07 mg/l (najwyższe dopuszczalne stężenie 0,3 mg/l dla niecek basenowych) oraz 0,39 – 0,59 mg/l (najwyższe dopuszczalne stężenie 0,2 mg/l dla wody wprowadzanej z systemu cyrkulacji). Zarządca w celu redukcji wartości chloru związanego oraz chloroformu przeprowadził szereg działań korygujących polegających m. in. na zwiększaniu dawki koagulantu, wspomaganiu dezynfekcji dwutlenkiem chloru, kalibracji urządzeń, dopuszczeniu świeżej wody, a także zastosowaniu węgla aktywnego.

W próbkach wody pobranych z systemu cyrkulacji stwierdzono przekroczenia parametru mikrobiologicznego – ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h (49 - >300 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej wartości 20 jtk/1ml) w 5 próbkach oraz *Pseudomonas aeruginosa* (17 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej wartości 0 jtk/1ml) w 2 próbkach, przy braku nieprawidłowości w nieckach. Każdorazowo zarządca podejmował natychmiastowe działania naprawcze polegające na przechorowaniu obiegu wody przy użyciu podchlorynu oraz płukaniu kurków czerpalnych. W celu uniknięcia stagnacji wody przebudowano zawory do poboru wody wymuszając stały przepływ. Badania kontrole potwierdziły skuteczność przeprowadzonych działań.

Jakość wody w obiegu basenu sportowego i brodzika ustabilizowała się po przeprowadzonych pracach podczas przerwy technicznej. W niecce oraz systemie cyrkulacji jacuzzi, gdzie w ubiegłym roku zastosowano technologię wspomaganą filtracją na złożu z węgla aktywnego nie zaobserwowano żadnych przekroczeń.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Kryta Pływalnia w Szczygłowicach ul. Górnicza 2, Knurów posiada 1 nieckę basenową, 1 nieckę wyposażoną w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 1 system cyrkulacji.

W okresie 01.08. - 20.10.2018 r. trwała przerwa techniczna z uwagi na prowadzone prace remontowe.

W 2018 r. z Krytej Pływalni w Szczygłowicach pobrano ogółem:

- 55 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę

- 5 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Analiza laboratoryjna wykazała pojedyncze przekroczenia wymagań fizykochemicznych: 4 próbki - mętność (niecki: 0,84 NTU - 0,89 NTU, dopuszczalna wartość 0,5 NTU; cyrkulacja: 0,52 NTU - 0,81 NTU, dopuszczalna wartość 0,3 NTU), 1 próbka chlor związany (niecka: 0,4 mg/l, dopuszczalna wartość 0,3 mg/l), 2 próbki redox. Nieprawidłowości miały charakter incydentalny, co potwierdziły przeprowadzone badania kontrolne.

W 5 próbkach wody pobranych z systemu cyrkulacji stwierdzono przekroczenie parametru mikrobiologicznego – ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h (56 - >300 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej wartości 20 jtk/1ml). Zarządca podjął natychmiastowe działania naprawcze polegające na zwiększonej dezynfekcji wody w obiegu. Przeprowadzone badania kontrole potwierdziły skuteczność przeprowadzonych prac.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Badania próbek wody ciepłej pobranej z natrysków w ramach kontroli wewnętrznej wykazały obecność bakterii *Legionella* sp., w ilości świadczącej o wysokim skażeniu instalacji (3200 jtk/100ml; 4700 jtk/100 ml). W związku z powyższym zarządca podjął działania zaradcze polegające na demontażu i dezynfekcji sitek wylewek natrysków, perlatorów, baterii prysznicowych, przeprowadzono kilkakrotną dezynfekcję termiczną (temp. 70°C) i przepłukano cały układ instalacji ciepłej wody użytkowej zgodnie z procedurą. Ponadto firma zewnętrzna przeprowadziła dezynfekcję chemiczną całej instalacji. Przeprowadzone badania kontrolne wykazały doporowadzenie parametru do obowiązujących norm.

Pływalnia w obiekcie Home Lake, ul. Węgorza w Pyskowicach (sezonowa) posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

Dla pływalni wydano „zbiorczą ocenę roczną wody na pływalni” za sezon w roku 2017 stwierdzającą, że eksploatacja **nie była prowadzona** przez zarządzającego w sposób zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne osób korzystających.

Strona nie przedstawiła żadnego sprawozdania z badań jakości wody w obiekcie w 2018 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny pobrał 2 próbki wody z pływalni (niecka, cyrkulacja) przed wydaniem „zbiorczej oceny rocznej wody na pływalni”. Analiza wyników wykazała obecność bakterii *Escherichia coli* (niecka i cyrkulacja - 70 jtk/ml, przy najwyższej doduszanej liczbie 0 jtk/ml), *Pseudomonas aeruginosa* (niecka i cyrkulacja- 2420 jtk/ml, przy najwyższej doduszanej liczbie 0 jtk/ml) oraz przekroczenia parametrów chemicznych: chloroform (niecka - 0,2103; cyrkulacja - 0,2126mg/l, przy zalecanym maksymalnym stężeniu 0,03 mg/l), ΣTHM (niecka - 0,2626 mg/l; cyrkulacja - 0,265 mg/l, przy zalecanym maksymalnym stężeniu 0,03 mg/l), mętność (niecka – 1,3 NTU, przy normie 0,5 NTU; cyrkulacja niecka – 1,1 NTU, przy normie 0,3 NTU), obniżony redox, przy braku chloru wolnego. W związku z wysokimi przekroczeniami mikrobiologicznymi wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody na pływalni nr NS/HK-432-D-118/18 z dnia 18.07.2018 r.. Zarządca nie poinformował o przyczynie wystąpienia powyższych nieprawidłowości, ani przeprowadzonych działaniach naprawczych. Kontrola sprawdzająca z dn. 07.08.2018 r. wykazała doprowadzenie parametrów mikrobiologicznych do obowiązujących norm. Badania kontrolne wskazały utrzymujące się przekroczenie mętności. Chloroform i ΣTHM nie zostały zbadane.

Kąpielisko Leśne ZACISZE (pływalnia sezonowa), ul. Niepodległości 109, Knurów posiada 3 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji

W 2018 r. z Kąpieliska Leśnego pobrano ogółem:

- 37 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 5 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W próbkach wody pobranych z niecek basenowych i systemów cyrkulacji pływalni odkrytej stwierdzono przekroczenie parametrów fizykochemicznych – chloroformu oraz ΣTHM. Wartości chloroformu wahały się w granicach 0,01 - 0,17 mg/l przy dopuszczalnej wartości 0,03 mg/l, a ΣTHM od 0,011 do 0,17 mg/l przy dopuszczalnej wartości 0,1 mg/l. Prekursorami czyli związkami, które prowadzą do powstania THM-ów (chloroformu) w wodach basenowych, jako ubocznego

produktu dezynfekcji podchlorynem sodu są związki organiczne najczęściej pochodzenia antropogenicznego (pot, mocz, naskórek, włosy). W przypadku pływalni odkrytych dodatkowo czynnikiem stanowią zanieczyszczenia środowiskowe wnoszone do niecek basenowych (pył, kurz, trawa, środki kosmetyczne z filtrami UV). Podejmowane działania korygujące polegały w głównej mierze na dopuszczeniu świeżej wody, płukaniu filtrów, zwiększania dawki koagulantu. Zastosowanie pyłu węglowego wspomaganego aktywatorem pozwoliło na znaczną redukcję stężeń ww. parametrów. Zawyżone stężenia chloroformu oraz Σ TTHM w obiekcie występowały w dniach dużego obciążania obiektu z uwagi na słoneczne lato oraz dużą liczbę osób korzystających z basenu.

Analiza laboratoryjna wykazała pojedyncze przekroczenia wymagań fizykochemicznych: 6 próbek - mętność (niecki - 0,98 - 1,3 NTU, dopuszczalna wartość 0,5 NTU; cyrkulacja 0,42 - 0,79 NTU, dopuszczalna wartość 0,3 NTU), 4 próbki - chlor związany (niecka 1,3 mg/l, dopuszczalna wartość 0,3 mg/l; cyrkulacja 0,45 - 0,73 mg/l, dopuszczalna wartość 0,2 mg/l), 4 próbki redox. Nieprawidłowości miały charakter incydentalny, co potwierdziły przeprowadzone badania kontrolne.

OBIEKTY HOTELARSKIE ORAZ INNE OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI NOCLEGOWE

Jak co roku nadzorem zostały objęte obiekty świadczące usługi noclegowe. W okresie sprawozdawczym skontrolowano 26 obiektów przeprowadzając w nich 35 kontroli. Wydano **3 decyzje administracyjne** nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości oraz **1 decyzję** **prolongującą**. Mandatów nie nakładano:

- hotele – charakteryzują się wysokim standardem wyposażenia i poziomem świadczonych usług. Obiekty te przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynki są zadbane, a ich otoczenie uporządkowane i zagospodarowane. Stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Hotele charakteryzują się wysokim standardem wyposażenia i poziomem świadczonych usług. Prowadzą selektywną zbiórkę odpadów. W obiektach wywieszane są informacje o zakazie palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych.
- inne obiekty, w których świadczone są usługi noclegowe (hotele bez kategoryzacji, pokoje gościnne, obiekty wczasowo-turystyczne całoroczne i sezonowe oraz pola biwakowe) –

obiekty te są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. W tej grupie wyższy standard zapewniają obiekty świadczące całoroczne usługi noclegowe. Część obiektów tej grupy posiada pełne węzły sanitarne przy pokojach, natomiast pozostałe posiadają węzły sanitarne ogólnodostępne zlokalizowane w korytarzach. Obiekty te systematycznie podnoszą standard oferowanych usług. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy większości skontrolowanych obiektów oceniono jako dobry. Obiekty posiadały umowy na wywóz nieczystości stałych i płynnych z firmami posiadającymi zezwolenia na prowadzenia tego typu działalności. Obiekty świadczące usługi hotelarskie posiadają również umowy z firmami pralniczymi świadczącymi usługi w zakresie prania bielizny. Posiadają wydzielone magazyny do przechowywania bielizny czystej i brudnej, a także składziki porządkowe na środki dezynfekcyjne i czyszczące. Ponadto nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki ściekowej i usuwania odpadów stałych.

Zakończono postępowanie administracyjne wszczęte po kontroli w 2017 r. w **obiekcie wczasowo-turystycznym (całorocznym) „LAGUNA” przy ul. Leśnej 6 w Niewieszy**. W terminie do kwietnia 2018r. oraz do września 2018r. (**decyzja prolongująca**) strona usunęła następujące nieprawidłowości: zlikwidowano zacieki na suficie z odpadającą farbą w łazience w pokoju nr 5, odmalowano brudne ściany na korytarzu I piętra oraz brudne ściany i sufity w pokojach nr 25 i 35.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadził również nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ośrodkach posiadających indywidualne ujęcia wody (studnie):

- *Dom Przyjęć Posejdon, ul. Nad Kanałem 1F, Pyskowice*
- *Tawerna Kormorany, ul. Nad Kanałem 7, Pyskowice*
- *Home Lake, ul. Węgorza 1, Pyskowice*
- *Maytur, ul. Nad Kanałem 5, Pyskowice*
- *Ośrodek Wędkarski, ul. Wędkarzy, Pyskowice*

W okresie sprawozdawczym wydano **3 decyzje administracyjne nakazujące**, dotyczące podjęcia skutecznych działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i chemicznych w obiektach:

- Obiekt świadczący całoroczne usługi noclegowe **„Posejdon”, 44-120 Pyskowice, ul. Nad Kanałem 1F** - przeprowadzone badanie próbki wody do spożycia ze studni lokalnej wykazało ponadnormatywną liczbę bakterii z grupy coli, w związku z czym wydano decyzję nr: NS/HK-4560St-1/D-119/18 z dnia 18.07.2018 r. Badania kontrolne przeprowadzone po przeprowadzaniu działań naprawczych polegających na dezynfekcji studni dnia 19.07.2018r. wykazało wykonanie zarządzeń ww. decyzji.
- Obiekt świadczący całoroczne usługi noclegowe **„Tawerna Kormorany”, 44-120 Pyskowice, ul. Nad Kanałem 7** - z uwagi na ponadnormatywną liczbę bakterii z grupy coli w wodzie z ujęcia lokalnego wydano decyzję nr NS/HK-4560St-2/D-117/18 z dnia 18.07.2018 r. Badanie kontrolne wykonane po przeprowadzeniu działań naprawczych polegających na wymianie pompy i dezynfekcji studni wykazało wykonanie zarządzeń ww. decyzji. W związku z powyższym wydano ocenę o przydatności wody do spożycia.
- **Ośrodek Wędkarski Koło PZW Nr 13, 44-120 Pyskowice, ul. Wędkarzy** – z uwagi na ponadnormatywną zawartość manganu w wodzie pochodzącej z indywidualnego ujęcia zaopatrującego ośrodek wydano decyzję o warunkowej przydatności wody do spożycia nr NS/HK-4560-St-2/D-157/18 z dnia 16.08.2018 r. nakazującą doprowadzić parametr fizykochemiczny wody tj. mangan, do wartości zgodnych z obowiązującymi normami jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w terminie do dnia 30.09.2020 r. oraz poinformowanie konsumentów o warunkowej przydatności wody. do spożycia.

Obiekty świadczące usługi hotelarskie: *Hotel Tawerna Kleszczów, ul. Wolności 8. Kleszczów, Hotel Biały Dom I, ul. Darwina, Paniówki, Hotel Biały Dom II, ul. Darwina, Paniówki, Protos, ul. Szpitalna 29, Knurów, PHU Posejdon, ul. Nad Kanałem 1F, Pyskowice, Energetyk, ul. Na Grobli 2, Pyskowice* zostały przebadane w zakresie obecności bakterii Legionella sp. w instalacji wody ciepłej. Analiza wyników badań nie wykazała nieprawidłowości.

DPS, NOCLEGOWNIE I INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ

W ewidencji figuruje 8 obiektów, skontrolowano 2 z nich.

Podczas kontroli jednego z obiektów tj. **Warsztatów Terapii Zajęciowej Stowarzyszenia „Tęcza” w Pyskowicach, ul. Wojska Polskiego 3** stwierdzono szereg nieprawidłowości sanitarno-technicznych, które dotyczyły brudnych powłok malarskich ścian i sufitów w pomieszczeniach obiektu, śladów po zalaniu oraz zniszczonej wykładziny podłogowej w pomieszczeniu sali gimnastycznej. W związku z powyższym w miesiącu grudniu wszczęto postępowanie administracyjne. Decyzja nakazująca zostanie wydana w 2019 r.

ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, ODNOWY BIOLOGICZNEJ, TATUAŻU ORAZ SOLARIA.

Liczną grupą obiektów objętych stałym nadzorem sanitarnym były zakłady z sektora „beauty”. Ogółem skontrolowano 59 obiektów przeprowadzając w nich 70 kontroli. Wydano **3 decyzje administracyjne** nakazujące, **2 decyzje umarzające**, **4 mandaty karne** na łączną kwotę **1200 zł**.

Zakłady usługowe, w których wykonuje się usługi fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej zlokalizowane są w budynkach murowanych, jedno lub wielokondygnacyjnych, oraz domkach jednorodzinnych. Posiadają podłączenia do sieci wodno-kanalizacyjnej, wentylację grawitacyjną i mechaniczną wyciągową. Przeglądy przewodów wentylacyjnych i wentylacji mechanicznej dokonywane są przez firmy zewnętrzne na wnioski właścicieli obiektów lub zarządców budynków. Przeglądy te potwierdzane są w dokumentacji (protokoły potwierdzające rodzaj wykonanych czynności). Ogrzewanie pomieszczeń w zakładach jest centralne, indywidualne elektryczne lub zamontowane są klimatyzatory. Odpady komunalne w obiektach gromadzone są w pojemnikach wyłożonych workami foliowymi, a na zewnątrz w kontenerach lub pojemnikach i odbierane przez firmy specjalistyczne. Właściciele obiektów posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych, złożone deklaracje do urzędu miejskiego na danym terenie lub koszty dotyczące wywozu odpadów ujęte są w czynszu za lokal. Odpady niebezpieczne powstające przy wykonywaniu usług mogących powodować naruszenie tkanek ludzkich gromadzone są zgodnie z opracowanymi procedurami i przekazywane do utylizacji.

Większość zakładów (nowego typu) posiada opinie sanitarne PPIS w Gliwicach dopuszczające je do użytkowania w zakresie świadczenia usług w sektorze „beauty”. Ściany i podłogi pokryte są : farbą emulsyjną, lateksową, płytkami ceramicznymi, tapetą zmywalną natomiast powierzchnie podłóg pokryte są wykładziną podłogową (panele, lentex) lub płytkami ceramicznymi.

Wyposażenie zakładów dostosowane jest do rodzaju wykonywanych usług.

W 2018 r. za stwierdzone nieprawidłowości sanitarno-higieniczne nałożono **4 mandaty karne** na łączną kwotę **1200 zł**:

- **Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Wincentego Witosa 2 w Knurowie;**
- **Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Kosmonautów 15A w Knurowie;**
- **Zakład Kosmetyczny przy ul. Dworcowej 10A w Knurowie;**
- **Zakład Kosmetyczny przy ul. Hutniczej 4 w Pyskowicach**

Najczęściej występujące uchybienia, za które karano grzywną to :

- brudne, zanieczyszczone narzędzia fryzjerskie,
- wielokrotne używanie narzędzi jednorazowych,
- zanieczyszczony roztwór płynu dezynfekcyjnego, brak opisu sporządzonego roztworu,
- nieprawidłowa dezynfekcja narzędzi,
- nieprawidłowo prowadzone procesy sterylizacji,
- brak opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Ponadto w roku sprawozdawczym wydano **3 decyzje administracyjne** nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w zakładach:

- **Zakład Kosmetyczny przy ul. Wojska Polskiego 2c w Pyskowicach;**
- **Zakład kosmetyczny z masażem przy ul. Wincentego Witosa 9 w Knurowie;**
- **Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Wincentego Witosa 2 w Knurowie.**

Decyzje nakazywały:

- opracować prawidłowo i wdrożyć procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi,
- zamontować przy umywalce w gabinecie dozownik na środek do dezynfekcji rąk,
- wydzielić stanowisko do mycia i dezynfekcji sprzętu wielokrotnego użytku.

Ponadto w 2018r. wydano **2 decyzje umarzające** postępowanie w obiektach:

- **Gabinet Kosmetyczny przy ul. Głównej 30 w Wielowsi** – kontrola sanitarna kompleksowa wykazała szereg nieprawidłowości dotyczących nieprawidłowo opracowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi oraz brudnych ścian i sufitów w pomieszczeniach zakładu. Strona szybko podjęła działania naprawcze, co skutkowało wydaniem **decyzji umarzającej**.
- **Zakład Kosmetyczny przy ul. Dworcowej 10A w Knurowie** – przeprowadzono kontrolę sanitarną, która wykazała nieprawidłowości dotyczące: braku sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku, nieprawidłowego postępowania z odpadami powstającymi w trakcie wykonywania usług, braku opracowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi, brudnych powierzchni mebli. W związku z powyższym nałożono mandat karny oraz wszczęto postępowanie administracyjne. W związku z przeprowadzonymi działaniami naprawczymi postępowanie **umorzono**.

W 2018 roku kontynuowano prowadzenie Kampanii edukacyjnej „*Mam świadomość jak być zdrowym*”, skierowaną do właścicieli i pracowników ww. zakładów w zakresie przekazywania materiałów edukacyjnych w postaci poradnika „*Jak bezpiecznie i higienicznie pracować oraz świadczyć usługi*”. Ponadto pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej przy współpracy z Sekcją Epidemiologii uczestniczyli w realizacji unijnego projektu 5 „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa z zakresu prewencji (HCV, HBV, HIV) i kampanii społecznej „HCV Jestem Świadom”. Podczas kontroli sanitarnych w zakładach sektora „beauty” przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach edukowali osoby świadczące usługi, zwłaszcza przy których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich jak bezpiecznie i higienicznie pracować, by zapobiegać przenoszeniu zakażeń i chorób zakaźnych, w tym m. in. w zakresie zapewnienia skutecznej sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku (lub ich części). Informowali także o konieczności prowadzenia pełnej dokumentacji sterylizacji uwzględniającej wyniki kontrolowania jej skuteczności. W ramach działań promocyjnych Kampanii „HCV Jestem Świadom” dystrybuowano materiały promocyjno – informacyjne w formie Planów Higieny przeznaczonych

dla zakładów kosmetycznych pozwalających na poszerzenie wiedzy na temat zakażeń krwiopochodnych, przestrzegania zasad higieny oraz procedur dekontaminacji narzędzi i sprzętu.

TERENY REKREACYJNE

Stałym nadzorem sanitarnym objęto również tereny rekreacyjne:

- **Kąpielisko „Słoneczna plaża” w Pławniowicach** - organizatorem był Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej w Rudzińcu przy ul. Gliwickiej 32. Kąpielisko przy dużym Zbiorniku w Pławniowicach udostępniono wypoczywającym od 23 czerwca do 2 września 2018 r.. Wypoczywającym zapewniono zaplecze sanitarne – toalety damskie, męskie (po 2 oczka ustępowe, umywalki, natrysk) w pawilonie kontenerowym, 4 kabiny przenośne typu TOI –TOI oraz przebieralnie. Całość utrzymywana była w odpowiednim stanie higieniczno-sanitarnym. Przy plaży znajdują się 3 parkingi samochodowe, stojaki na rowery, boisko do siatkówki, 3 wydzielone miejsca na ogniska.

W trakcie sezonu kąpielowego przeprowadzono kontrolę stanu sanitarnego terenu kąpieliska wraz z infrastrukturą. Podczas kontroli nie stwierdzono uchybień sanitarno-higienicznych

i technicznych. Wzdłuż plaż rozstawione były kosze i stelaże z workami foliowymi przeznaczone na odpady stałe. Teren plaży był sprzątany systematycznie. W roku sprawozdawczym nie odnotowano skarg. W tegorocznym sezonie kąpieliskowym jakość wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli przy zbiorniku dużym w Pławniowicach spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu przeznaczonym do kąpieli (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 1602).

- piaskownice ogólnodostępne – kontroli poddano **20** piaskownic na terenie miasta Pyskowice i gminy Rudziniec. Skontrolowane piaskownice nie budziły zastrzeżeń pod względem sanitarno-porządkowym i technicznym. Piaskownice oraz otoczenie wokół nich utrzymane w należytej czystości. W sąsiedztwie zapewniono pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych, które opróżniane są systematycznie. Piasek w piaskownicach wymieniany był przez zarządców dwukrotnie w roku (na wiosnę

oraz w trakcie trwania sezonu letniego). Stan techniczny piaskownic był również zadowalający. Obudowy piaskownic, najczęściej drewniane odpowiednio utrzymane i konserwowane. Piaskownice natomiast nie posiadają zabezpieczeń piasku przed dostępem zwierząt, zwłaszcza psów i kotów. Niektóre place zabaw są ogrodzone płotami. Dodatkowo na terenach, na których znajdują się piaskownice często ustawione są tablice z regulaminem korzystania z placów zabaw oraz znaki zakazujące wprowadzania psów.

CMENTARZE

Skontrolowane w sezonie sprawozdawczym cmentarze utrzymane były w należyтым stanie sanitarno – porządkowym. Cmentarze wyposażone są w punkty czerpalne wody oraz urządzenia do gromadzenia nieczystości stałych. Wszystkie obiekty posiadają ogrodzenie, a alejki są utwardzone. Nieczystości stałe na cmentarzach gromadzone są w kontenerach oraz w pojemnikach i odbierane przez firmy specjalistyczne w zależności od potrzeb.

Na terenie części cmentarzy zlokalizowane są domy przedpogrzebowe/kostnice, w których znajdują się urządzenia chłodnicze do przechowywania zwłok, jak również pomieszczenia do przygotowywania zwłok do pochówku i prowadzenia ceremonii pogrzebowych. Podłogi i ściany pomieszczeń do przechowywania i przygotowywania zwłok wyłożone są płytkami ceramicznymi i posiadają stosowną wentylację. Pomieszczenia są zabezpieczone przed dostępem gryzoni i owadów.

Zakończono postępowanie administracyjne dot. **domu przedpogrzebowym na terenie Cmentarza Parafialnego przy ul. Ks. Roboty 35 w Gierałtowicach** – w trakcie kontroli sprawdzającej stwierdzono wykonanie zarządzeń decyzji wydanej w 2016r. (prolongowanej w 201r.) tj. odnowiono powłoki malarskie ścian we wszystkich pomieszczeniach obiektu.

OBIEKTY SPORTOWE

Skontrolowano 8 obiektów i przeprowadzono w nich 9 kontroli. Wydano **1 decyzję administracyjną**.

- **Kompleks boisk sportowych „ORLIK” w Knurowie przy ul. Ułanów.** Podczas kontroli sanitarnej planowanej stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne, które dotyczyły: braku podajnika na ręczniki jednorazowe lub suszarek do rąk przy punktach wodnych w węzłach sanitarnych, zniszczonej powierzchni mebli w pomieszczeniu socjalno-szatniowym pracowników, brudne powierzchnie ścian i sufitów we wszystkich pomieszczeniach obiektu. W dniu 04.06.2018 r. wydano decyzję administracyjną z terminami realizacji do 16.08.2018 r. oraz 30.06.2019 r. Kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie wszystkich zarządzeń decyzji, w związku z czym zakończono postępowanie administracyjne, obiekt otrzymał ocenę dobrą.

Poprawę uzyskano w obiekcie sportowym **Boisko Sportowe LKS „AMATOR” w Rudzińcu przy ul. Opolskiej 8** – decyzja z 2017 r. nakazywała: zapewnienie gładkiej powierzchni zniszczonych drzwi wejściowych do wszystkich pomieszczeń obiektu, uzupełnienie ubytków płytek ceramicznych w węzłach sanitarnych, odnowienie powierzchni ściennych i sufitowych we wszystkich pomieszczeniach obiektu. Kontrola sprawdzająca w związku z pismem strony z dnia 13.06.2018 r. wykazała wykonanie wszystkich zarządzeń decyzji, w związku z czym zakończono postępowanie administracyjne.

APTEKI

W ewidencji figuruje 31 obiektów. Skontrolowano 15 aptek przeprowadzając w nich 15 kontroli. W okresie sprawozdawczym wydano **1 decyzję administracyjną nakazującą.**

- **Apteka „DBAM O ZDROWIE” w Knurowie, ul. Niepodległości** – kontrola sanitarna planowana wykazała nieprawidłowości dotyczące brudnych powierzchni ścian i sufitów w pomieszczeniach zaplecza, zniszczonej powierzchni drzwi wewnętrznych przy wejściu do obiektu oraz braku wydzielonego miejsca do przechowywania preparatów do utrzymania czystości. W związku z powyższym wszczęto postępowanie administracyjne i w dniu 28.12.2018 r. wydano decyzję administracyjną nr z terminem realizacji do 30.06.2019r.

Oprócz sprawowania bieżącego nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej będących w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach, prowadzono również nadzór nad ekshumacjami (4) oraz imprezami masowanymi (4).

WNIOSKI O INTERWENCJE WNOSZONE DO PPIS W GLIWICACH Z TERENU POWIATU GLIWICKIEGO.

W bieżącym roku sprawozdawczym wniesiono 9 wniosków z prośbą o interwencję. Sprawy dotyczyły m.in. jakości wody do spożycia w mieszkaniach prywatnych, niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, w tym m. in.:

- 3 wnioski dot. złej jakości wody do spożycia w mieszkaniach prywatnych w Knurowie i Gierałtowicach - przeprowadzone kontrole wraz z poborem prób wody nie potwierdziły słuszności wniesionych interwencji;
- 1 wniosek dot. występowania gryzoni na terenie osiedla przy ul. Granicznej w Knurowie. W związku z powyższym wystosowano pismo do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Knurowie z powiadomieniem Prezydenta Miasta Knurów o podjęcie działań przeprowadzenie deratyzacji studzienek kanalizacyjnych.
- 5 wniosków dot. złych warunków sanitarno-higienicznych panujących w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej. Przeprowadzone kontrole sanitarne potwierdziły występowanie nieprawidłowości w tym zakresie tj. brudne, zanieczyszczone narzędzia fryzjerskie, wielokrotne używanie narzędzi jednorazowych, zanieczyszczony roztwór płynu dezynfekcyjnego, nieprawidłowa dezynfekcja narzędzi, nieprawidłowo prowadzone procesy sterylizacji, brak opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nakładano mandaty karne lub wydawano decyzje administracyjne.

JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA NA TERENIE GMIN POWIATU GLIWICKIEGO

Powiat gliwicki

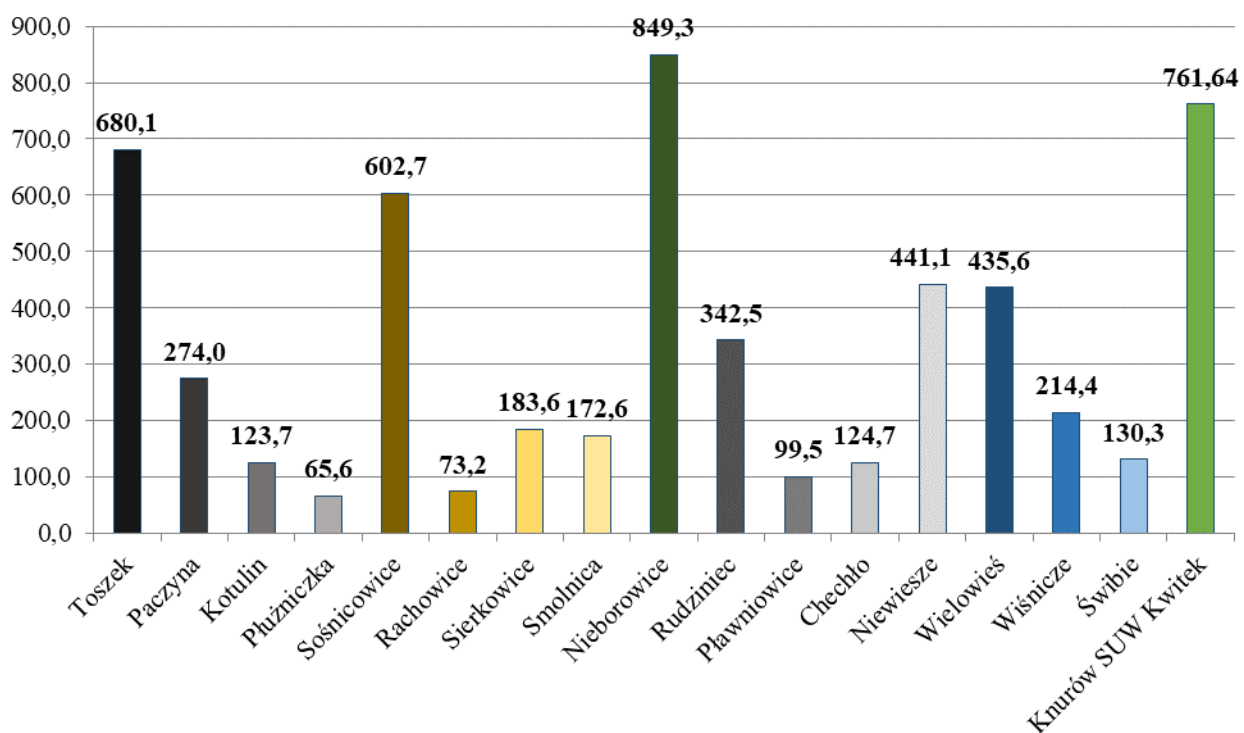
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach w 2018 r. prowadził nadzór sanitarny nad jakością wody pochodzącą z 19 ujęć wód głębinowych eksploatowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe, 9 indywidualnych ujęć zaopatrujących budynki użyteczności publicznej (3 szpitale, 6 ośrodków noclegowych) oraz w 46 punktach zgodności usytuowanych na

sieciach wodociągowych na terenie powiatu gliwickiego. Przeprowadzono kontrole sanitarne wszystkich urządzeń wodociągowych. Podczas kontroli nie stwierdzono żadnych uchybień sanitarno-technicznych oraz sanitarno-porządkowych.

Tabela 3. Podział wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę ze względu na wielkość produkcji

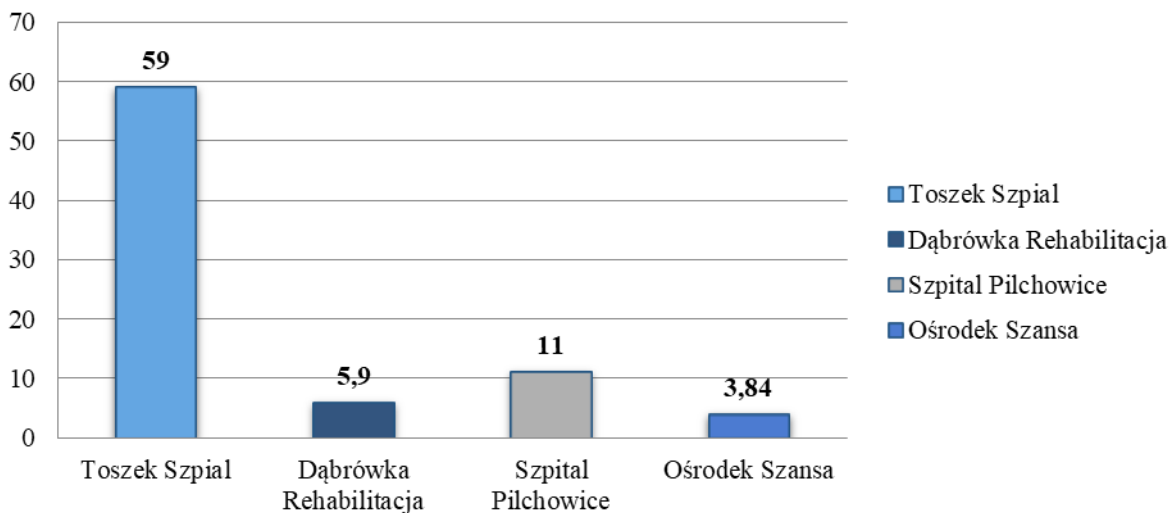
Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba urządzeń wodociągowych /wodociągów	Lokalizacja urządzenia wodociągowego/wodociąg	Ludność zaopatrywana w wodę
< 100	3	Gmina Sośnicowice: Rachowice; Gmina Toszek: Płużniczka, Gmina Rudziniec: Pławniowice	2 085
101 – 1 000	13	Miasto i Gmina Toszek: Toszek, Paczyna, Kotulin Miasto i Gmina Sośnicowice: Sośnicowice, Sierakowice, Smolnica Gmina Rudziniec: Rudziniec, Niewiesz, Chechło Gmina Wielowieś: Wielowieś, Wiśnicze, Świbie Gmina Pilchowice: Nieborowice	39 280
1 001 – 10 000	3	Gmina Pyskowice (zakup) Gmina Gieraltowice (zakup) Miasto Knurów: Kwitek, zakup	653 16
ujęcia indywidualne służba zdrowia	4	Miasto Toszek: Szpital Psychiatryczny Gmina Wielowieś: Dąbrówka - Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej Gmina Pilchowice: Pilchowice Szpital Gmina Rudziniec: Ośrodek Szansa	900
ujęcia indywidualne	5	Miasto Pyskowice: Home Lake, Tawerna Kormorany, Posejdon, Ośrodek Wędkarski, Maytur	osoby korzystające z ośrodków + pracownicy

Produkcja wody m³/d

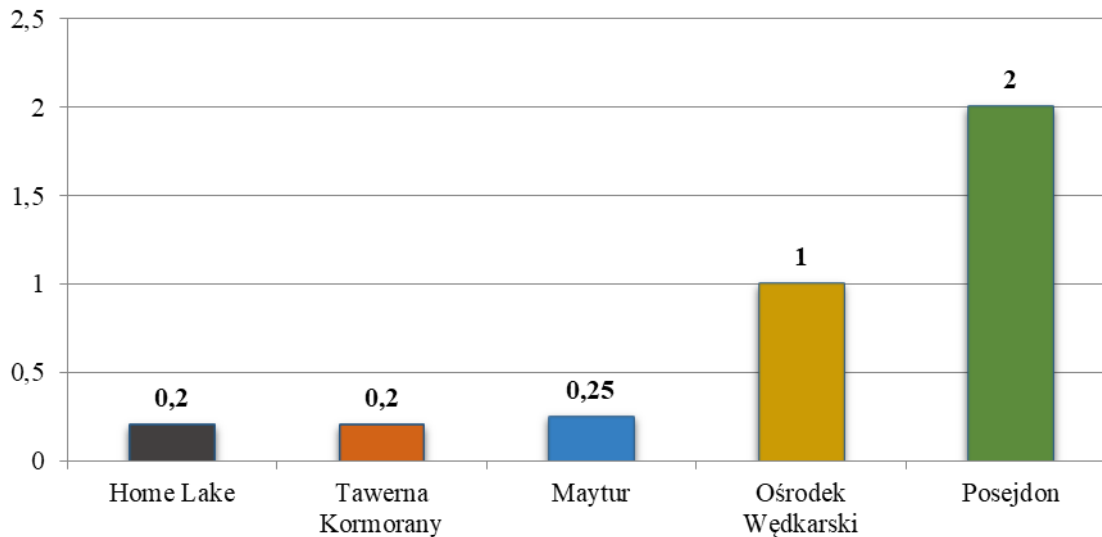
Rycina 1. Średnia dobowa produkcja poszczególnych ujęć własnych wody na terenie powiatu gliwickiego

Produkcja wody m³/d

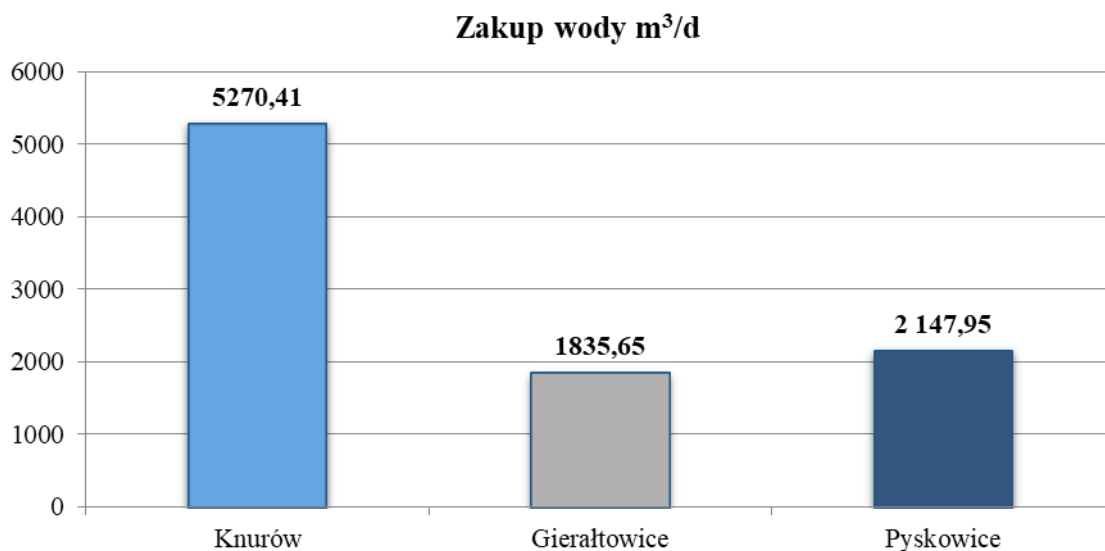

Rycina 2. Średnia dobowa produkcja wody pochodzącej z ujęć obiektów służby zdrowia na terenie powiatu gliwickiego

Produkcja wody m³/d

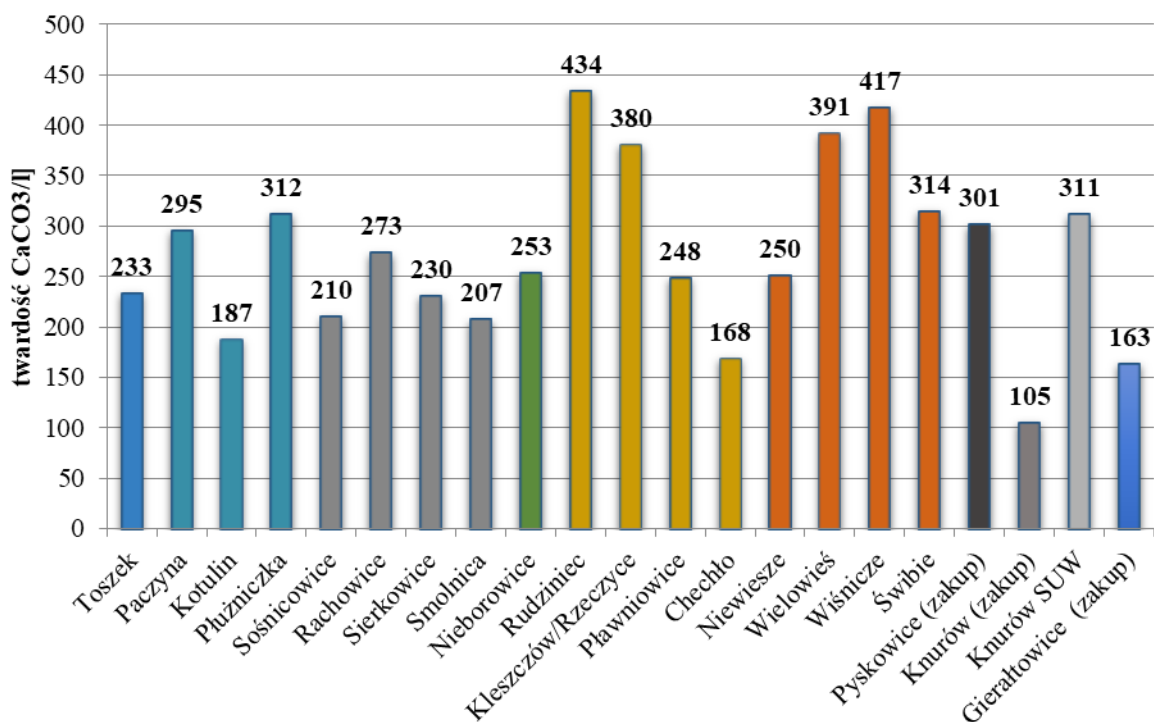

Rycina 3. Średnia dobowa produkcja wody pochodzącej z ujęć indywidualnych na terenie powiatu gliwickiego

Rycina 4. Średni dobowy zakup wody na terenie powiatu gliwickiego

Większość wody dostarczanej mieszkańcom powiatu Gliwice pochodzi z własnych ujęć głębinowych, część pochodzi z zakupu z ujęć powierzchniowych i miesza się w sieci z wodą głębinową. W związku z powyższym woda głębinowa dostarczana mieszkańcom charakteryzuje się wysoką twardością ogólną, której wartość wahała się w granicach od ok. 140 do 470 mg CaCO₃/l, gdzie w przypadku wody powierzchniowej twardość wynosi w przybliżeniu od 60 do 140 mg CaCO₃/l. W żadnej badanej próbce jej wartość nie przekroczyła jednak najwyższej dopuszczalnej, określonej w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Dopuszczalna maksymalna wartość wynosi 500 mg CaCO₃/l.

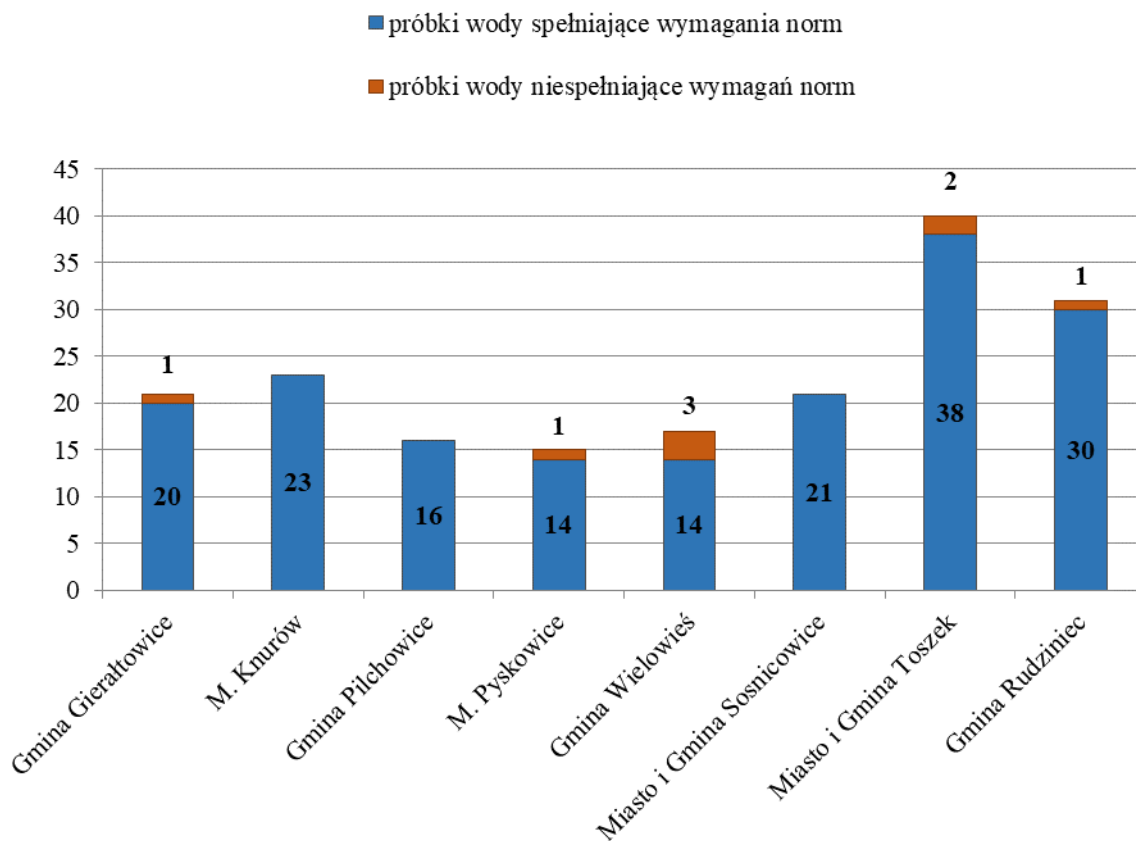

Rycina 5. Średnia twardość wody [CaCO₃/l] pochodzącej z ujęć głębinowych oraz z zakupu na terenie powiatu gliwickiego

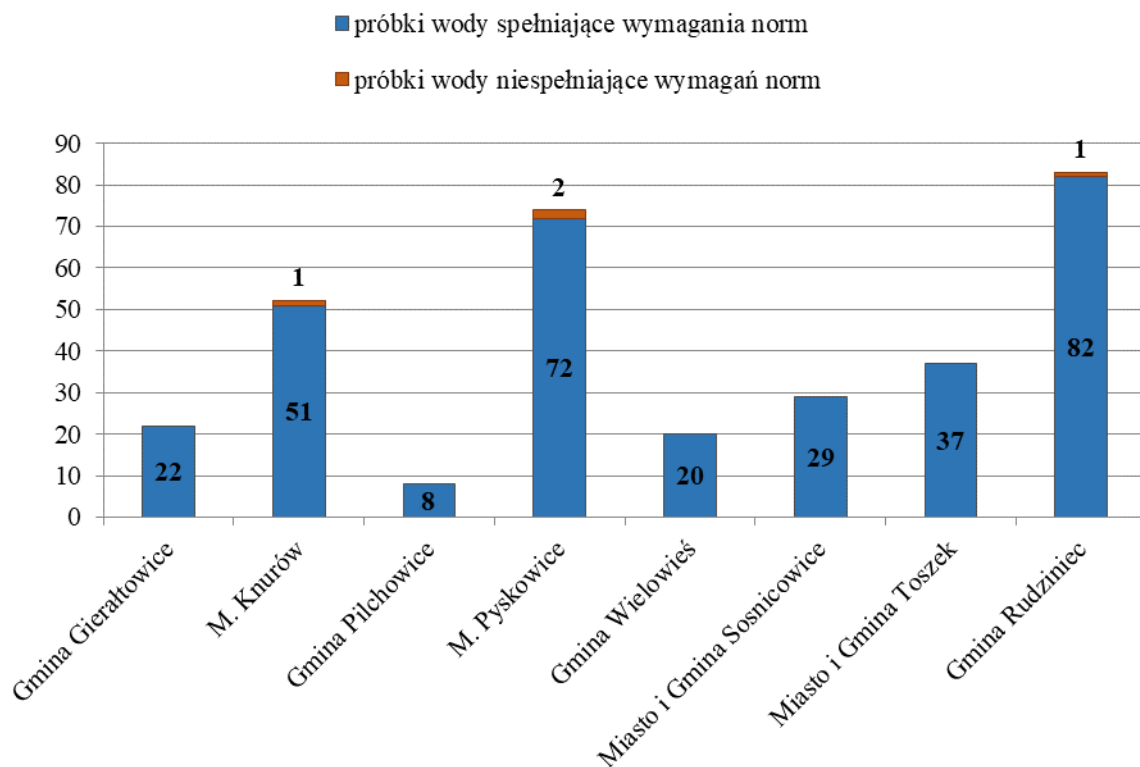
Na terenie nadzorowanych gmin w ramach kontroli urzędowej oraz kontroli wewnętrznej przebadano:

- pod kątem mikrobiologicznym:
 - 183 próbek (kontrola urzędowa),
 - 325 próbek (kontrola wewnętrzna),
- pod kątem fizykochemicznym:
 - 196 próbek (kontrola urzędowa),
 - 328 próbek (kontrola wewnętrzna).

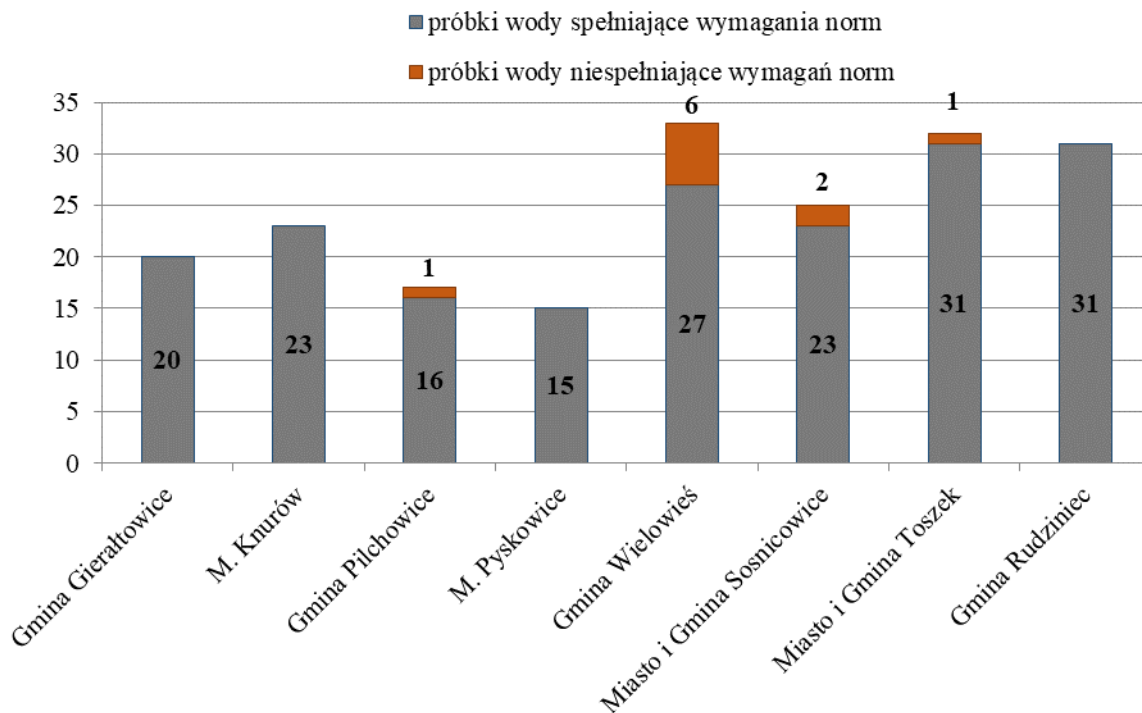
PPIS w Gliwicach po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w 2018 r. na terenie powiatu gliwickiego stwierdza przydatność wody do spożycia w badanym zakresie mikrobiologicznym, fizykochemicznym, chemicznym oraz organoleptycznym.

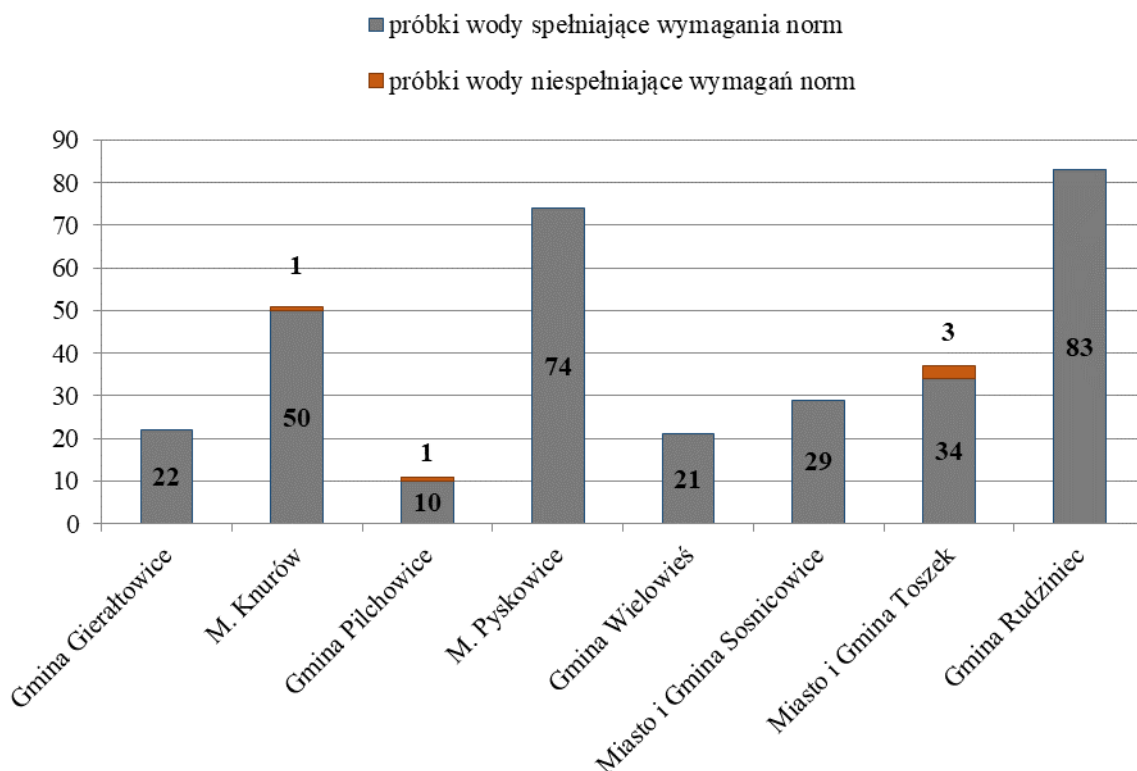
Rycina 6. Jakość próbek wody przebadanych pod względem mikrobiologicznym na terenie powiatu gliwickiego w 2018 r. (kontrola urzędowa)

Rycina 7. Jakość próbek wody przebadanych pod względem mikrobiologicznym na terenie powiatu gliwickiego w 2018 r. (kontrola wewnętrzna)

Rycina 8. Jakość próbek wody przebadanych pod względem fizykochemicznym na terenie powiatu gliwickiego w 2018 r. (kontrola urzędowa)

Rycina 9. Jakość próbek wody przebadanych pod względem fizykochemicznym na terenie powiatu gliwickiego w 2018 r. (kontrola wewnętrzna)

Przekroczenia parametrów mikrobiologicznych stwierdzono w 11 próbkach wody pobranych z punktów zgodności (7 próbek w ramach kontroli urzędowej, 4 próbki w ramach kontroli wewnętrznej), natomiast przekroczenia parametrów fizykochemicznych w 15 próbkach (10 próbek - kontrola urzędowa, 5 próbek - kontrola wewnętrzna).

Tabela 4. Wykaz przekroczeń wartości parametrycznych na terenie Powiatu Gliwice

Gmina	Przekroczone parametry (wodociąg)	Maksymalna wartość przekroczenia	Wartość parametryczna
KNURÓW	bakterie gr. coli (GPW)	1 jtk/ 100ml	0 jtk/100ml
	żelazo (GPW)	445 µg/l	200 µg/l
PYSKOWICE	bakterie gr. coli (GPW)	1 jtk/ 100ml	0 jtk/100ml

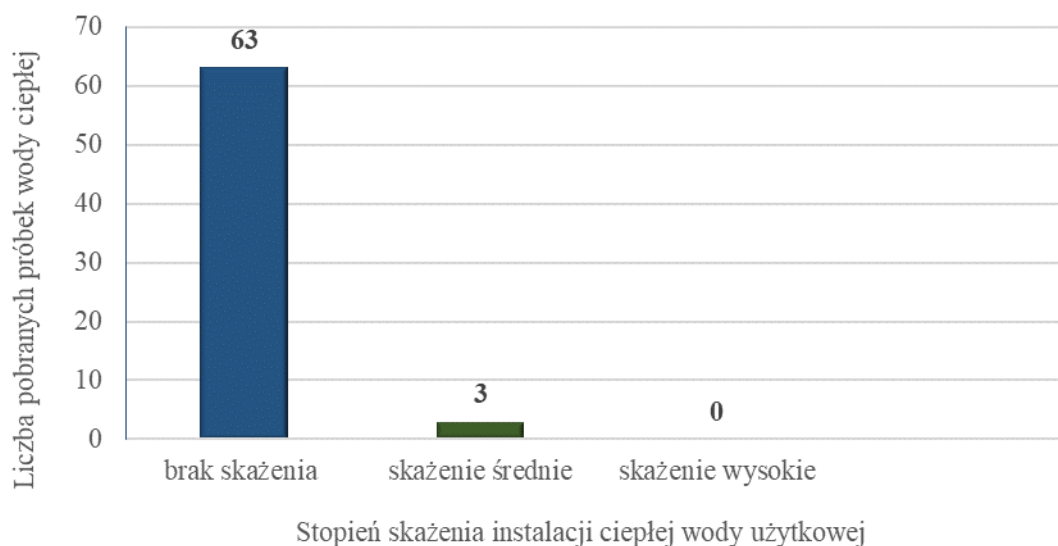
	ogólna l. mikroorganizmów po 72h	150 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian*
SOŚNICOWICE	żelazo (Sierakowice)	255 µg/	200 µg/l
	mętność (Sierakowice)	3,3 NTU	1 NTU
	żelazo (Smolnica)	309 µg/l	200 µg/l
TOSZEK	bakterie gr. coli (Toszek)	12 jtk/ 100ml	0 jtk/100ml
	Enterokoki (Toszek)	1 jtk/ 100ml	0 jtk/100ml
	ogólna l. mikroorganizmów po 72h (Toszek)	176 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian*
	żelazo (Toszek)	250 µg/l	200 µg/l
	mętność (Toszek)	2,4 NTU	1 NTU
	mętność (Paczyna)	1,3 NTU	1 NTU
	ogólna l. mikroorganizmów po 72h (Paczynka)	174 jtk/ml*	bez nieprawidłowych zmian*
GIERAŁTOWICE	-	-	-
PILCHOWICE SZPITAL CHORÓB PŁUC PILCHOWICE	mangan	110 µg/l	50 µg/l
WIELOWIEŚ	azotany	59,1 mg/l (SUW Wiśnicze) 51,6 mg/l (SUW Świbie)	50 mg/l

DĄBRÓWKA – ODDZIAŁ REHABILITACJI	ogólna l. mikroorganizmów po 72h żelazo mętność	290 jtk/1ml*(SUW Świbie) 265 µg/l 2 NTU	bez nieprawidłowych zmian* 200 µg/l 1 NTU
RUDZINIEC	ogólna l. mikroorganizmów po 72h (Kleszczów) ogólna l. mikroorganizmów po 72h (Rzeczyce)	160 jtk/1ml* 195 jtk/1ml*	bez nieprawidłowych zmian* bez nieprawidłowych zmian*

*uzyskany wynik świadczy o wykrytych nieprawidłowych zmianach

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach każdorazowo informował jednostkę odpowiedzialną za jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wnosząc o podanie przyczyny wystąpienia przekroczenia i wskazanie działań zmierzających do jego usunięcia. Skuteczność przeprowadzanych działań naprawczych za każdym razem potwierdzana była pozytywnymi wynikami badań próbek wody.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2018 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w 15 obiektach, ogółem pobrano 71 próbek wody ciepłej, z czego w 3 stwierdzono nieprawidłowości.

Rycina 10. Zestawienie liczby przebadanych próbek wody ciepłej na terenie powiatu gliwickiego pod względem parametru mikrobiologicznego *Legionella sp.* w zależności od oceny skażenia.

Miasto Knurów

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 36300 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – ok. 6032,05 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11,
- Producentem wody jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11 oraz Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. przy ul. Wojewódzkiej 19 w Katowicach

Mieszkańcy Miasta Knurów zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11. Woda zasilająca miasto pochodzi z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach (ujęcie powierzchniowe „Goczałkowice”) oraz z własnego ujęcia głębinowego „Kwitek” przy ul. Ks. Koziółka w Knurowie. Stacja Uzdatniania Wody „Kwitek” zasilana jest wodą z dwóch studni głębinowych Vzbis oraz Vlzbis. Uzdatnianie wody odbywa się równolegle na 3 filtrach z granulowanym materiałem filtracyjnym Pyrolox. Dezynfekcja końcowa prowadzona w sposób ciągły z zastosowaniem podchlorynu sodu.

Przeprowadzona kontrola sanitarna stacji uzdatniania wody KWITEK, w trakcie której dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych nie wykazała uchybień.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Knurowie pobrało z ujęcia wody oraz stałych punktów monitoringowych:

- 38 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 38 próbek do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem działania na 2018 r. upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali:

- 23 próbki do badań mikrobiologicznych,

- 23 próbki do badań fizykochemicznych.

Ponadto Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe S.A. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrało ze studzienki wodomierzowej zlokalizowanej przy ul. Lignozy: 14 próbek do badań mikrobiologicznych i 13 próbek do badań fizykochemicznych.

Tabela 5. Ujęcia wody na terenie Knuruwa/ Woda z zakupu od GPW S.A.

Lp.	Nazwa	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości / dzielnice
1.	SUW „Kwitek”	761,64	36300	Knurów – okolice: ul. Wolności, ul. Jęczmienna, ul. 1 Maja, ul. Sobieskiego, ul. Batorego, ul. Kazimierza Wielkiego, ul. Wilsona, ul. Niepodległości (do wysokości Szpitala), ul. Dworcowej (okolice Komisariatu, Przychodni Unia Bracka), ul. Rakoniewskiego, Osiedle Fińskie Domki Osiedle Redyna)
2.	Zakup od GPW S.A.	5270,41		pozostałe dzielnice Knuruwa

PWIK Sp. z o.o. w Knurowie oraz z GPW SA zgłosiło 24 informacje o przerwach w dostawie wody w związku z planowanymi pracami oraz wystąpieniem sytuacji awaryjnych.

W próbkę wody pobranej w grudniu z sieci magistralnej GPW SA w Katowicach przy ul. Zwycięstwa/Lignozy stwierdzono przekroczenie żelaza 445 µg/l, przy wartości parametrycznej 200 µg/l. Wzrost stężenia żelaza w wodzie spowodowany był prawdopodobnie wzmożonym płukaniem nowego odcinka magistrali. PWiK Sp. z o.o. w Knurowie wezwało GPW SA do podjęcia działań mających na celu doprowadzenie wartości powyższego parametru do wartości zalecanej w przepisach. W celu oceny skuteczności podjętych działań korygujących przeprowadzono badanie kontrolne, które nie wykazało nieprawidłowości – żelazo 94 µg/l.

Obecność żelaza w wodzie, zwłaszcza w ilościach stwierdzonych w badanych próbkach nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego, może natomiast wpłynąć na brudzenie armatury i pranej odzieży, a także na akceptowalność przez konsumenta, powodując zwiększoną mętność i zmianę zapachu oraz smaku wody.

W próbce wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów SA w lipcu ze studni wodomierzowej przy ul. Lignozy wykazano obecność bakterii grupy coli w liczbie 1 jtk/ 100 ml, przy braku obecności bakterii kałowych. Przedział ufności wyniku badania został zdefiniowany na poziomie [0;8] jtk/100ml. Z uwagi na charakterystykę metodyki badawczej nie można jednoznacznie stwierdzić stanu utraty bezpieczeństwa mikrobiologicznego wody. Powtórne badania wody nie wykazała obecności ww. wskaźnika mikrobiologicznego.

Bakterie grupy coli należą do mikroorganizmów nietworzących form przetrwalnikowych, wśród których występują zarówno gatunki kałowe jak i środowiskowe. Część z nich ma zdolność do namnażania się w wodzie. Jest to wskaźnik mikrobiologiczny nie mający bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast obecność bakterii grupy coli może świadczyć o wtórnym zanieczyszczeniu wody wodociągowej np. materiałem roślinnym lub glebą, dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową bądź złym stanie instalacji sieci wodociągowej. Parametr ten może być przydatny w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

W 2018r. z terenu Miasta Knurów wniesiono 1 interwencję dotyczącą złej jakości wody („woda koloru herbaty”) w lokalu mieszkalnym przy ul. K. Wielkiego w Knurowie. W związku z powyższym upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pobrali w lokalu mieszkalnym próbki wody do badań mikrobiologicznych, chemicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych. Analiza laboratoryjna wody pobranej celem określenia jej jakości od wodomierza do kranu użytkownika (bez odpuszczenia) oraz próbki pobranej po odpuszczeniu w celu określenia jakości w sieci dystrybucyjnej wykazała, iż wartości wszystkich badanych parametrów (bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, enterokoki, *Clostridium perfringens*, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C po 72h, mętność, barwa, zapach, pH, przewodność elektryczna właściwa, twardość ogólna, jon amonowy, azotany, azotyny, żelazo, mangan, glin, wapń, magnez, siarczany) spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

Badania laboratoryjne próbek wody pobranych w 3 obiektach: ZOL Sp. z o.o. przy ul. Dworcowej 3, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy NADZIEJA przy ul. Parkowej 1 A, Knurów oraz Obiekt noclegowy Protos przy ul. Szpitalnej 29 nie wykazały nieprawidłowości.

W Szpitalu w Knurowie Sp. z o.o. przy ul. Niepodległości 8 stwierdzono skażenie średnie w 1 z 4 pobranych próbek wody, świadczące o punktowym zanieczyszczeniu instalacji wody ciepłej. W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną nr NS/HK-4563L-3/D-11/18 z dnia 07.02.2018 r. zarządzającą w terminie do dnia 28.02.2018 r. doprowadzić parametr mikrobiologiczny wody ciepłej w zakresie obecności bakterii *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa. Badania kontrolne nie wykazały przekroczeń, w związku z czym zakończono postępowanie administracyjne.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu Miasta Knurów oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2018 r.

Miasto Pyskowice

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 16751 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – ok. 2 147,95 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47.

Woda dostarczana mieszkańcom Pyskowic pochodzi wyłącznie z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Do północnej części miasta oraz Osiedla Centrum woda doptywa z Zabytkowej Stacji Wodociągowej "Zawada" przy ul. Bytomskiej w Karchowicach (4 studnie). Południowy obszar miasta zasilany jest ze studni znajdującej się przy ul. Piaskowej 4 w Pyskowicach. Woda ta wtłaczana jest do sieci bez dodatkowego uzdatniania. Dezynfekcja prowadzona jest za pomocą podchlorynu sodu.

Za dystrybucję wody na terenie miasta Pyskowice odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach pobrało ze stałych punktów monitoringowych:

- 60 próbek wody do badań mikrobiologicznych
- 60 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Ponadto w ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem działania na 2018 r. oraz z prowadzeniem wzmożonego nadzoru upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pobrali:

- 15 próbek wody do badań mikrobiologicznych
- 15 próbek do badań fizykochemicznych.

Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach pobrało po 14 próbek wody do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych ze studni przy ul. Piaskowej w Pyskowicach.

Badania laboratoryjne próbki wody pobranej w okresie letnim wykazały wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h mogący świadczyć o nieprawidłowych zmianach, co mogło być związane z podwyższoną temperaturą wody w sieci wodociągowej sprzyjającą tworzeniu się biofilmu. Dział laboratoryjny PWIK sp. z o.o. w Gliwicach monitorował jakość wody, pobierając i wykonując zwiększoną ilość analiz mikrobiologicznych wody z sieci wodociągowej ze szczególnym uwzględnieniem stałych punktów monitoringowych.

Ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h należy do wskaźników mikrobiologicznych służących do oceny szczelności i czystości systemu dystrybucji wody. Badanie to pozwala na wykrycie mikroorganizmów heterotroficznych, nie jest to wskaźnik obecności patogenów, ale daje informacje o skuteczności prowadzenia procesów uzdatniania i dezynfekcji wody, celem których jest utrzymanie jak najmniejszej liczebności populacji drobnoustrojów.

W 2 próbkach wody pobranych ze studni przy ul. Piaskowej w miesiącach czerwcu i wrześniu kontrola wewnętrzna prowadzona przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. wykazała obecność bakterii grupy coli w liczbie 1 jtk/100 ml i 2 jtk/100ml, przy braku obecności bakterii kałowych. Przedział ufności wyniku badania został zdefiniowany na poziomie

[0;8] jtk/100ml. Z uwagi na charakterystykę metodyki badawczej nie można jednoznacznie stwierdzić stanu utraty bezpieczeństwa mikrobiologicznego wody. Powtórne badania wody nie wykazały obecności ww. wskaźnika mikrobiologicznego.

Bakterie grupy coli należą do mikroorganizmów nietworzących form przetrwalnikowych, wśród których występują zarówno gatunki kałowe jak i środowiskowe. Część z nich ma zdolność do namnażania się w wodzie. Jest to wskaźnik mikrobiologiczny nie mający bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast obecność bakterii grupy coli może świadczyć o wtórnym zanieczyszczeniu wody wodociągowej np. materiałem roślinnym lub glebą, dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową bądź złym stanie instalacji sieci wodociągowej. Parametr ten może być przydatny w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

W 2018 r. na terenie Miasta Pyskowice nie było zgłoszeń reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu Miasta Pyskowice oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2018 r.

Na terenie Miasta Pyskowice w 2018 r. funkcjonowało 5 podmiotów wykorzystujących wodę pochodzącą z indywidualnych ujęć, jako część działalności handlowej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego wykorzystujących wodę dla mniej niż 50 osób lub mniej niż średnio 10m³ wody na dobę zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294)

- PHU Posejdon, ul. Nad Kanałem 1 F, Pyskowice-Dzierżono
- Tawerna Kormorany, ul. Nad Kanałem 7, Pyskowice-Dzierżono
- Home Lake, ul. Węgorza 1, Pyskowice-Dzierżono
- Ośrodek Wędkarski, ul. Wędkarzy, Pyskowice-Dzierżono

- Ośrodek żeglarski Maytur, ul. Nad Kanałem 5, Pyskowice-Dzierżono

Są to obiekty świadczące usługi noclegowe całoroczne i sezonowe zlokalizowane przy zbiorniku wodnym Dzierżno Duże, zaopatrywane w wodę z głębinowych ujęć indywidualnych bez podłączenia do wodociągu sieciowego. Woda wykorzystywana jest do celów sanitarnych oraz spożywczych.

W ramach kontroli urzędowej w 2018 r. upoważnieni Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali:

- 16 próbek wody do badań mikrobiologicznych
- 16 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Obiekty: Ośrodek Wędkarski oraz Ośrodek Żeglarski Maytur ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań w 2018 r. w uzgodnieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gliwicach. Pomimo wystosowanych pism do ośrodków Dom Przyjęć Posejdon, Home Lake oraz Tawerna Kormorany zarządcy nie ustalili harmonogramu badań jakości wody przeznaczonej do spożycia i nie przedstawili żadnego sprawozdania z badań wody, co świadczy o braku prowadzenia kontroli wewnętrznej.

Z uwagi na obecność bakterii grupy coli w wodzie wydano 2 decyzje administracyjne (Dom Przyjęć Posejdon, Tawerna Kormorany) stwierdzające brak przydatności wody do spożycia, zobowiązujące strony do:

- podjęcia skutecznych działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody w obiekcie w zakresie parametrów mikrobiologicznych do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) oraz bieżącego informowania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach o zakresie i terminach podejmowanych działań,
- zapewnienia odbiorcom wody zastępczego źródła wody odpowiadającej wymaganiom dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- skutecznego poinformowania odbiorców wody pochodzącej z indywidualnego ujęcia o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi.

- I. Dom Przyjęć Posejdon, ul. Nad Kanałem 1F, Pyskowice – decyzja nr: NS/HK-4560St-1/D-119/18 z dnia 18.07.2018 r. (bakterie grupy coli- 490 jtk/100ml, przy wartości parametrycznej 0 jtk/100ml, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C±2°C po 72h >300 jtk/1ml, co może świadczyć o nieprawidłowych zmianach). Badania kontrolne przeprowadzone po podjętych działaniach naprawczych polegających na dezynfekcji studni, wykazały wykonanie zarządzeń ww. decyzji. W związku z powyższym wydano decyzję o przydatności wody do spożycia nr NS/HK-4560St-1/D-121/18 z dnia 24.07.2018 r.
- II. Tawerna Kormorany, ul. Nad Kanałem 7, Pyskowice – decyzja nr: NS/HK-4560St-2/D-117/18 z dnia 18.07.2018 r. (bakterie grupy coli - 411 jtk/100ml, przy wartości parametrycznej 0 jtk/100ml, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C±2°C po 72h- 279 jtk/1ml, co może świadczyć o nieprawidłowych zmianach). Badanie kontrolne wykonane po przeprowadzeniu działań naprawczych polegających na wymianie pompy i dezynfekcji studni wykazało wykonanie zarządzeń ww. decyzji. Z uwagi na powyższe wydano decyzję o przydatności wody do spożycia nr NS/HK-4560-St-2/D- 157/18 z dnia 16.08.2018 r.

Prowadzony nadzór nad jakością wody w ramach kontroli urzędowej w obiekcie Tawerna Kormorany wykazał również obecność bakterii grupy coli w ilości 28 jtk/100 ml w próbce wody pobranej w miesiącu kwietniu. Ponowne badanie nie wykazało nieprawidłowości. Ponadto w 3 próbkach wody stwierdzono przekroczenia mętności (2,2 - 4,2 NTU, wartość parametryczna 1 NTU), w 2 żelaza (224 µg/l, 210 µg/l, wartość parametryczna 200 µg/l), w 1 manganu (71 µg/l, wartość parametryczna 50 µg/l), co w skali roku świadczy o pogorszeniu jakości wody ujmowanej. PPIS w Gliwicach nie otrzymał informacji o prowadzonych działaniach naprawczych.

Zarządca obiektu z dniem 31.08.2018 r. zakończył prowadzenie działalności pod ww. adresem, tym samym został wypisany z ewidencji PPIS w Gliwicach.

Przekroczenia wartości parametrów fizykochemicznych stwierdzono w dwóch próbkach wody pobranych na terenie Ośrodka Home Lake w ramach kontroli urzędowej tj.

- I. mętność – 5,2 NTU (wartość parametryczna 1 NTU) w kwietniu
- II. mętność – 3 NTU (wartość parametryczna 1 NTU)
żelazo – 593 µg/l (wartość parametryczna 200 µg/l)
mangan – 111 µg/l (wartość parametryczna 50 µg/l) w lipcu

Zarządca nie przedstawił informacji o przeprowadzonych działaniach naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do wymagań określonych w przepisach prawa oraz terminie ich

realizacji. Powtórne badania wykonane przez przedstawicieli PPIS w Gliwicach nie wykazały utrzymujących się przekroczeń.

Z częstotliwości oraz zakresu prowadzonych badań zgodnie z ustalonym harmonogramem wywiązały się 2 podmioty tj. Ośrodek Żeglarski Maytur oraz Ośrodek Wędkarski pobierając po 2 próbki wody do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych.

Analiza laboratoryjna próbek wody pochodzącej z ujęcia na terenie Ośrodka Maytur wykazała podwyższoną zawartość manganu w 1 próbce wody. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości. Mangan jest wskaźnikiem naturalnie występującym w wodach głębinowych i w stężeniach $<400\mu\text{g/l}$ nie stanowi żadnego zagrożenia dla bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów. Woda o wysokiej zawartości manganu może powodować brudzenie armatury i zmianę barwy, zapachu oraz smaku wody. Wszystkie pozostałe badane parametry spełniały wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W związku z przekroczeniami wartości parametrycznych manganu ($362- 399 \mu\text{g/l}$, przy wartości parametrycznej $50 \mu\text{g/l}$) w wodzie zaopatrującej Ośrodek Wędkarski wydano decyzję o warunkowej przydatności wody do spożycia nr NS/HK-4560-St-2/D- 157/18 z dnia 16.08.2018 r. nakazującą:

- doprowadzić parametr fizykochemiczny wody tj. mangan, do wartości zgodnych z obowiązującymi normami jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w terminie do dnia 30.09.2020 r. pod następującymi warunkami:
 - maksymalna zawartość manganu w wodzie udostępnianej konsumentom w Ośrodku Wędkarskim do dnia 30.09.2020 r. nie przekroczy wartości $400 \mu\text{g/l}$,
 - prowadzenia wzmożonego nadzoru ww. parametru oraz niezwłocznego przedkładania sprawozdań z badań Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Gliwicach,
 - poinformowania konsumentów o warunkowej przydatności wody do spożycia, z uwagi na przekroczoną zawartość manganu.

Zarządca obiektu planuje instalację urządzenia do uzdatniania wody.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

W 2018 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii w trzech obiektach: Dom Przyjęć Posejdon przy ul. Nad Kanałem 1F, Ośrodek Energetyk przy ul. Na Grobli 2 oraz Szpital w Pyskowicach Sp. z o.o. przy ul. Szpitalnej 2. Analiza wyników badań nie wykazała nieprawidłowości.

Miasto i gmina Sośnicowice

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 8502 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 1202,05 m³/d
- Za dystrybucję i produkcję wody odpowiada Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej przy ul. Powstańców 6 w Sośnicowicach oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47.

Woda dostarczana mieszkańcom gminy Sośnicowice pochodzi z 4 ujęć głębinowych eksploatowanych przez Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej przy ul. Powstańców 6 w Sośnicowicach tj. ujęcia w Sierakowicach, Sośnicowicach, Smolnicy oraz w Rachowicach. Wyjątek stanowi rejon Kozłowa oraz część Smolnicy, które zaopatrywane są w wodę głębinową przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47.

Na terenie gminy Sośnicowice występują wody charakteryzujące się podwyższoną wartością żelaza i manganu. W związku z powyższym na stacjach uzdatniania wody pracują urządzenia redukujące ww. parametry. Na stacji uzdatniania wody w Rachowicach proces odżelaziania i odmanganiania przebiega w wyniku aeracji oraz filtracji na dwóch połączonych równolegle ciśnieniowych filtrach pośpiesznych z dwuwarstwowym złożem filtracyjnym (piasek, żwir). Uzdatnianie wody na stacji w Smolnicy odbywa się poprzez napowietrzanie w 3 statycznych mieszaczach, filtracji na 3 ciśnieniowych filtrach pośpiesznych (dwuwarstwowe złożo filtracyjne żwirowe). Dezynfekcja jest prowadzona stale podchlorynem sodu. Na Stacji Uzdatniania Wody w Sierakowicach zamontowane są 2 aeratory oraz 5 filtrów (2 filtry ciśnieniowe piaskowo-żwirowe, 3 filtry mechaniczne z kolumnami kontaktowymi wypełnionymi złożem z podsypki żwirowej,

Ironitu, rudy nadmanganianowej). Stacja Uzdatniania Wody w Sośnicowicach działa w oparciu o 3 równolegle połączone filtry pośpieszne ze złożem dwuwarstwowym (żwir kwarcowy, złożo katalityczne). Woda poddawana jest stałej dezynfekcji podchlorynem sodu na Stacjach Uzdatniania Wody w Sierakowicach, Smolnicy oraz Sośnicowicach. Ujęcie w Rachowicach jest dezynfekowane okresowo.

W 2018 r. przeprowadzono kontrole sanitarne wszystkich Stacji Uzdatniania Wody zaopatrujących w wodę gminę Sośnicowice. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień, a stan sanitarny urządzeń wodociągowych oceniono jako dobry.

Tabela 6. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Miasta i Gminy Sośnicowice

Lp.	Ujęcie wody	Liczba punktów monitoringowych na sieci	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Sośnicowice	3	602,74	4021	Sośnicowice, Łany Wielkie, Trachy, Bargłówka,
2	SUW Sierakowice	2	183,56	1431	Sierakowice, Tworóg Mały
3	SUW Rachowice	1	73,15	714	Rachowice
4	SUW Smolnica	1	172,60	872	Smolnica
5	PWiK Sp. z o.o. w Gliwicach SUW	1	170	1464	Kozłów, część Smolnicy

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem na 2018 r. Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej przy ul. Powstańców 6 w Sośnicowicach oraz przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47 pobrało z ujęć wody oraz stałych punktów monitoringowych:

- 29 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 29 próbek wody do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem działania na 2018 r. upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pobrali:

- 21 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 21 próbek do badań fizykochemicznych,

oraz 4 próbki wody do badań fizykochemicznych w ramach dodatkowego nadzoru sanitarnego.

Wszystkie badane parametry w próbkach wody pobranych ze Stacji Uzdatniania Wody w Rachowicach, ze Stacji Uzdatniania Wody w Sośnicowicach oraz z punktów monitoringowych zaopatrywanych przez ww. ujęcia pod względem mikrobiologicznym, fizykochemicznym i organoleptycznym spełniały wymagania rozporządzenia Ministra w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Przekroczenia parametrów fizykochemicznych stwierdzono w 2 próbkach. W jednej próbce wody pobranej w marcu z punktu monitoringowego przy ul. Szkolnej w Smolnicy analiza laboratoryjna wykazała ponadnormatywną zawartość żelaza. Badanie kontrolne wykonane przez organy Inspekcji Sanitarnej wody podawanej do sieci oraz wody w ww. punkcie zgodności nie potwierdziły nieprawidłowości, co świadczy o incydentalnym charakterze oraz małym zasięgu zdarzenia.

Zwiększone stężenie żelaza oraz podwyższoną mętność stwierdzono w próbce wody pobranej w październiku w ramach kontroli urzędowej z punktu monitoringowego przy ul. Wiejskiej zaopatrywanego z SUW Sierakowice. Wzrost wartości powyższych wskaźników mógł być spowodowany stagnacją wody w dość długim odcinku instalacji wewnętrznej budynku (\varnothing 50 mm) pomiędzy wodomierzem a punktem czerpalnym. Badania kontrolne przeprowadzone w ww. punkcie oraz na stacji uzdatniania wody nie wykazały przekroczeń wartości parametrycznych ustalonych dla żelaza i mętności. Z uwagi na to, iż przedsiębiorstwo nie ponosi odpowiedzialności za sieć wewnętrzną budynku konieczna była zmiana punktu poboru na 2019 r.

ZGKiM w Sośnicowicach prowadzi systematyczne badania stężenia żelaza i manganu w wodzie podawanej do sieci ze wszystkich stacji uzdatniania za pomocą kolorymetru, w celu wzmożonego monitoringu procesu uzdatniania wody.

Obecność żelaza w wodzie, zwłaszcza w ilościach stwierdzonych w badanych próbkach nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego, może natomiast wpłynąć na brudzenie armatury i pranej odzieży, a także na akceptowalność przez konsumenta, powodując zwiększoną mętność i zmianę zapachu oraz smaku wody. Występowanie krótkotrwałych, lokalnych przekroczeń ww. parametrów wody jest związane najczęściej ze stanem sieci wodociągowej oraz wielkością poboru wody przez odbiorców.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne, fizykochemiczne i organoleptyczne spełniały wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2018 r. na terenie Miasta i Gminy Sośnicowice nie wniesiono żadnych interwencji dotyczących złej jakości fizykochemicznej i mikrobiologicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2018 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* obiekcie Dom Pomocy Społecznej OSTOJA przy ul. Kozielskiej 1 w Sośnicowicach. Analiza wyników badań nie wykazała nieprawidłowości.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu Miasta i gminy Sośnicowice oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2018 r.

Miasto i Gmina Toszek

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 10320 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody –1224,33 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada REMONDIS Aqua Toszek Sp. z o.o. przy ul. Górnośląskiej 2 w Toszku oraz Szpital Psychiatryczny w Toszku, ul. Gliwickiej
- Producentami wody są: REMONDIS Aqua Toszek Sp. z o.o. przy ul. Górnośląskiej 2; Szpital Psychiatryczny w Toszku, ul. Gliwickiej 5; Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu przy ul. Leśnej 6; Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Gminy Wielowieś przy ul. Lipowej 14 w Sierotach; Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach przy ul. Wojewódzkiej 19

Tabela 7. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę Miasta i Gminy Toszek

Lp.	Ujęcie wody	Liczba punktów zgodności	Produkcja/zakup wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Toszek	3	680,05	5403	Toszek, Sarnów, Pisarzowice, Ciochowice, Boguszyce, Szpital w Toszku
2	SUW Paczyna	2	228,35	1807	Paczyna, Pniów
3	SUW Płużniczka	2	65,58	571	Płużniczka, Pawłowice, Ligota Toszecka
4	SUW Kotulin	2	123,72	1201	Kotulin
5	SUW Szpital Psychiatryczny	3	59	650	Toszek (na potrzeby szpitala, budynki mieszkalne)
6	ZBGMiK w Rudzińcu (SUW Chechło)	2	16,94	141	Proboszczowice

7	ZBGMiK w Wielowisi (SUW Wiśnicze)	2	43,87	489	Kotliszowice, Wilkowiczki (gm. Toszek)
8	GPW S.A. Katowice	1	6,82	58	Paczynka

Miasto i gmina Toszek zaopatrywane są w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi przez REMONDIS Aqua Toszek Sp. z o.o. przy ul. Górnośląskiej 2 w Toszku. Woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych w Toszku, Paczynie, Płużniczce i Kotulinie oraz z zakupu od Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu, Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Gminy Wielowieś oraz Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach.

SPZOZ Szpital Psychiatryczny w Toszku przy ul. Gliwickiej 5 posiada własne ujęcie wód podziemnych o średniej dobowej produkcji 61,64 m³. Na terenie obiektu i budynków przyszpitalnych przebywa 1250 osób. Niedobory wody uzupełniane są z „wodociągu Toszek” zarządzanego przez przedsiębiorstwo Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o.

Stacje uzdatniania wody na terenie gminy zasilane są w wodę o dużej zawartości żelaza i manganu. Wody surowe poddawane są procesowi odżelaziania i odmanganiania z wykorzystaniem filtracji na złożach piaskowo-żwirowych. Stacja Uzdatniania Wody Kotulin zasilana jest wodą podziemną z utworów karbonu ze studni podstawowych S-1, S-3 oraz awaryjnej S-2. W Paczynie eksploatowane są dwie studnie głębinowe: studnia podstawowa S4 oraz rezerwowa S3. Stacje Uzdatniania Wody w Płużniczce oraz w Szpitalu w Toszku wykorzystują wodę z pojedynczych studni głębinowych. Do wspomaganie koagulacji na Stacji Uzdatniania Wody w Toszku wykorzystującej dwie studnie głębinowe, jako koagulant stosowany jest poliakryloamid,. Na wszystkich stacjach uzdatniania wody dezynfekcja prowadzona jest okresowo z zastosowaniem podchlorynu sodu.

Przeprowadzone kontrole sanitarne Stacji Uzdatniania Wody, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych nie wykazały uchybień.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem przedsiębiorstwo Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. prowadziło monitoring z ujęć oraz stałych punktów zgodności. Ogółem pobrano:

- 24 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 24 próbki do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem działania na 2018 r. oraz wzmożonym nadzorem upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali:

- 37 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 29 próbek do badań fizykochemicznych.

Z indywidualnego ujęcia wody na terenie Szpitala Psychiatrycznego w Toszku w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz bieżącego nadzoru sanitarnego Zarządca pobrał z ujęcia wody oraz punktu monitoringowego zlokalizowanego na terenie szpitala:

- 13 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 13 próbek do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem działania na 2018 r. upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pobrali:

- 3 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 3 próbki do badań fizykochemicznych.

Przekroczenia wartości parametrycznych w wodzie dystrybuowanej przez Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. stwierdzono w 3 próbkach pobranych w ramach kontroli wewnętrznej oraz 3 próbkach pobranych w ramach kontroli urzędowej.

Wzrost mętności wody zaobserwowano w styczniu w dwóch próbkach pobranych tego samego dnia z punktów zgodności ustalonych dla „Wodociągu Toszek” w Sarnowie oraz w Toszku. Podwyższoną mętność oraz przekroczenie wartości parametrycznej żelaza w punkcie monitoringowym w Sarnowie stwierdzono również w miesiącu maju. Badania kontrolne wody

podawanej do sieci z SUW Toszek oraz wody w punktach monitoringowych nie wykazały nieprawidłowości. Nieznaczne przekroczenie wartości parametrycznej mętności stwierdzono również w próbce wody pobranej z SUW Paczyna. Zdarzenia te miały charakter incydentalny o małym zasięgu i nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia konsumentów.

Mętność stanowi wskaźnik oceny jakości wody na różnych etapach jej uzdatniania i dystrybucji, jej zmienne wartości mogą wskazywać na pogorszenie jakości wody ujmowanej, a także na nieprawidłowości w procesie uzdatniania lub pogorszenie stanu technicznego systemu dystrybucji. Zjawisko mętności może być spowodowane występowaniem nierozpuszczalnych substancji nieorganicznych (mineralnych) między innymi nierozpuszczalnych soli żelaza i manganu.

Obecność żelaza w wodzie, zwłaszcza w ilościach stwierdzonych w badanych próbkach nie ma znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego. Stężenia $<300 \mu\text{g/l}$ nie powinno mieć wpływu na brudzenie armatury i pranej odzieży, a także na akceptowalność przez konsumenta.

Wyniki analizy laboratoryjnej próbek wody pobranych dn. 14.11.2018 r. w ramach kontroli urzędowej wykazały przekroczenia parametrów mikrobiologicznych: bakterie grupy coli - 12 [7;22] jtk/100ml, przy wartości dopuszczalnej 0 jtk/100 ml, enterokoki 1 [0;7] jtk/100ml, przy wartości parametrycznej 0 jtk/100 ml, ogólna liczba mikroorganizmów w $22^{\circ}\text{C}\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h – 176 jtk/ml, co może świadczyć o nieprawidłowych zmianach w próbce wody pobranej z punktu zgodności w Sarnowie. O powyższym poinformowano Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. oraz Burmistrza Miasta i Gminy Toszek. Możliwy zasięg oddziaływania obejmował 389 osób. Przedsiębiorstwo niezwłocznie przystąpiło do działań naprawczych polegających na czyszczeniu i dezynfekcji sieci wodociągowej. Wyznaczono punkty poboru w całej strefie zaopatrzenia „wodociągu Toszek” w miejscowościach Sarnów, Ciochowice, Pisarzowice, Toszek SUW, Toszek ul. Górnośląska 2 i ul. Bolesława Chrobrego 6 oraz przebadano wodę przed procesem uzdatniania. Badania kontrolne z dnia 16.11.2018 r., 17.11.2018 r. oraz 26.11.2018r. nie wykazały przekroczeń mikrobiologicznych.

Bakterie grupy coli należą do mikroorganizmów nietworzących form przetrwalnikowych, wśród których występują zarówno gatunki kałowe, jak i środowiskowe. Część z nich ma zdolność do namnażania się w wodzie. Jest to wskaźnik mikrobiologiczny nie mający bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast obecność bakterii grupy coli może świadczyć o wtórnym zanieczyszczeniu wody wodociągowej np. materiałem roślinnym lub glebą,

dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową bądź złym stanie instalacji sieci wodociągowej. Parametr ten może być przydatny w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

Enterokoki są wskaźnikiem zanieczyszczenia kałowego. Obecność niektórych przedstawicieli tej grupy stwierdzono również w glebie. Większość gatunków nie namnaża się w środowisku wodnym. Zwykle przeżywają w wodzie dłużej niż *E. coli* oraz wykazują większą odporność na wysychanie i chlorowanie.

Podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w 22°C po 72h – 174 jtk/ml, mogącą świadczyć o nieprawidłowych zmianach wykazały badania próbki wody pobranej w listopadzie z przepompowni w Pacynce, zaopatrywanej w wodę z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów SA. W celu zabezpieczenia jakości wody wzmożono chlorowanie. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości.

Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h jest wskaźnikiem przydatnym w ocenie stanu sanitarnego systemu dystrybucji, może sygnalizować powstanie warunków sprzyjających narastaniu mikroflory, w tym stagnację wody, znaczną zawartość substancji biogenych w wodzie, powstawanie biofilmu i inne nieprawidłowości w zakresie utrzymania sieci wodociągowej. Podwyższona wartość tego parametru może być spowodowana brakiem lub niewystarczającym stężeniem środków dezynfekcyjnych. Badanie to pozwala na wykrycie mikroorganizmów heterotroficznych, nie jest to jednak wskaźnik obecności patogenów.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne, chemiczne oraz wskaźnikowe mikrobiologiczne, organoleptyczne i fizykochemiczne spełniały wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Analiza laboratoryjna wody pobranej na terenie Szpitala Psychiatrycznego w Toszku wykazała, iż wszystkie badane parametry odpowiadały wymaganiom określonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2018 r. na terenie Miasta i Gminy Toszek nie wniesiono interwencji dotyczących złej jakości fizykochemicznej i mikrobiologicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu

wykonywającego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2018 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w Szpitalu Psychiatrycznym w Toszku przy ul. Gliwickiej 5.

Analiza badań wody wykazała średnie skażenie punktowe instalacji wody ciepłej bakteriami *Legionella sp.*. W związku z powyższym strona podjęła działania naprawcze polegające na przegrzaniu oraz dezynfekcji instalacji ciepłej wody. Przedłożone wyniki badań oraz wyniki badań próbek wody pobranych na wniosek strony wykazały zgodność wartości parametru mikrobiologicznego *Legionella sp.* z wymaganiami określonymi w przepisach prawa. W związku z powyższym dn. 27.11.2018 r. wydano decyzję nr NS/HK-4563L-33/D-206/18 umarzającą postępowanie administracyjne.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu Miasta i gminy Toszek oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2018 r.

Gmina Gierałtowiec

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 11780 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 1835,65 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. K. Miarki 1 w Przyszowicach.
- Producentami wody są: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przy ul. Szpitalnej 11 w Knurowie, Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przy ul. Wolności 215, Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej przy ul. Zwycięstwa 26 w Ornontowicach, Zakład Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. przy ul. Kolejowej 4 w Mikołowie i Kopalnia KWK Knurów-Szczygłowice przy ul. Górniczej 1.

Tabela 8. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Gierałtowiec

Lp.	Zakup	Liczba punktów monitoringowych	zakup wody	Liczba ludności zaopatrywanej	Zaopatrywane miejscowości
-----	-------	--------------------------------	------------	-------------------------------	---------------------------

			[m ³ /d]	w wodę	
1	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie	1	969,9	6000	Gierałtowiec, Przyszowice
2	Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o.	1	189,04	1400	Przyszowice
3	Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej w Ornontowicach	1	367,12	2300	Chudów, Paniówki
4	Zakład Inżynierii Miejskiej Sp. z o. o. w Mikołowie	1	304,11	2000	Paniówki
5	KWK Knurów-Szczygłowie	1	5,48	80	Kolonia Beksza

Jednostką odpowiedzialną za jakość wody w Gminie Gierałtowiec jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. K. Miarki 1 w Przeszowicach. Woda przeznaczona do spożycia pochodzi z zakupu od Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Knurowie (Gierałtowiec, Przeszowice), Zabrzańskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. (Przeszowice), Zakładu Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej w Ornontowicach (Paniówki, Chudów), Zakładu Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. w Mikołowie (Paniówki) i Kopalni KWK Knurów-Szczygłowie (Kolonia Beksza).

W 2018 r. nadzór nad jakością wody prowadzony był w 5 wytypowanych punktach zgodności usytuowanych w Gierałtowiecach (w tym w Kolonii Beksza), Chudowie, Paniówkach oraz Przeszowicach.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Przeszowicach prowadziło stały monitoring jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem pobierając 22 próbki wody do badań mikrobiologicznych oraz 22 próbki wody do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli nad jakością wody dostarczanej mieszkańcom gminy Gierałtowie. Upoważnieni Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, zgodnie z planem ustalonym na 2018 r. pobrali ze stałych punktów monitoringowych po 19 próbek wody do badań mikrobiologicznych oraz do badań fizykochemicznych. W ramach dodatkowego monitoringu pobrano 1 próbkę wody.

Wszystkie badane parametry mikrobiologiczne, fizykochemiczne, chemiczne i organoleptyczne spełniały wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

W związku z wniesioną interwencją dotyczącą złej jakości organoleptycznej wody (barwa) na końcówce wodociągu pobrano dodatkowo 2 próbki do badań z punktów zlokalizowanych przy ul. Gliwickiej w Paniówkach. Po otrzymanym zgłoszeniu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach poinformował Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. przy ul. Karola Miarki 1w Przyszowicach, które zadeklarowało się do podjęcia działań naprawczych na ww. odcinku sieci wodociągowej. Po przeprowadzeniu płukania sieci upoważniony przedstawiciel Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pobrał próbki wody z hydrantu oraz z budynku mieszkalnego zlokalizowanego na przedmiotowym odcinku wodociągu do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych. Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych wykazała, iż wartości wszystkich badanych parametrów (bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, eneterokoki, ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h, mętność, barwa, zapach, pH, przewodność elektryczna właściwa, twardość ogólna, jon amonowy, żelazo, mangan) spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego. W 2018 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w dwóch obiektach: Hotel Biały Dom I, ul. Darwina, Paniówki, Hotel Biały Dom II, ul. Darwina, Paniówki, które nie wykazały nieprawidłowości.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Gierałtowiec stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2018 r.

Gmina Pilchowice

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę - ok. 11150 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 920,67 m³/d
- Za dystrybucję oraz produkcję wody odpowiada Pilchowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o., ul. Główna 44 w Nieborowicach, Szpital Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach przy ul. Dworcowej 31 oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. przy ul. Szpitalnej 11 w Knurowie.

Mieszkańcy gminy Pilchowice w głównej mierze zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia pochodzącą z ujęcia głębinowego w Nieborowicach, eksploatowanego przez Pilchowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o., ul. Główna 44, Nieborowice. Większa część Kuźni Nieborowskiej oraz ul. Krywałdzka w Nieborowicach zaopatrywane są przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Knurowie przy ul. Szpitalnej 11.

Tabela 9. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Pilchowice

Lp.	Ujęcie wody	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1.	SUW Nieborowice	849,32	10500	Nieborowice, Pilchowice, Stanica, Żernica, Wilcza, Kuźnia Nieborowska, Leboszowice
2.	Szpital Pilchowice	11,0	150	potrzeby własne Szpitala
3.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ul. Szpitalna 11, Knurów	47,9	500	Kuźnia Nieborowska, Nieborowice (ul. Krywałdzka)
		12,45		

Stacja Uzdatniania Wody w Nieborowicach zasilana jest wodą z czterech studni głębinowych: s-8z, s-9z, s-14z, s-15z pracujących naprzemiennie. Woda z ww. studni poddawana jest procesowi aeracji, a następnie kierowana jest na trzystopniowy system filtracji, gdzie na poszczególnych filtrach usuwany jest jon amonowy, żelazo i mangan. Do dezynfekcji wody stosowany jest podchloryn sodu dozowany w sposób ciągły.

Szpital Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach posiada własne ujęcie wód podziemnych zaopatrujące w wodę pacjentów oraz pracowników szpitala. Woda ze studni głębinowej poddawana jest procesowi napowietrzania, a następnie na dwóch filtrach katalitycznych odbywa się usuwanie żelaza i manganu. Dezynfekcja prowadzona jest okresowo podchlorynem sodu.

Przeprowadzone kontrole sanitarne stacji uzdatniania wody, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych nie wykazały uchybień.

W ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem działania na 2018 r. upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali:

- 12 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 12 próbek do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz dodatkowego nadzoru sanitarnego Pilchowickie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Nieborowicach pobrało z ujęcia wody oraz stałych punktów monitoringowych:

- 5 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 9 próbek do badań fizykochemicznych.

Wszystkie badane parametry mikrobiologiczne, chemiczne oraz wskaźnikowe mikrobiologiczne, fizykochemiczne i organoleptyczne spełniały wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarnego w Gliwicach w 2018 r. prowadził nadzór nad jakością wody na terenie Szpitala Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach zgodnie z ustalonym planem działań oraz w ramach badań kontrolnych pobierając:

- 5 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 4 próbki do badań fizykochemicznych.

W ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem zarządca Szpitala Chorób Płuc im. Św. Józefa w Pilchowicach pobrał z punktu monitoringowego zlokalizowanego na terenie szpitala:

- 2 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 2 próbki do badań fizykochemicznych

oraz 1 próbkę wody do badań mikrobiologicznych w ramach wzmożonego nadzoru.

W 1 próbce stwierdzono przekroczoną wartość parametryczną manganu 110µg/l przy zalecanym stężeniu 50 µg/l. Szpital podjął działania zmierzające do przywrócenia jakości wody w zakresie stężenia manganu w wodzie. Nieprawidłowości wynikały prawdopodobnie z awarii aeratora napowietrzającego wodę surową. Przeprowadzone badania kontrole próbki wody oraz kolejne badanie w ramach wzmożonego nadzoru nie wykazały nieprawidłowości.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Obecność manganu w wodzie, zwłaszcza w ilościach stwierdzonych w badanych próbkach nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego, może natomiast wpłynąć na jej akceptowalność przez konsumenta, powodując zmianę zapachu i smaku wody oraz brudzenie armatury i pranej odzieży. Obecność tlenku manganu może powodować powstawanie osadów w sieci dystrybucyjnej, które stanowią dobre środowisko dla rozwoju bakterii bytujących w wodzie.

W 2018 r. na terenie gminy Pilchowice nie wnoszono interwencji dotyczących złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2018 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w dwóch obiektach. Analiza wyników badań próbek wody pobranych z Szpitalu Chorób Płuc im.

Św. Józefa, ul. Dworcowa 31 w Pilchowicach nie wykazała nieprawidłowości. W jednej z czterech próbek wody ciepłej pobranych w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Knurowskiej w Kuźni Nieborowskiej stwierdzono obecność bakterii *Legionella sp.*. W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną nr NS/HK-4563L-23/D-115/18 z dnia 16.07.2018 r. zarządzającą w terminie do dnia 10.08.2018 r. doprowadzić parametr mikrobiologiczny wody ciepłej w zakresie obecności bakterii *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa. Wykonanie zarządzeń ww. decyzji zostało potwierdzone podczas kontroli sprawdzającej na podstawie wyników badań próbek wody pobranych z instalacji ciepłej wody użytkowej.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu gminy Pilchowice oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2018 r.

Gmina Wielowieś

- Ludności zaopatrywana w wodę - ok. 6001 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 741,41 m³/d
- Dystrybucją wody na terenie gminy zajmuje się: Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, ul. Lipowa 14, Sieroty
- Za dystrybucje wody na terenie Oddziału Psychiatrycznego XVI w Dąbrówce odpowiedzialny jest Szpital Psychiatryczny w Toszku przy ul. Gliwickiej 5
- Producentami wody dostarczanej mieszkańcom gminy są: Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, ul. Lipowa 14, a w przypadku Oddziału Psychiatrycznego XVI w Dąbrówce Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej z/s w Sierotach oraz Szpital Psychiatryczny w Toszku przy ul. Gliwickiej 5

Mieszkańcy gminy Wielowieś zaopatrywani się w wodę przeznaczoną do spożycia przez Zakład Budżetowy Gospodarki komunalnej i Mieszkaniowej z/s w Sierotach. Dostarczana woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych tj. ujęcia Wielowieś, Wiśnicze, Świbie.

Dwie studnie zlokalizowane przy Ujęciu Wielowieś podają wodę bezpośrednio do sieci miejskiej z pominięciem stacji uzdatniania. Stacja Uzdatniania Wody w Świbiu zasilana jest wodą pochodzącą z dwóch studni głębinowych S1 i S2. Z uwagi na dużą zawartość azotanów w wodzie surowej poza zastosowaniem filtrów piaskowo - żwirowych prowadzony jest proces odwróconej osmozy. Dezynfekcja końcowa prowadzona jest okresowo. W Wiśniczu na Stacji Uzdatniania Wody prowadzony jest proces uzdatniania wody polegający w głównej mierze na usunięciu azotanów z wody surowej. Urządzeniem uzdatniającym jest wymiennik jonitowy trzykolumnowy wyposażony w silnie zasadową żywicę amonową. Naprzemiennie pracują po 2 jonity. W celu zabezpieczenia przed wtórnym skażeniem mikrobiologicznym prowadzona jest okresowa dezynfekcja wody na ujęciach podchlorynem sodu.

Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej XVI w Dąbrówce Szpitala Psychiatrycznego w Toszku posiada własne ujęcie wód podziemnych. Woda ze studni głębinowej poddawana jest filtracji wstępnej oraz inżektorowemu procesowi napowietrzania. Następnie przy pomocy zestawu hydroforowego woda tłoczona jest na dwa stopnie filtracji w układach dwukolumnowych pracujących równolegle – sedymentacja (złoże sedymentacyjne) oraz wymiana jonowa. Po filtracji następuje proces dezynfekcji przy użyciu lamp UV. Dezynfekcja podchlorynem sodu jest

prowadzona okresowo. Planowana jest budowa wodociągu w celu dostarczenia do obiektu wody z miejscowości Barut przez przedsiębiorstwo wodociągowe ze Strzelec Opolskich.

Przeprowadzone kontrole sanitarne stacji uzdatniania wody, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych nie wykazały uchybień.

Tabela 10. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Wielowieś

Lp.	Ujęcie wody	Liczba punktów monitoringowych	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	UJ Wielowieś	2	435,62	3630	Wielowieś, Kieleczka, Czarków, Raduń, Sieroty, Borowiany, Zacharzowice, Radonia, Jażmanów, Chwoszcz
2	SUW Wiśnicze	2	170,49	821	Wiśnicze Gajowice, Błazejowice, Świbie (górną część)
3	SUW Świbie	3	130,3	1500	Świbie (dolną część), Dąbrówka
4	Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej XVI	2	5,0	50	Dąbrówka Hubertus (potrzeby własne Oddziału)

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Gminy Wielowieś pobrał z ujęć wody oraz punktów zgodności:

- 15 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 16 próbek do badań fizykochemicznych.

Zgodnie z planem działania na 2018 r. w ramach kontroli urzędowej oraz wzmożonego nadzoru upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pobrali:

- 14 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 29 próbek do badań fizykochemicznych.

Wysoka zawartość azotanów jest charakterystyczna dla wód głębinowych gminy Wielowieś. Gmina mierzy się z problemem przenikania zanieczyszczeń, których źródłem są obszary intensywnego stosowania nawozów naturalnych i sztucznych oraz środków ochrony roślin, nieskanalizowane obszary zabudowane i wiążące się z tym odprowadzenie ścieków do wód i gleby oraz tzw. rolnicze wykorzystanie ścieków. Dlatego ważne jest, aby na bieżąco monitorować jakość wód surowych w celu odpowiedniego dostosowania parametrów urządzeń uzdatniających, tak aby w wodzie podawanej do sieci zawartość azotanów nie przekraczała obowiązujących norm.

Zalecana przez Światową Organizację Zdrowia maksymalna wartość dla azotanów wynosząca 50 mg/l została ustalona, jako chroniąca przed methemoglobinemią u niemowląt karmionych z butelki (narażenia krótkotrwałe). Methemoglobinemia to schorzenie objawiające się utratą zdolności do przyłączania i przenoszenia tlenu przez hemoglobinę.

Niemowlęta karmione z butelki są w grupie wysokiego ryzyka, ponieważ cechuje je wysokie spożycie wody w stosunku do masy ciała, przy jednoczesnym wczesnym etapie rozwoju i braku dojrzałości enzymów naprawczych. Ryzyko wzrasta przede wszystkim w razie współistniejących infekcji przewodu pokarmowego. Powinno się zatem zwracać szczególną uwagę na bezpieczeństwo mikrobiologiczne wody przeznaczonej do podawania niemowlętom karmionym z butelki, gdy zawiera ona azotany w stężeniach zbliżonych do zalecanej wartości.

Przekroczoną wartość parametryczną azotanów stwierdzono w 5 próbkach wody dostarczanej mieszkańcom gminy Wielowieś.

Kontrola urzędowa wykazała podwyższoną wartość azotanów w 2 próbkach wody pobranych tego samego dnia ze Stacji Uzdatniania Wody Świbie - $51,6 \pm 4,2$ mg/l oraz z punktu zgodności przy

ul. Słonecznej w Dąbrówce - $50,8 \pm 4,2$ mg/l, przy wartości parametrycznej 50 mg/l. W związku z powyższym ZGKiM przeprowadził przegląd stacji uzdatniania wody oraz korektę procesu osmozy. W ramach wzmożonego monitoringu pobrano próbki wody surowej, po poszczególnych etapach uzdatniania oraz próbki wody uzdatnionej. Wartość azotanów w wodzie uzdatnionej wynosiła 47,7 mg/l – 48,9 mg/l, co nie stanowiło zagrożenia dla zdrowia.

Przekroczenie wartości parametrycznej ustalonej dla azotanów stwierdzono w wodzie z wodociągu Wiśnicze. Analiza laboratoryjna próbki wody pobranej z punktu zgodność przy ul. Wiejskiej w Wiśniczu wykazała przekroczenia stężenia azotanów - 56 mg/l, przy wartości parametrycznej 50 mg/l. W celu określenia przyczyny wzrostu zawartości azotanów w wodzie uzdatnionej pobrano próbki wody surowej z dwóch studni głębinowych oraz uzdatnionej po jonitach, podawanej do sieci oraz w punkcie monitoringowym na sieci wodociągowej. Wyniki świadczyły o problemie z usunięciem tego związku na etapie uzdatniania w związku użyciem jonitów oraz z wysoką zawartością azotanów w wodzie surowej (71 mg/l - 89,3 mg/l). Stężenie azotanów w sieci wodociągowej wynosiło od 56,6 mg/l do 59,1 mg/l. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach dnia 17.07.2018 r. wydał decyzję nr NS/HK-4561-13/D-116/18 stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia zobowiązując Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Gminy Wielowieś przy ul. Lipowej 14 w Sierotach do:

- podjęcia skutecznych działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do wymagań określonych w zał. nr 1 część B. ww. rozporządzenia
- skutecznego poinformowania odbiorców wody o warunkowej przydatności wody do spożycia,
- zapewnienia w razie konieczności odbiorcom posiadającym dzieci w wieku niemowlęcym karmionym z butelki zastępczego źródła wody odpowiadającej wymaganiom dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- ustalenia i realizowania harmonogramu przedsięwzięć naprawczych w celu wyeliminowania ponadnormatywnej wartości azotanów w wodzie oraz bieżącego informowania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach oraz Wójta Gminy Wielowieś o zakresie i terminach podejmowanych działań,
- monitorowania ww. parametru oraz parametrów mikrobiologicznych: *Escherichia coli*, bakterie grupy coli, enterokoki z częstotliwością 1 raz w tygodniu i przedkładanie

sprawozdań z badań Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Gliwicach.

Ustalano, że maksymalne dopuszczalne stężenie dla parametru azotany w wodzie podawanej do sieci nie przekroczy wartości 70 mg/l.

W ramach działań korygujących ZBGKiM Gminy Wielowieś przeprowadził ręczną regenerację kolumn jonitowych oraz zmienił proporcję wody uzdatnionej do surowej do poziomu 10% wody surowej (obejście) w celu uzyskania odpowiedniej jakości wody. Zapewniono dla grupy ryzyka wodę w 5 l. butelkach. Ponadto na bieżąco informowano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach oraz Wójta Gminy Wielowieś o zakresie i terminach podejmowanych działań naprawczych i kilkakrotnie w ciągu doby monitorowano ww. parametr chemiczny w wodzie ze studni, po uzdatnianiu (jonity) oraz na wyjściu ze stacji za pomocą sondy, z czego sporządzano raport. Żadna z przeprowadzonych analiz wody uzdatnionej nie wykazała przekroczenia stężenia azotanów >70 mg/l. Mieszkańcy informowani byli o jakości wody poprzez umieszczenie komunikatów na stronie internetowej ZBGKiM Gminy Wielowieś, Urzędu Gminy Wielowieś, Urzędu Miejskiego w Toszku i Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach oraz na tablicach informacyjnych.

Skuteczność działań korygujących potwierdziły badania z dnia: 19.07.2018 r. (45 mg/l; 46,1 mg/l), 20.07.2018 r. (46,5 mg/l; 47 mg/l), 23.07.2018 r. (40 mg/l; 34 mg/l). W związku z powyższym wydano decyzję nr NS/HK-4561-13/D-120/18 z dnia 23.07.2018 r. stwierdzającą przydatność wody do spożycia.

Ponadnormatywna zawartość azotanów w wodzie podawanej ze Stacji Uzdatniania Wody w Wiśniczu utrzymywała się 8 dni tj. od 11.07.2018 r. do 18.07.2018 r.

W celu uniknięcia zbyt wysokiego obciążenia Stacji Uzdatniania Wody w Wiśniczu (praca na maksymalnej wydajności wymienników jonitowych) i zminimalizowania ryzyka ponownego wzrostu stężenia azotanów w wodzie uzdatnionej przeprowadzono wymianę złóż (żywic) do usuwania azotanów oraz zamontowano głowice z programowalnymi sterownikami nowego typu.

Stężenie azotanów w wodach surowych zasilających SUW Świbie i SUW Wiśnicze monitorowane jest przez ZBGKiM Gminy Wielowieś raz w tygodniu przy pomocy sondy w celu obserwacji trendu.

W próbkach wody pobranych w grudniu z Wodociągu Świbie stwierdzono wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72h na stacji uzdatniania oraz w punkcie monitoringowym w Dąbrówce mogący świadczyć o nieprawidłowych zmianach zachodzących w sieci wodociągowej. Zbiegło się to w czasie z awarią instalacji pomiędzy układem uzdatniania, a zbiornikiem wody uzdatnionej. Doszło do przestoju pracy membran osmotycznych, co stworzyło sprzyjające warunki do wzrostu ogólnej liczby mikroorganizmów (stagnacja wody). Z uwagi na brak możliwości dezynfekcji chemicznej membran osmotycznych przeprowadzono ich wzmożone płukanie. Badania kontrolne nie wykazały przekroczenia tego wskaźnika mikrobiologicznego.

Ogólna liczba mikroorganizmów należy do wskaźników mikrobiologicznych nie mających bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, może natomiast świadczyć o dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową, nieprawidłowym procesie uzdatniania (awarii) lub złym stanie instalacji.

Na terenie Oddziału Rehabilitacji Psychiatrycznej XVI w Dąbrówce w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem zarządca pobrał:

- 5 próbek do badań mikrobiologicznych,
- 5 próbek do badań fizykochemicznych.

Natomiast w ramach kontroli urzędowej upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali:

- 3 próbki do badań mikrobiologicznych,
- 4 próbki do badań fizykochemicznych.

Monitoring wody pobieranej z ujęcia indywidualnego na terenie Oddziału Psychiatrycznego XVI w Dąbrówce wykazał w 1 próbce niewielkie przekroczenia wartości parametrycznej żelaza (265 µg/l, przy zalecanej wartości 200 µg/l) i mętności (2 NTU, przy zalecanej wartości 1 NTU). Przeprowadzone badania kontrolne nie potwierdziły nieprawidłowości, co świadczy o incydentalnym charakterze zdarzenia.

Ponadnormatywna wartość ww. parametrów nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego. Przy wysokich stężeniach żelaza (>300 µg/l) może dojść do brudzenia armatury oraz pogorszenia walorów konsumenckich wody w wyniku zmiany barwy, mętności, zapachu i smaku wody.

W 2018 r. na terenie Gminy Wielowieś nie wniesiono interwencji dotyczących złej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2018 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w SP ZOZ Szpital Psychiatryczny Oddział Rehabilitacji Psychiatrycznej w Dąbrówce. Analiza wyników badań nie wykazała nieprawidłowości.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu Gminy Wielowieś oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2018 r. poza okresem od 11.07.2018 r. do 18.07.2018 r., w którym obowiązywała warunkowa przydatność wody do spożycia.

Gmina Rudziniec

- Ludności zaopatrywana w wodę- ok. 10670 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 1372,09 m³/d
- Dystrybucją wody na terenie gminy zajmują się: Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu, ul. Gliwicka 32 oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach, ul. Rybnicka 47
- Producentami wody dostarczanej mieszkańcom gminy są: Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu przy ul. Gliwickiej 32, Przedsiębiorstwo Wodociągów

i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach, ul. Rybnicka 47 oraz Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o., ul. Górnośląska 2

Tabela 21. Charakterystyka zaparzenia w wodę gminy Rudziniec

Lp.	Ujęcie wody	Liczba punktów monitoringowych	Produkcja wody[m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane miejscowości
1	SUW Rudziniec	2	342,47	3978	Rudziniec, Rudno, Bojszów Łącza, Ujazd (Gmina Ujazd)
2	SUW Chechło	2	107,16	930	Chechło, Widów
			17,53	141	Proboszczowice (gmina Toszek)
3	SUW Pławniowice	2	99,45	800	Pławniowice
4	SUW Niewiesz	4	423,66	2529	Niewiesz, Poniszowice, Słupsko, Niekarmia, Łany, Bycina
5	RemondisAqua Toszek (SUW Paczyna)		17,44		Bycina
6	PWiK Gliwice Studnia 6, Rzeczyce		2		364,38

7	PWiK Gliwice Studnia 7, Taciszów/Kleszczów w	3			Kleszczów
---	---	---	--	--	-----------

Woda przeznaczona do spożycia dostarczana mieszkańcom gminy Rudziniec pochodzi z 4 ujęć głębinowych usytuowanych w miejscowościach Rudziniec, Chechło, Pławniowice, Niewiesz, eksploatowanych przez Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu, ul. Gliwicka 32. Wyjątek stanowi rejon Kleszczowa, Ligoty Łabędzkiej, Rzeczyc i Taciszowa gdzie woda dystrybuowana jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach, ul. Rybnicka 47 z ujęć własnych usytuowanych na terenie Kleszczowa i Rzeczyc.

Mieszkańcy miejscowości Bycina do końca lipca 2018 r. zaopatrywani byli w wodę pochodzącą z zakupu od Remondis Aqua Toszek Sp. z o.o. przy ul. Górnośląskiej 2 (Stacja Uzdatniania Wody w Paczynie). W 2018 r. włączono do eksploatacji przepompownię wody w miejscowości Niewiesz wybudowaną w ramach projektu „Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody z budową ujęcia w Sołectwie Niewiesz polegającą na przebudowie i rozbudowie Stacji Uzdatniania Wody oraz budowie stacji wodociągowej dla miejscowości Bycina”, która umożliwiła zaopatrzenie mieszkańców Byciny z ujęć własnych i rezygnację z zakupu wody od przedsiębiorstwa w Toszku.

W ramach powyższego zadania odwiercone zostały również dwie nowe studnie podstawowe (utwory czwartorzędowe) dla Stacji Uzdatniania Wody Niewiesz.

W lutym 2018r. w związku z ukończeniem inwestycji „Modernizacja studni nr 7 Stacja Uzdatniania Wody Kleszczów” włączono do eksploatacji istniejące ujęcie zaopatrujące mieszkańców Kleszczowa i Taciszowa. Prace obejmowały wymianę instalacji technologicznej oraz montaż niskociśnieniowych lamp UV służących do dezynfekcji w istniejącym budynku stacji.

Prowadzony jest stały nadzór sanitarny nad ujęciami zaopatrującymi mieszkańców gminy Rudziniec. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień, a stan sanitarny urządzeń wodociągowych oceniono jako dobry. System uzdatniania wody surowej polega w większości na aeracji oraz filtracji na filtrach żwirowo-piaskowych (odżelazianie

i odmanganianie). Dezynfekcja odbywa się za pomocą podchlorynu sodu i prowadzona jest w sposób ciągły za wyjątkiem SUW Rzeczyce i SUW Kleszczów (okresowa).

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach zgodnie z ustalonym harmonogramem pobrano ogółem

- 81 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 81 próbek wody do badań fizykochemicznych.

PWiK Sp. z o.o. w Gliwicach pobrało dodatkowo 2 próbki wody surowej z ujęcia w Rzeczycach oraz w Kleszczowie w ramach kontrolnego monitoringu substancji promieniotwórczych (radon) zgodnie z załącznikiem nr 4 część D rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) celu określenia rozmiaru i charakteru prawdopodobnego narażenia na substancje promieniotwórcze w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ponadto w ramach kontroli urzędowej w 2018 r. upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali 28 próbek wody do badań mikrobiologicznych oraz 28 próbek do badań fizykochemicznych.

Wszystkie próbki wody pobrane z punktów zgodności zaopatrywanych przez Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu przy ul. Gliwickiej 32 spełniały wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W styczniu Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach prowadziło wzmożony nadzór nad jakością wody w miejscowościach Taciszów, Kleszczów i Rzeczyce z uwagi na wystąpienie awarii w obszarze zasilania, co skutkowało wzrostem mętności i żelaza w wodzie. Prowadzono działania korygujące polegające na chlorowaniu oraz płukaniu sieci. Badania kontrolne wykazały skuteczność prowadzonych działań naprawczych.

Badania laboratoryjne wody pochodzącej z ujęć zarządzanych przez PWiK Sp. z o. o. w Gliwicach wykazały wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h mogący świadczyć o nieprawidłowych zmianach w 2 próbkach (wodociąg Rzeczyce-160 jtk/1ml; wodociąg Kleszczów -

194 jtk/1ml). Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości. Charakterystyczny poziom ogólnej liczby mikroorganizmów dla punktu w Rzeczycach w 2018 r. kształtował się na poziomie od 3 jtk/1ml do 126 jtk/1ml, a dla punktu w Kleszczowie od <1 jtk/1ml do 130 jtk/1ml.

Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h jest wskaźnikiem przydatnym w ocenie stanu sanitarnego systemu dystrybucji, może sygnalizować powstanie warunków sprzyjających narastaniu mikroflory, w tym stagnację wody, znaczną zawartość substancji biogenych w wodzie, powstawanie biofilmu i inne nieprawidłowości w zakresie utrzymania sieci wodociągowej. Podwyższona wartość tego parametru może być spowodowana brakiem lub niewystarczającym stężeniem środków dezynfekcyjnych. Wskaźnik ten nie ma bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi.

Pozostałe parametry fizykochemiczne, chemiczne i organoleptyczne spełniały wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2018 r. na terenie Gminy Rudziniec nie wniesiono żadnych interwencji dotyczących złej jakości fizykochemicznej i mikrobiologicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Na terenie Gminy Rudziniec funkcjonuje Zakład Lecznictwa Odwykowego SZANSA przy ul. Cmentarnej 18 w Pławniowicach wykorzystujący wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia zgodnie z § 7 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Obiekt nie posiada dostępu do wodociągu sieciowego, a średnia produkcja wody ze studni wynosi 3,84 m³/d. Woda wykorzystywana jest do celów spożywczych oraz sanitarnych przez ok. 50 osób. Nadleśnictwo Rudziniec, ul. Leśna 7, Rudziniec odpowiedzialne do października 2018 r. za grunty, na których znajduje się ujęcie prowadziło badania wody w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gliwicach harmonogramem na 2018 r.. W ramach kontroli urzędowej oraz wewnętrznej ogółem pobrano 5 próbek wody do badań mikrobiologicznych i 5 do badań fizykochemicznych. Analiza laboratoryjna wykazała, iż wszystkie badane parametry spełniały wymagania ww. rozporządzenia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego. W 2018 r. przeprowadzono badania pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w Hotelu Tawerna przy ul. Wolności 8 w Kleszczowie. Analiza wyników badań nie wykazała nieprawidłowości.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu Gminy Rudziniec oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2018 r.

„Kąpielisko Słoneczna Plaża”

Organizatorem „Kąpieliska Słoneczna Plaża” położonego nad Zbiornikiem Pławniowice w miejscowości Niewieszce był Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rudzińcu przy ul. Leśnej 6. Sezon kąpielowy określony został uchwałą Rady Gminy Rudziniec z dnia 17 maja 2018, nr LII/441/2018 w sprawie określenia wykazu kąpielisk na terenie Gminy Rudziniec oraz sezonu kąpielowego w roku 2018 i obejmował okres od 23.06.2018r. – 02.09.2018r. Przeprowadzono kontrolę stanu sanitarnego obiektu w trakcie trwania sezonu kąpielowego, która nie wykazała uchybień. Kąpielisko jest wydzielone bojami (ok 180m linii brzegowej), ponadto wyznaczono strefę dla najmłodszych dzieci.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach wyznaczył 1 punkt pobierania próbek z kąpieliska pozwalający na pobór 30 centymetrów pod powierzchnią wody, w wodzie o głębokości powyżej 1 metra tj. przy wieży ratownika.

Organizator kąpieliska zgodnie z wymogami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli (Dz. U. z 2018r., poz. 2476) odpowiednio oznakował kąpielisko poprzez umieszczenie tablicy informacyjnej zawierającej dane wynikające z § 3 ww. rozporządzenia. Ponadto Miejski Zarząd Usług Komunalnych dopełnił wszelkich niezbędnych formalności zawartych w § 6 ust.3 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz.U. z 2016r., poz. 1602) tj.:

- sporządził profil wody kąpieliska,
- opracował harmonogram poboru próbek wody w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gliwicach,
- przestrzegał ustalonych w harmonogramie terminów poboru próbek wody,
- regularnie przekazywał sprawozdania z badań prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej, na podstawie których Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach wydawał bieżące oceny jakości wody,
- umieszczał bieżące informacje o jakości wody w kąpielisku na tablicy usytuowanej w obrębie kąpieliska, ponadto regularnie uaktualniał dane na temat temperatury wody oraz powietrza w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl),
- podjął czynności mające na celu zapobieganie narażeniu osób kąpiących się na działanie zanieczyszczeń poprzez systematyczną wizualną ocenę jakości wody prowadzoną przez pracowników ZBGKiM w Rudzińcu.

Ustalony harmonogram poborów próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez organizatora kąpieliska obejmował 3 terminy rozłożone równomiernie w czasie trwania całego sezonu tj. 02.07, 30.07 i 20.08 (3 próbki), tak aby przerwa między badaniami nie przekraczała miesiąca, co jest związane z koniecznością zagwarantowania bezpieczeństwa zdrowotnego osób kąpiących się, za które odpowiedzialny jest organizator kąpieliska. Dodatkowo w ramach kontroli urzędowej pobrano 1 próbkę przed rozpoczęciem sezonu kąpieliskowego (18.06.2018r.). Próbki wody pobierane były przez upoważnionych przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach. Dokonano również oceny wizualnej. Badania mikrobiologiczne próbek pobranych w ramach kontroli urzędowej przeprowadzone zostały przez Oddział Laboratoryjny, Sekcję Badań Środowiskowych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach. Analizy próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzone zostały przez Oddział Laboratoryjny Sekcji Badań Mikrobiologicznych Higieny Komunalnej i Środowiska Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku. Pobór zgodny z zał. nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii (Dz.U. z 2016r., poz. 1602). W pobranych próbkach nie stwierdzono przekroczeń parametrów mikrobiologicznych, a woda w kąpielisku pod względem wizualnym spełniała wymagania.

Każdorazowo po przekazaniu przez organizatora wyników badania wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach dokonywał bieżącej oceny jakości wody i informował Wójta Gminy Rudziniec o przydatności wody do kąpeli. Dane na temat jakości wody były na bieżąco uaktualniane w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl).

W trakcie trwania sezonu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach oraz organizator kąpieliska nie stwierdzili pogorszenia jakości wody w kąpielisku i nie zarejestrowali zanieczyszczeń w wodzie, mogących mieć wpływ na jej jakość oraz zdrowie osób kąpiących się.

WNIOSKI:

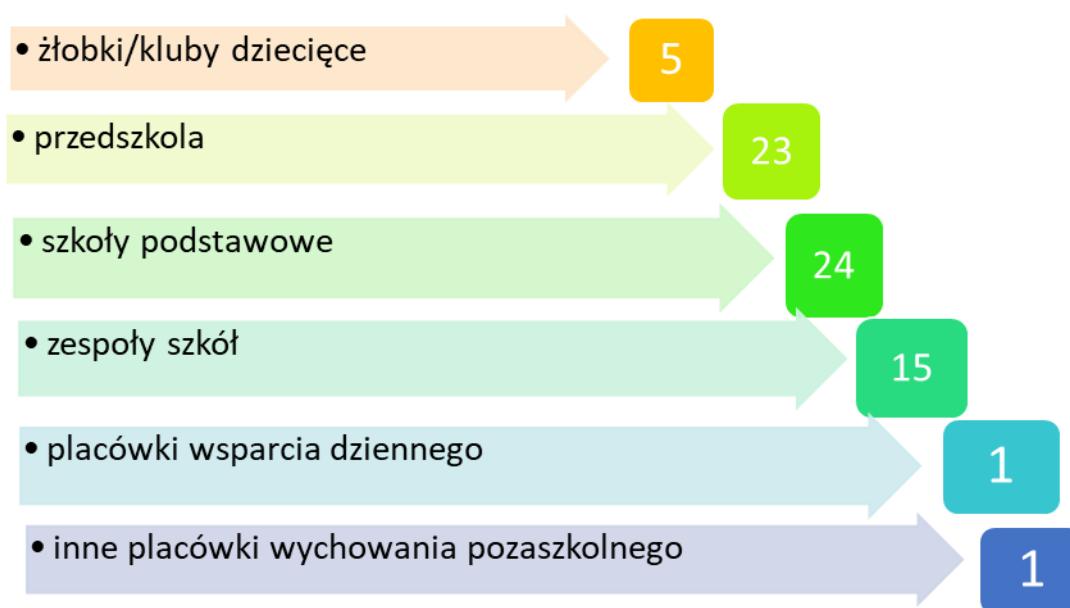
1. Stan sanitarno-techniczny obiektów w porównaniu z rokiem ubiegłym uległ nieznacznemu pogorszeniu, co skutkowało większą liczbą wydanych decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości sanitarno-technicznych.
2. W okresie sprawozdawczym wzrosła liczba nałożonych mandatów karnych w zakładach strefy „beauty” w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami sanitarno-higienicznymi, a zwłaszcza brakiem skutecznej dezynfekcji i sterylizacji narzędzi wykorzystywanych przy świadczeniu usług. Mandaty te były nakładane w zakładach, które nie skorzystały z uczestnictwa w szkoleniach w ramach prowadzonej w latach ubiegłych kampanii „Mam świadomość jak być zdrowym” oraz nowootwartych.

3. Najwięcej problemów z jakością wody miały podmioty posiadające indywidualne ujęcia wody bez dostępu do wodociągu sieciowego. Z uwagi na przekroczenia mikrobiologiczne stwierdzano brak przydatności wody do spożycia oraz nakazywano stronom podjęcia działań naprawczych.

OCENA STANU SANITARNEGO
w zakładach nauczania i wychowania Starostwa Powiatowego
za rok 2018.

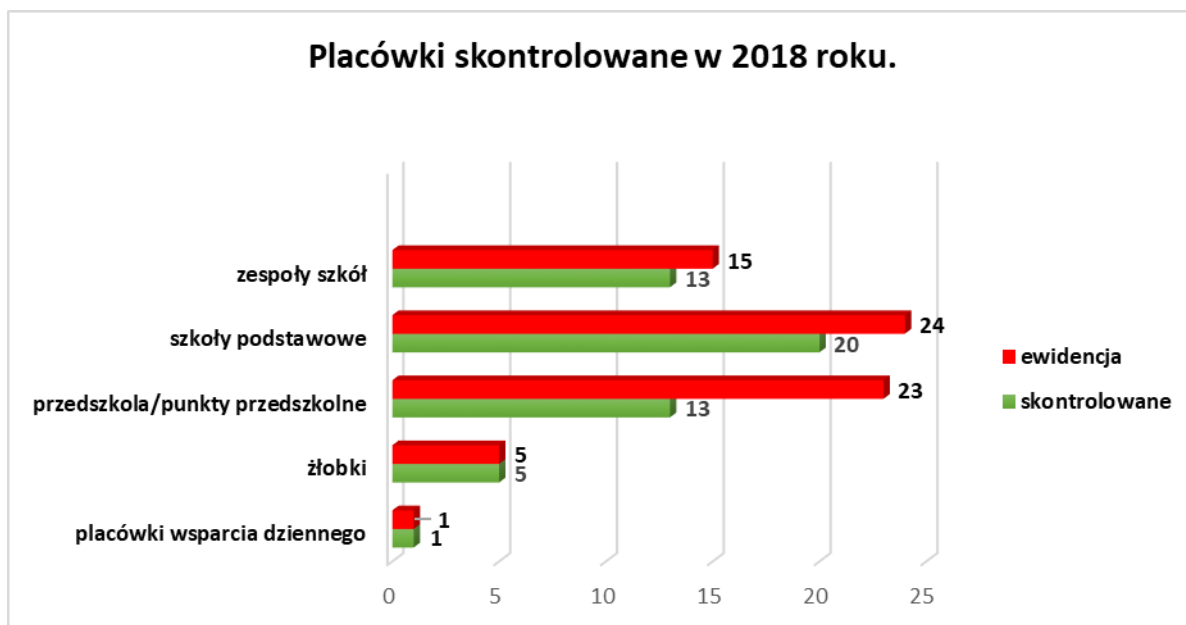
Na terenie Starostwa Powiatowego w roku 2018 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach, Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży nadzorowała warunki higieniczno – sanitarne w 69 zakładach nauczania i wychowania.

Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem Sekcji Higieny Dzieci
i Młodzieży w 2018 roku.

Rys. 1 Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem na terenie Starostwa Powiatowego.

W roku sprawozdawczym na terenie Starostwa Powiatowego pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadzili 68 kontroli w 52 placówkach nauczania i wychowania.

Rys. 2 Placówki skontrolowane na terenie Starostwa Powiatowego.

Przedmiotem kontroli było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych oraz placów zabaw w przedszkolach,
3. wyposażenie pracowni komputerowych,
4. nadzór nad pracowniami chemicznymi,
5. ocena dostosowania mebli przedszkolnych i szkolnych do wzrostu dzieci,
6. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
7. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
8. bieżąca ocena stanu sanitarno – technicznego piaskownic,
9. ocena prowadzonego dożywiania dzieci i młodzieży,

10. ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów

11. zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

W celu wyeliminowania nieprawidłowości dotyczących stanu technicznego w 1 niżej wymienionym obiekcie wszczęto postępowanie administracyjne t.j.:

- Szkoła Podstawowa Nr 3 ul. Strzelców Bytomskich 1, Pyskowice

W związku z brakiem realizacji zaleceń w przypadku 3 szkół wydano decyzje zmieniające termin:

- Miejska Szkoła Podstawowa Nr 7, Knurów ul. Jedności Narodowej 5.
- Szkoła Podstawowa Nr 5, Pyskowice, ul. Szkolna 2
- Szkoła Podstawowa im. Ireny Sendler, Toszek ul. Dworcowa 27

W 2018 roku zamknięte zostały postępowania administracyjne w 5 niżej wymienionych obiektach:

1. Miejska Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Powstańców Śląskich, Knurów ul. Słoniny 1
2. Szkoła Podstawowa im. Gustawa Morcinka, Toszek ul. Wilkowicka 2
3. Szkoła Podstawowa, Bojszów ul. Szkolna 23
4. Szkoła Podstawowa, Kotulin ul. Gliwicka 13
5. Miejska Szkoła Podstawowa Nr 9, Knurów, Aleja Lipowa 12

Na terenie Starostwa Powiatowego 6 skontrolowanych placówek korzysta z własnego zbiornika bezodpływowego:

1. Gminne Przedszkole, Bargłówka ul. Przedszkolna 5
2. Szkoła Podstawowa im. Gen. J. Bema, Bojszów ul. Szkolna 23
3. Szkoła Podstawowa, Bycina ul. Szkolna 13
4. Szkoła Podstawowa, Kleszczów, ul. Szkolna 23

5. Szkoła Podstawowa , Chechło, ul. Szkolna 1
6. Szkoła Podstawowa, Kotulin, ul. Gliwicka 13

We wszystkich placówkach na terenie Starostwa Powiatowego zapewniono dostęp do bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniach sanitarnych.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI EDUKACYJNYCH

DO ZASAD ERGONOMII

W roku 2018 podczas bieżących kontroli przeprowadzono także ocenę dostosowania mebli przedszkolnych i szkolnych do wzrostu dzieci/uczniów w następujących placówkach:

Miasto Knurów

1. Niepubliczne Przedszkole „Wesołe Nutki”, Knurów, ul. Szygarska 4
2. Miejska Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Powstańców Śląskich Knurów ul. Stoniny 1
3. Miejska Szkoła Podstawowa N r 7 Knurów ul. Jedności Narodowej,
4. Miejska Szkoła Podstawowa Nr 6, Knurów, ul. Batorego 5
5. Miejskie Przedszkole Nr 12, Knurów, ul. Armii Krajowej 5
6. Zespół Szkolno –Przedszkolny, Knurów, ul. Michalskiego 27

Gmina Pilchowice

7. Zespół Szkolno – Przedszkolny w Pilchowicach ul. Szkolna 1

Gmina Rudziniec

8. Szkoła Podstawowa w Chechle, ul. Szkolna 1
9. Szkoła Podstawowa w Kleszczowie ul. Szkolna 23

Gmina Toszek

10. Publiczne Przedszkole, Toszek, ul. Dworcowa 21

Gmina Sońnicowice

11. Gminne Przedszkole w Sierakowicach, ul. Wiejska 1
12. Szkoła Podstawowa Sierakowice, ul. Wiejska 1,
13. Szkoła Podstawowa w Sońnicowicach, ul. Gliwicka 21

Gmina Gierałtowice

14. Zespół Szkolno – Przedszkolny, Chudów, ul. Szkolna 52
15. Zespół Szkolno –Przedszkolny , Gierałtowice, ul. Powstańców Śl. 41
16. Zespół Szkolno – Przedszkolny, Paniówki, ul. Zwycięstwa 44

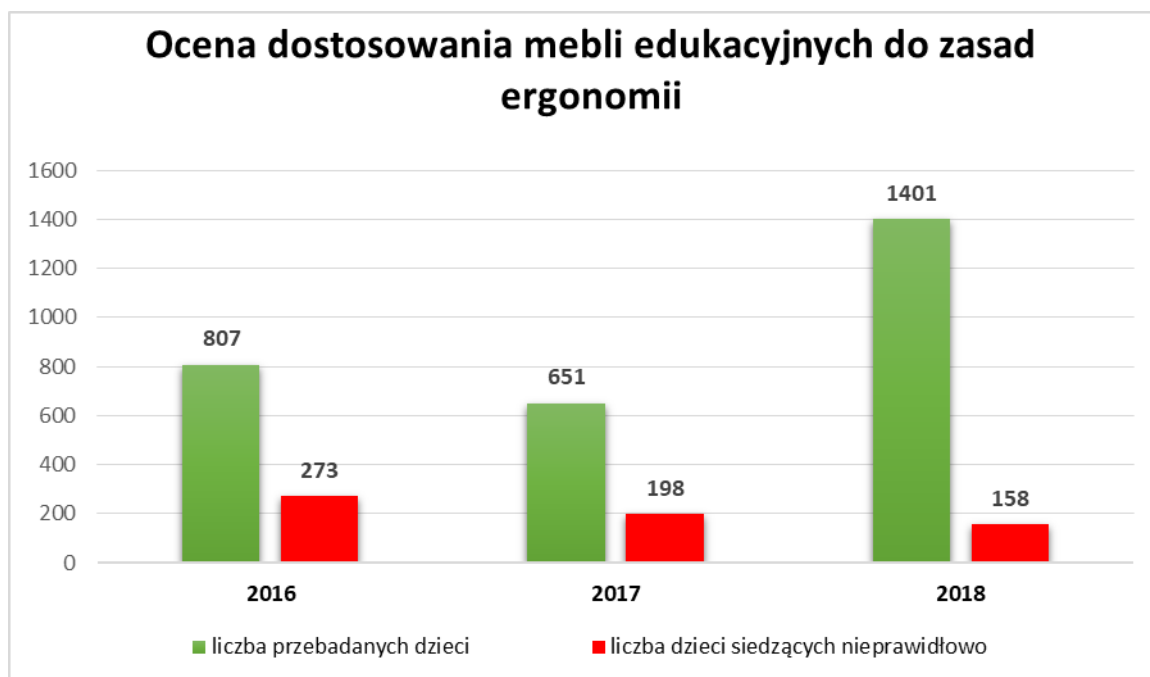
Gmina Pyskowice

17. Szkoła Podstawowa Nr 6, Pyskowice, ul. Wyzwolenia 4

Gmina Wielowieś

18. Szkoła Podstawowa, ul. Zamkowa 24, Wielowieś

Na ogólną liczbę 1401 przebadanych uczniów/przedszkolaków stwierdzono, że 158 z nich korzysta z mebli niedostosowanych do wzrostu, co stanowi 11,27%.

Rys. 3 Ocena dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się liczba dzieci siedzących nieprawidłowo.

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Higieniczną ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych w 2018 r. przeprowadzono w:

- 9 szkołach podstawowych, w których skontrolowano 142 oddziałów,
- 5 zespołach szkół, w których skontrolowano 73 oddziałów.

Ocena rozkładów zajęć lekcyjnych w placówkach nie wykazała nieprawidłowości.

NADZÓR NAD NIEBEZPIECZNYMI SUBSTANCJAMI CHEMICZNYM I ICH MIESZANINAMI

Podczas bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracowniami chemicznymi stwierdzono, że w 12 skontrolowanych placówkach zajęcia wyłącznie teoretyczne odbywają się w 7 szkołach, a w 5 placówkach prowadzi się zajęcia z użyciem niebezpiecznych substancji chemicznych. Ogólna ilość niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin znajdująca się w placówkach wynosi 37,5 kg. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w szkołach.

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI

PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

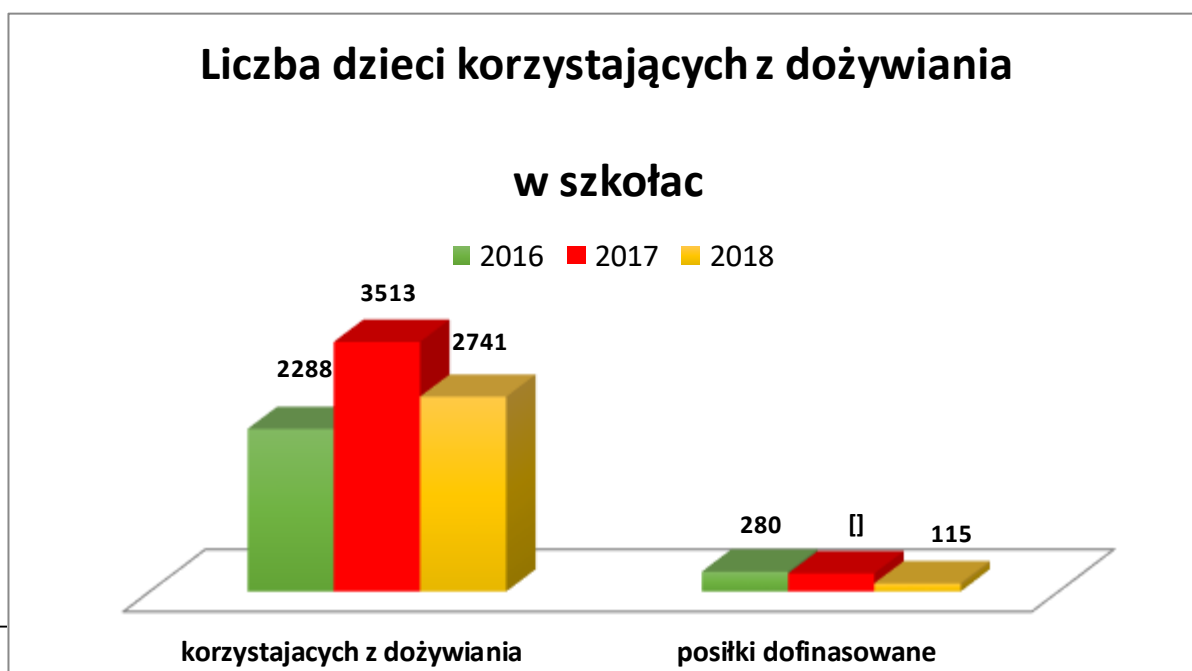
Na terenie Starostwa Powiatowego w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz.U. Nr 6 z 2003r. poz. 69 z późn. zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych i w zespołach szkół wykazały, że Miejska Szkoła Podstawowa Nr 2 w Knurowie zapewnia miejsce na pozostawienie w szkole części podręczników jedynie dla klas I-III. Pozostałe skontrolowane szkoły zapewniały miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych również dla klas starszych, zgodnie z w/w rozporządzeniem.

DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

Przeprowadzone kontrole sanitarne w szkołach wykazały, że na terenie Starostwa Powiatowego 18 placówek prowadziło dożywianie. Dzieci i młodzież miała możliwość skorzystania z obiadów dwudaniowych oraz napojów. Z obiadów pełnych skorzystało 2741 dzieci.

Z posiłków dofinansowanych skorzystało 115 dzieci, co stanowi 4,2%.

Akcję „Szkłanka mleka” w roku 2018 prowadziło 8 skontrolowanych placówek i skorzystało z niej 1755 dzieci. Z programu „Owoce w szkole” dofinansowywanego przez Agencję Rynku Rolnego ze środków Unii Europejskiej skorzystało 1802 dzieci.

Rys. 4 Liczba dzieci korzystających z dożywiania.

PROFILAKTYCZNA OPIEKA ZDROWOTNA

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad gabinetami profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami na terenie Starostwa Powiatowego odnotowano, że 13 placówek posiada gabinety do własnej dyspozycji. Placówki, które nie posiadają gabinetów mają zapewnione pomieszczenia zastępcze na terenie placówki, bądź korzystają z opieki medycznej w ośrodkach zdrowia.

POMIARY NATĘŻENIA OŚWIETLENIA SZTUCZNEGO

W 2018 roku na terenie Powiatu nie przeprowadzono pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego.

INTERWENCJE

W roku 2018 na terenie Starostw Powiatowego odnotowano dwie interwencje w związku z pisemnym zgłoszeniem do PSSE Gliwice wszawicy w następujących placówkach:

1. Miejskiej Szkole Podstawowej Nr 4 w Knurowie została przeprowadzona kontrola doraźna. Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami jest zapewniona w szkole 4 razy w tygodniu. Pielęgniarka szkolna podczas ostatniego przeglądu głów stwierdziła 1 przypadek wszawicy, a wg oświadczenia dyrekcji, prowadzi również na bieżąco rejestr przeglądu czystości głów u uczniów szkoły. Poinformowano o zamieszczonej na stronie tutejszej stacji sanitarno – epidemiologicznej materiałów nt. „Pedikuloza – WSZYStko o wszawicy”. Wg oświadczenia dyrekcji szkoła wzięła udział w ogólnopolskim programie profilaktyki zdrowotnej „Problem z głowy – zwalcz wszawicę w szkole”, w związku z którym rozdysponowane były ulotki i inne materiały nt. wszawicy. Ponadto na bieżąco prowadzona jest ścisła współpraca pielęgniarki szkolnej z wychowawcami klas oraz rodzicami.
2. Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Żernicy przeprowadzono kontrolę doraźną. Wg oświadczenia dyrekcji, pielęgniarka na bieżąco przeprowadza przeglądy czystości głów u uczniów oraz prowadzi rejestr przeglądów higienicznych. Podczas ostatniego przeglądu

czystości głów stwierdzono 3 przypadki wszawicy. Wg oświadczenia dyrekcji żaden z rodziców nie zgłosił problemu wszawicy w szkole. Zalecono dalsze przeglądy czystości głów u wszystkich uczniów w szkole. Poinformowano również o informacji zamieszczonej na stronie internetowej PSSE Gliwice nt. „WSZYstko o wszawicy”.

W BIEŻĄCYM ROKU SPRAWOZDAWCZYM PRZEPROWADZONO NASTĘPUJĄCE ZAMIERZENIA ZGODNIE Z WYTYCZNYMI GIS

Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2018/ 2019

Na terenie Starostwa Powiatowego pracownicy Sekcji NS/HDM przeprowadzili kontrole doraźne, mające na celu sprawdzenie przygotowania szkół na przyjęcie uczniów po przerwie wakacyjnej, budynków oraz terenów rekreacyjnych przy szkołach. Kontrolą objęto 5 szkół, w tym 1 szkołę podstawową oraz 4 zespoły szkół.

Zakres prac remontowych przeprowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2018 / 2019 obejmował:

- generalny remont basenu
- malowanie elewacji budynku szkoły
- zagospodarowanie terenu wokół szkoły
- remont placu zabaw
- wymiana instalacji elektrycznej
- wymiana oświetlenia
- malowanie sal zajęć i korytarzy
- odświeżenie pomieszczeń sanitarnych

Przeprowadzone kontrole wykazały, że placówki zostały prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

Wypoczynek zimowy i letni w 2018 roku

Na terenie Starostwa Powiatowego wypoczynek zimowy organizowany był w 8 placówkach. Wzięło w nim udział łącznie 285 dzieci. Dożywianie prowadziły 4 placówki.

Natomiast wypoczynek letni był organizowany w 11 placówkach. Wzięło w nim udział łącznie 320 dzieci; z dożywiania w 8 placówkach skorzystało 168 dzieci.

Przeprowadzone kontrole wypoczynku zimowego i letniego nie wykazały nieprawidłowości.

DODATKOWE INFORMACJE

Na terenie Starostwa Powiatowego w roku 2018 nastąpiły zmiany w ewidencji nadzorowanych placówek oświatowych.

W Knurowie zlikwidowano Niepubliczne Przedszkole „Planeta Dzieci” Maja Podgórska ul. 1-go Maja 62.

Ponadto Przedszkole Niepubliczne „Ceduś” ul. Ułanów 4 w Knurowie zostało przekształcone w klub dziecięcy, natomiast Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Ceduś” ul. Rybnicka 37 w Knurowie przekształcił się w Niepubliczne Przedszkole.

W 2018 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach ze względu na nowe Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy (Dz. U. z 2017 poz. 2379) oraz duże zapotrzebowanie społeczne występujące na terenie Starostwa Powiatowego wydał zgody na zwiększenie limitu miejsc w Żłobku Miejskim w Knurowie ul. Wiosenna 1 (o 24 dzieci) oraz w Miejskim Żłobku w Pyskowicach ul. Paderewskiego 5 (o 4 dzieci).

Ponadto prolongowano zgody na dalsze funkcjonowanie dodatkowych 2 oddziałów przedszkolnych w 2 placówkach, wydano zgodę na 8 nowych, dodatkowych oddziałów przedszkolnych w 7 placówkach szkolnych i przedszkolnych.

W październiku 2018 roku pracownicy PSSE Gliwice Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży, zgodnie z ogólnopolską akcją obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w szkołach podstawowych, przeprowadzili badania w 2 niżej wymienionych szkołach na terenie powiatu:

- Miejska Szkoła Podstawowa Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Karola Miarki, Knurów ul. Wilsona 22 – liczba uczniów 308,
- Szkole Podstawowej w Żernicy wchodząca w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Żernicy, ul. L. Miki 37 – liczba uczniów 279.

Nazwa szkoły	Liczba przebadanych uczniów	Liczba uczniów mieszczących się w normie do 10%	Liczba uczniów mieszczących się w normie do 15%
Szkoła Podstawowa Nr 2, Knurów	308	59	224
Szkoła Podstawowa w Żernicy	279	71	203

Badaniami zostały objęte wszystkie klasy od pierwszej do ósmej (po dwie w każdym roczniku) z wyłączeniem szkoły wiejskiej w Żernicy, która posiadała w roczniku tylko jedną klasę III.

Po zsumowaniu danych wynika, iż 130 uczniów posiadała tornistry, które mieszczą się w dopuszczalnej wadze 10% swojej masy ciała, a 427 uczniów nosi ekwipunek mieszczący się w dopuszczalnej wadze do 15% swojej masy ciała.

PODSUMOWANIE

Dyrekcje placówek sukcesywnie podejmują działania zmierzające do poprawy warunków technicznych budynków. Jednak dużą trudność stwarza terminowe wykonanie decyzji administracyjnych, co spowodowane jest brakiem środków finansowych.

Wzrasta liczba placówek zakupujących nowe ergonomiczne wyposażenie sal lekcyjnych, jednak nadal występuje problem niedostosowania stanowisk do zasad ergonomii.

Pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży podczas kontroli informują wychowawców klas jak prawidłowo dostosować meble edukacyjne do zasad ergonomii.

Ze względu na duże zapotrzebowanie społeczne, w istniejących już placówkach powstają dodatkowe oddziały przedszkolne, które jednak nie mogą wpływać na pogorszenie warunków bytowych dzieci przebywających w przedszkolu i być przyczyną zwiększonej zachorowalności i wypadkowości wśród dzieci.

Ponadto w dalszym ciągu istnieje konieczność szerzenia profilaktyki zdrowotnej w placówkach w zakresie przeciwdziałania wszawicy, z uwagi na częste zgłaszanie problemu w tym zakresie.

OCENA STANU SANITARNEGO

TERENU DZIAŁANIA PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA SANITARNEGO W GLIWICACH Z ZAKRESU ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO – OBSZAR POWIAT GLIWICKI

I. Zagadnienia dotyczące opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W powiecie gliwickim w roku 2018 wydano **24** opinie sanitarne dla projektu dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W powiecie Gliwickim **100 %** powierzchni objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego co odpowiada łącznej powierzchni **66340 ha**. Wydane **24** opinie dotyczyły łącznej powierzchni **7736,57 ha** co stanowi **11,66%** ogólnej powierzchni powiatu. Powyższe opinie dotyczyły następujących zagadnień:

- Dla obszaru pomiędzy ulicą Walentego Rakoniewskiego, Wilsona, Szpitalną do północnej i zachodniej granicy miasta Knurów.
- Dla obszaru miasta Knurów obejmującego teren w rejonie ulicy Niepodległości i ulicy Walentego Rakoniewskiego – Etap I.
- Dla obszaru obejmującego sołectwo Chudów.
- Dla obszaru obejmującego Paniówki.
- Dla obszaru obejmującego Przyszowice.
- Dla obszaru obejmującego sołectwo Gierałtówce.
- Dla obszaru obejmującego część terenu jednostki osadniczej Stanica.
- Dla obszaru obejmującego część terenu jednostki osadniczej Leboszowice.
- Dla obszaru obejmującego teren jednostki osadniczej Wilcza w tym fragment terenu górniczego „Szczygłowice”.
- Dla obszaru obejmującego teren jednostki osadniczej Pilchowice.
- Dla obszaru obejmującego teren jednostki osadniczej Nieborowice.
- Dla obszaru obejmującego teren jednostki osadniczej Kuźnia Nieborowska.

- Dla obszaru obejmującego teren jednostki osadniczej Żernica.
- Dla obszaru obejmującego tereny w rejonie ulicy Nowej w Pyskowicach.
- Dla obszaru obejmującego tereny pokolejowe przy ul. Wolności w Pyskowicach.
- Dla obszaru obejmującego tereny obwodnicy miasta Toszek.
- Dla obszaru obejmującego tereny położone w sołectwach Kotulin oraz Płużniczka.
- Dla obszaru obejmującego teren położony po północnej stronie sołectwa Ciochowice.
- Dla obszaru obejmującego tereny zainwestowane i rozwojowe miasta Toszek.
- Dla obszaru obejmującego tereny położone w sołectwie Boguszyce.
- Dla obszaru obejmującego tereny położone w sołectwie Ciochowice.
- Dla obszaru obejmującego tereny położone w sołectwie Pniów.
- Dla obszaru obejmującego tereny w sołectwach Boguszyce, Ciochowice, Kotliszowice, Kotulin, Ligota Toszecka, Paczyna, Paczynka, Pisarzowice, Płużniczka, Pniów, Sarnów, Wilkowiczki w mieście Toszek.
- Dla obszaru obejmującego teren rejonie Sroczej Góry.
- Dla obszaru obejmującego gminę Wielowieś.

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu.

Dla powiatu gliwickiego wydano **16** opinii w tym; dotyczących uzgodnień obiektów przemysłowych magazynowo produkcyjnych- **2** (są to obiekty usytuowane wyłącznie w podstrefach KSSE Katowice), dla oczyszczalni ścieków wydano- **2** opinie, dla inwestycji związanych z gospodarką odpadami- **3** opinie, dla inwestycji związanych z gospodarstwami rolnymi wydano- **2** opinie oraz dla inwestycji innych- **7** opinii.

Tematyka wydawanych opinii sanitarnych do zakresu raportu dotyczyła Instalacji higienizacji, rozbudowy oczyszczalni ścieków oraz budowy zakładu produkcyjnego tłoczni oleju. Stwierdza się, że wpływające wnioski w treści załączonej dokumentacji uwzględniają w coraz większym stopniu wpływ na otoczenie. We wszystkich opracowaniach gwarantuje się że zakres oddziaływania realizacji pozostaje w granicach terenu, do którego Inwestor

ma prawo. W trakcie uzgodnienia inwestycji brano pod uwagę następujące zagadnienia: emisja zanieczyszczeń, ochronę powietrza, usytuowanie terenów mieszkaniowych i kierunków oddziaływania transgranicznego a także poziom emisji hałasu i zanieczyszczeń pyłowych. Wszystkie przedsięwzięcia były zgodne z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla ww. opinii nie odnotowano protestów.

III. Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2018 dla powiatu gliwickiego uzgodniono **62** projekty przedłożone przez wnioskodawców. Dokumentacja dotyczyła głównie:

- projektów przydomowych oczyszczalni ścieków (**55**)
- zamkniętej służby zdrowia,
- zakładów fryzjersko-kosmetycznych,
- sklepów i lokali usługowych,
- adaptacji i remontów przedszkoli,
- rozbudowy cmentarza,
- stacji uzdatniania wody.

Projekty obiektów nowych przedkładane były wraz projektami branżowymi instalacji wentylacji, wodnej i kanalizacyjnej. Niektóre z przedłożonych projektów wymagały uzupełnień i wyjaśnień. Wydawanie opinii sanitarnych do projektów odbywało się na podstawie wniosków Inwestorów.

IV. Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku 2018 wydano **59** opinii dopuszczeniowych. Wszystkie obiekty odebrane były za pierwszym razem. Większość Inwestorów przystosowała obiekty zgodnie z projektem uzgodnionym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, choć w niektórych przypadkach przekazano Inwestorowi zalecenia do wykonania. Wskazówki nie miały wpływu na procedurę odbiorową związaną z koniecznością wydania decyzji sprzeciwu. Sprawy te dotyczyły nieprawidłowego wykonawstwa i przygotowania pomieszczeń oraz innych drobnych usterek. Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które można było uznać, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

V. Zagadnienia odnośnie współpracy z innymi organami

Współpraca przebiegała bez zarzutów, polegała na kontaktach telefonicznych oraz spotkaniach. W roku 2018 odnotowano **2** spotkania potwierdzone notatką służbową, dotyczyły funkcjonowania oddziałów zamiejscowych Przedszkola Sośnicowice w Łanach Wielkich i Trachach a także odbioru i funkcjonowania budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gierałtowicach,

VI. Współpraca z nadzorem bieżącym

Współpraca między działami polegała głównie na udziale sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w zakresie doradztwa merytorycznego dla poszczególnych spraw. W powiecie gliwickim nie odnotowano interwencji.

Wnioski w formie opisowej

W powiecie Gliwickim 100 % powierzchni terenu objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego co odpowiada łącznej powierzchni 66340 ha. Wnioski Wójtów i Burmistrzów oraz Prezydentów Miast usytuowanych na terenie Powiatu Gliwickiego przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki. Wśród wpływających wniosków do uzgodnienia dokumentacji projektowej w dalszej mierze przeważa tematyka oczyszczalni ścieków, zmian sposobu użytkowania lokali mieszkalnych na użytkowe oraz projektów zakładów fryzjerko-kosmetycznych,

Zauważalne jest podwyższenie standardów obiektów zgłaszanych do odbioru. W zakładach fryzjerskich i kosmetycznych w zakresie zabezpieczenia higieniczno-sanitarnego tworzone są ciągi sterylizacji narzędzi natomiast w obiektach usługowo-handlowych o powierzchni przekraczającej 100m² żąda się wydzielenie ubikacji ogólnodostępnej dla klientów dostępnej z dróg komunikacji wewnętrznej. We wszystkich realizacjach podlegających czynnościom odbiorowym stosowana jest prawidłowa wentylacja potwierdzona stosownym dokumentem. W związku z tworzeniem nowych Zespołów Szklono Przedszkolnych prowadzone były konsultacje z władzami Gmin i Miast na terenie powiatu gliwickiego w celu stworzenia najkorzystniejszych warunków dla dzieci.

Z roku na rok daje się zauważyć podnoszenie standardów w zakresie wykonawstwa, stosowanych materiałów budowlanych wykończeniowych, nowoczesnego wyposażenia technologicznego.